

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

**Druhý pilíř důchodové reformy z pohledu Finanční
správy ČR**

Mária Doubková

© 2014 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomických teorií

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Doubková Mária

Provoz a ekonomika

Název práce

Druhý pilíř důchodové reformy z pohledu Finanční správy ČR

Anglický název

Second Pension Pillar: The Czech Tax Administration's Perspective

Cíle práce

Cílem práce je poskytnout komplexní obraz o důchodovém systému v ČR, jeho zhodnocení na základě analýzy nově zavedeného druhého pilíře důchodové reformy a jeho vedení Finanční správou ČR a srovnání s prvním a třetím pilířem.

Metodika

Metodika práce v teoretické části vychází z rešeršního zpracování odborné literatury a vysvětlení odborných pojmů. V praktické části bude využito metody komparace a analytického přístupu při srovnání jednotlivých pilířů důchodového systému.

Harmonogram zpracování

Teoretická část: 11/2013

Praktická část: 02/2014

Rozsah textové části

60 - 80 stran

Klíčová slova

Penzijní systém, sociální systém, důchodová reforma, důchodové spoření, doplňkové penzijní spoření.

Doporučené zdroje informací

BEZDĚK, Vladimír. Penzijní systémy obecně i v kontextu české ekonomiky I., II.: (současný stav a potřeba reformem). 1. vyd. Praha: Česká národní banka, Sekce měnová, 2000. 2 s. Výzkumné publikace (Česká národní banka). ISBN 80-238-6489-0.

DUCHÁČKOVÁ, Eva, DANĚL, Jaroslav. Teorie pojistných trhů. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2010. 216 s. ISBN 978-80-7431-015-7.

JANDA, Josef. Zajištění na stáří. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2012. 197 s. ISBN 978-80-247-4400-1.

KOLDINSKÁ, K., ŠTEFKO, M. Reflections on 20 years of social reform in Central and Eastern Europe. Praha: Auditorium, 2010. 243 s. ISBN 978-80-87284-15-5.

PIKORA, Vladimír, ŠICHTÁŘOVÁ, Markéta. Všechno je jinak, aneb, Co nám neřekli o důchodech, euru a budoucnosti. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. ISBN 978-80-247-4207-6.

PIKORA, Vladimír, ŠICHTÁŘOVÁ, Markéta. Nahá pravda, aneb, Co nám neřekli o našich penězích a budoucnosti. 1. vyd. Praha: NF Distribuce, 2012. 256 s. ISBN 978-80-260-2811-6.

PŘIB, Jan. Kdy do důchodu a za kolik: (současný stav a potřeba reformem). 12. aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. 128 s. ISBN 978-80-247-3616-7.

RUBEŠ, Lukáš. Doplňkové penzijní spoření a důchodové spoření. Úvaly: Systemia, 2013. 137 s. ISBN 978-80-260-3892-4.

ŠULC, Jaroslav. Alternativy reformy penzijního systému v České republice: (současný stav a potřeba reformem). 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2005. 93 s. ISBN 80-867-5434-0.

Vedoucí práce

Breuerová Růžena, Ing., CSc.

Termín odevzdání

březen 2014

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.
Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr. h. c.
Děkan fakulty

V Praze dne 1.11.2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Druhý pilíř důchodové reformy z pohledu Finanční správy ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 25. března 2014

Amálie Doučková

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Růženě Breuerové, CSc., vedoucí diplomové práce, za její vstřícnost, odborné vedení a cenné rady při zpracování této práce.

Mé poděkování patří také Ing. Dagmar Lacmanové za připomínky a konzultace při zpracování diplomové práce a v neposlední řadě děkuji všem svým blízkým za jejich trpělivost a podporu, kterou mi věnovali po celou dobu studia.

Druhý pilíř důchodové reformy z pohledu Finanční správy ČR

Second Pension Pillar: The Czech Tax Administration's Perspective

Souhrn

Diplomová práce je zaměřena na problematiku důchodového systému v České republice a na fungování Finanční správy ČR při správě důchodového spoření.

V diplomové práci je přiblížena pomocí literární rešerše historie důchodového systému a demografický vývoj v České republice, malá a velká důchodová reforma a podrobně jsou charakterizovány jednotlivé pilíře důchodového systému. Detailněji diplomová práce rozebírá druhý pilíř důchodového systému, který vstoupil v platnost od ledna roku 2013 pod názvem Opt - Out.

V samostatných kapitolách jsou zanalyzovány jednotlivé postupy a procesy Finanční správy České republiky při správě pojistného na důchodové spoření. Analyzována jsou podkladová data různých činností správce pojistného a správce Centrálního registru smluv a je vyhodnocen nárůst administrativní a časové náročnosti, který je spojen se správou pojistného na důchodové spoření.

V závěru práce jsou navrženy varianty řešení, které by bylo možné uplatnit v případech, pokud dojde ke zrušení důchodového spoření, jakými způsoby by se mohly převádět naspořené prostředky z fondů účastníků druhého pilíře.

Klíčová slova: Penzijní systém, sociální systém, důchodová reforma, důchodové spoření, doplňkové penzijní spoření.

Summary

The thesis aims at the field of the pension system in the Czech Republic and at the role of the Financial Administration of the Czech Republic in managing the pension savings plans.

By means of a literature research and evolution, the thesis describes the history of the pension system, demographic development of the country and the small and the big pension reforms in the Czech Republic. The thesis characterizes in detail the individual pillars of the pension system with the emphasis on its second pillar which has been effective since January 2013 and is known under the name of Opt – Out.

In individual chapters the thesis deals with: the particular work guidelines and procedures used by the Czech Financial Administration while administering the pension savings plans; the analysis of the base data used in the activities of the pension administrators as well as of the people working in the Central Register of Plans administrators; the evaluation of the increased administrative and time demands associated with the administration of the pension savings plans.

In the conclusion of the thesis, several proposals are made as to the possible solutions in the case of the pension savings plan abolition and on the possible ways of transferring the savings of the second-pillar participant.

Keywords: Pension system, social system, pension reform, pension savings, supplementary pension savings.

OBSAH

1	ÚVOD.....	12
2	CÍL PRÁCE A METODIKA.....	14
3	LITERÁRNÍ REŠERŠE	16
3.1	Historie důchodového systému v ČR.....	16
3.2	Demografický vývoj	17
3.3	Důchodová reforma.....	17
3.3.1	Malá důchodová reforma	20
3.3.2	Velká důchodová reforma	22
3.4	První pilíř – důchodové pojištění.....	23
3.4.1	Změny v prvním pilíři	24
3.4.2	Účastníci prvního pilíře.....	26
3.4.3	Výše pojistného na důchodové pojištění.....	27
3.5	Druhý pilíř – důchodové spoření	28
3.5.1	Účastníci druhého pilíře	29
3.5.2	Registrace smlouvy	29
3.5.3	Povinnosti účastníků a výše pojistného na důchodové spoření.....	30
3.5.3.1	Povinnosti účastníka a výše pojistného – zaměstnanec.....	31
3.5.3.2	Povinnosti účastníka a výše pojistného – OSVČ	31
3.5.3.3	Povinnosti účastníka a výše pojistného – osoba dobrovolně účastná důchodového pojištění	33
3.5.4	Ukončení důchodového spoření.....	33
3.5.5	Variety výplat dávek	34
3.5.6	Úmrtí účastníka důchodového spoření.....	35
3.5.7	Penzijní společnosti.....	36
3.5.7.1	Důchodové fondy ve II. pilíři	38
3.5.7.2	Povinnosti penzijních společností ve II. pilíři	40
3.5.7.3	Práva penzijních společností ve II. pilíři	43
3.5.7.4	Omezení penzijních společností ve II. pilíři.....	44
3.6	Třetí pilíř – doplňkové penzijní spoření.....	44

3.6.1	Změny ve třetím pilíři	45
3.6.2	Účastníci třetího pilíře	48
3.6.3	Výše pojistného na doplňkové penzijní spoření.....	48
4	ANALÝZA POSTUPŮ A PROCESŮ FINANČNÍ SPRÁVY.....	49
4.1	Finanční správa jako správce pojistného	49
4.1.1	Role státu v systému důchodového spoření	50
4.1.2	Správce Centrálního registru smluv	50
4.1.3	Správce pojistného na důchodové spoření	52
4.2	Postupy a procesy při registraci smlouvy o důchodovém spoření.....	52
4.2.1	Vznik účasti na důchodovém spoření.....	52
4.2.2	Žádost o registraci smlouvy o důchodovém spoření.....	53
4.3	Postupy a procesy při správě pojistného	56
4.3.1	Plátce pojistného	56
4.3.1.1	Registrace plátce pojistného	57
4.3.1.2	Povinnost podání hlášení k záloze na pojistné na důchodové spoření	59
4.3.1.3	Náležitosti hlášení k záloze na pojistné na důchodové spoření.....	61
4.3.1.4	Samovyměření	62
4.3.1.5	Následné hlášení k záloze na pojistné na důchodové spoření	64
4.3.1.6	Náležitosti následného hlášení k záloze na pojistné na důchodové spoření...	65
4.3.1.7	Samodoměření	66
4.3.1.8	Vyúčtování pojistného na důchodové spoření.....	67
4.3.1.9	Náležitosti vyúčtování pojistného na důchodové spoření	68
4.3.1.10	Vyměření vyúčtování pojistného na důchodové spoření.....	69
4.3.2	Oznamovací povinnost a její porušení	69
4.3.3	Poplatník pojistného – OSVČ	72
4.3.3.1	Registrace poplatníka pojistného.....	72
4.3.3.2	Povinnost podání pojistného přiznání – OSVČ.....	73
4.4	Evidence pojistného na důchodové spoření finanční správou	74
4.4.1	Převody plateb pojistného	79
4.5	Vracení výnosu pojistného penzijní společnostmi.....	81
4.5.1	Pravomocné rozhodnutí soudu	81
4.5.2	Rozhodnutí o obnově řízení správcem CRS	82

4.5.3	Evidence a převod vráceného výnosu pojistného penzijní společností.....	85
5	ZHODNOCENÍ A NAVRHOVANÁ ŘEŠENÍ.....	89
5.1	Zhodnocení analýzy postupů a procesů	89
5.2	Navrhovaná řešení.....	92
6	ZÁVĚR	95
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	97
	SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK, OBRÁZKŮ, GRAFŮ	101
	PŘÍLOHY	102

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ADIS – automatizovaný daňový informační systém

CRS - Centrální registr smluv

ČNB - Česká národní banka

ČSSZ – Česká správa sociálního zabezpečení

DŘ – Daňový řád

EU – Evropská unie

FÚ - Finanční úřad

MMF – Mezinárodní měnový fond

NERV – Národní ekonomická rada vlády

OECD – Organization for Economic Cooperation Development, Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj

OPÚ - Osobní pojistný účet

OSSZ – Okresní správa sociálního zabezpečení

OSVČ – Osoba samostatně výdělečně činná

OÚÚ - Osobní účastnický účet

OZÚ - Osobní zaměstnanecký účet

PAYG – Pay-As-You-Go, povinné průběžně financované důchodové pojištění

PES – Poradní expertní sbor

PS - Penzijní společnost

SFÚ - Specializovaný finanční úřad

ZDP – Zákon o daních z příjmů

ZDS - Zákon o důchodovém spoření

ZPDS – Zákon o pojistném na důchodovém spoření

1 ÚVOD

Téměř celý svět se potýká s problémem, jak zajistit své občany po ukončení jejich aktivní ekonomické činnosti. Většina vyspělých států již důchodovou reformou prošla, jiné tento krok teprve čeká. Změny v našem důchodovém systému jsou ale nevyhnutelné, především z důvodu hospodářského a demografického vývoje naší společnosti. Bohužel zatím nebyl vytvořen ve světě žádný model, který by byl ten správný a nejlepší pro Českou republiku.

V České republice se důchodový systém stal velmi diskutovaným tématem ve všech společenských kruzích. Bylo založeno několik komisí, poradních orgánů, v kterých působili vybraní odborníci, a výsledkem byla důchodová reforma, která byla rozdělena na malou a velkou důchodovou reformu. Zatímco malá důchodová reforma, která platí od 1. ledna 2012, upravuje hranici věku potřebnou k odchodu do důchodu, pak velká důchodová reforma, platná od 1. ledna 2013, rozšiřuje stávající dva důchodové pilíře o třetí pilíř s názvem důchodové spoření.

První pilíř důchodového systému platný v České republice, je pro všechny ekonomicky aktivní osoby povinný. Jedná se o průběžně financované důchodové pojištění a veškeré finanční prostředky, které se tímto způsobem vyberou, se zase ihned vyplatí formou starobního důchodu dnešním důchodcům. Problém spočívá ale v tom, že dnešní důchodci jsou závislí na těchto státních výplatách až z 90 %.

Druhý pilíř důchodového systému, který je zaveden od počátku roku 2013, přináší možnost vyvést si část prostředků ze státního důchodového pojištění a zároveň si přispívat poměrnou finanční částkou na účty v soukromých penzijních fondech. Vystoupení z druhého pilíře důchodového spoření však již není možné.

Třetí pilíř tvoří od 1. ledna 2013 doplňkové penzijní spoření, dříve nazývané penzijní připojištění, které platnou legislativou změnilo některé podmínky a nyní si ho můžou lidé uzavřít jako doplňkové penzijní spoření. V současné době využívá třetí pilíř důchodového systému přibližně 5 milionů Čechů.

Důchodová reforma se týká celé populace v České republice. Správné nastavení a fungování důchodové reformy bude proto dlouhodobý proces, který v budoucnosti jistě projde ještě různými změnami a úpravami. Rizika, která jsou s důchodovou reformou spojená, jsou společností velmi citlivě vnímána. Ze strany státu je žádoucí, aby veřejnost byla průběžně a dopředu informována o chystaných změnách v důchodovém systému. Občané by měli mít možnost svobodného rozhodnutí, jakým způsobem, kromě povinného průběžně financovaného prvního pilíře důchodového pojištění, si mohou spořit na svůj důchod.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

Hlavním cílem diplomové práce je na základě analýzy dat vyhodnocení postupů a procesů vykonávaných Finanční správou České republiky při správě pojistného na důchodové spoření. Podkladová data jsou znázorněna v přehledných tabulkách a grafech s komentářem k dané problematice. Analýza je rozčleněna na jednotlivé fáze postupů a procesů správy pojistného. První zkoumanou částí je postup a proces registrace smlouvy o důchodovém spoření, následuje rozbor postupů a procesů při správě pojistného, který je zaměřen zvláště na plátce pojistného a na poplatníka pojistného v pozici OSVČ. V závěru analýzy je zkoumán postup a proces vracení výnosu pojistného okresním správám sociálního zabezpečení a fyzickým osobám v případech předčasného ukončení smlouvy o důchodovém spoření. V návaznosti na provedený rozbor, je v diplomové práci uvedeno zhodnocení analýzy a z vyplývajících závěrů jsou navržena řešení při postupu vracení výnosu pojistného penzijními společnostmi při předčasném ukončení smlouvy o důchodovém spoření nebo za situace, že bude druhý pilíř důchodového systému zrušen.

V teoretické části diplomové práce jsou odborné pojmy a ustanovení stávajících i nových zákonů týkajících se důchodového systému vysvětleny metodou deskripce, za pomoci odborné literatury, platné judikatury a internetových zdrojů, které jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Metodou analýzy jsou v praktické části diplomové práce zpracovány jednotlivé procesy a postupy správce Centrálního registru smluv a správce pojistného při správě důchodového spoření. Každá kapitola analytické části vychází z podkladových dat z období leden až prosinec roku 2013. Období je vybráno záměrně, jelikož platnost druhého pilíře počíná 1. lednem 2013 a z důvodu ucelenosti je zvoleno časové období kalendářní rok.

Výchozími daty pro jednotlivé kapitoly jsou údaje s počty veškerých písemností, které vyřizuje správce Centrálního registru smluv, počty podaných řádných a následných hlášení k záloze a počty jednotlivých registrovaných plátců pojistného a poplatníků

pojistného dle krajských finančních úřadů ve sledovaném období. Na základě podkladových dat je analyzován průběh vydaných kladných rozhodnutí o obnově řízení ve specifických případech, kdy bylo správci Centrálního registru smluv doručeno oznámení o odstoupení od smlouvy zasílané penzijní společnostmi ve chvíli, kdy již bylo správcem Centrálního registru smluv vydáno rozhodnutí o registraci smlouvy o důchodovém spoření.

Údaje mají mimo jiné vypovídající schopnost o průběhu jednotlivých procesů při správě pojistného v celém roce 2013 a metodou syntézy jsou následně data vyhodnocena.

V každé kapitole analytické části je uvedeno krátké shrnutí s uvedenými klady a zápory daného postupu a procesu a v kapitole Zhodnocení a navrhovaná řešení je metodou dedukce zvolena nejvhodnější varianta při vracení výnosu pojistného na důchodové spoření v případě zrušení druhého pilíře důchodového systému.

3 LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1 Historie důchodového systému v ČR

Důchodový systém má v České republice dlouholetou tradici. Česká republika přijala ve 20. letech minulého století právní předpis, který zahrnoval do důchodového pojištění všechny osoby činné v zaměstnaneckých poměrech. Osoby samostatně výdělečně činné byly do systému zahrnuty v roce 1948. Základním principem i současného systému důchodového pojištění je účast všech ekonomicky aktivních osob. Jednotné úpravy bylo dosaženo v roce 1975, kdy byly zrušeny zvláštní předpisy pro rolníky, a v roce 1992 došlo ke zrušení diferenciaci důchodového pojištění na pracovní kategorie.

Všechny reformy pracovního práva a důchodového systému měly výchozí bod v odpovídajících institucích starého režimu. Nové demokracie si vzaly tehdy převažující pravidla a zákony jako základ, ze kterého se mohly a měly nová pravidla odvodit. Takže navzdory faktu, že cílem reformního procesu bylo překonání negativních dopadů minulosti, starý systém práce, sociálního zabezpečení a důchodového systému vytvořily rámec pro nový systém.¹

V roce 1994 - 1995 se zavedl druhý pilíř, tj. dobrovolné připojištění dle zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem, ve znění pozdějších předpisů. Dále byla provedena reforma prvního pilíře zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů. V letech 1996 - 2002 byly realizovány dílčí změny prvního pilíře, které upravily některé parametry. V roce 2003 přišly první zásadní parametrické změny v rámci reformy veřejných financí. Tyto změny měly zásadní cíl: za prvé stabilizovat současný důchodový systém na období minimálně 10-ti let tak, aby netvořil deficit státního rozpočtu. Za druhé odbourat některé anomálie, které se vyskytly v důchodovém systému a připravit tento systém na možnou reformu. Faktory, které ovlivnily reformu, byly:

- vysoká relativně dobrá úroveň důchodové administrativy,

¹ KOLDINSKÁ, K., ŠTEFKO, M., *Reflections on 20 years of social reform in Central and Eastern Europe*, s. 58

- malá zadluženost země,
- omezený vliv mezinárodních finančních institucí.

Neúspěchy byly krachy bank, krachy penzijních fondů, které snížily důvěru a znesnadnily přechod na povinné spoření (důvěra byla dosti velká mezi obyvatelstvem), rychlá privatizace a její problémy, neujasněnost názoru politických stran a skutečnost, že se důchodová reforma nestala prioritou politických stran a také rozvoj demokracie, kdy informovanost obyvatel byla podstatně větší než v minulosti.²

3.2 Demografický vývoj

„Dynamiku stárnutí máme v Evropě velmi vysokou, protože ČR výrazně stárne - jsme na jednom z prvních míst v dynamice stárnutí.“³

V České republice se dle statistických výzkumů v posledních letech výrazně snížila porodnost, klesla úmrtnost ve vyšším věku a prodloužila se střední délka života. Tyto aspekty nepříznivě ovlivňují skladbu obyvatelstva v České republice. Dochází ke změně poměru mezi plátcí a důchodci v systému důchodového zabezpečení. Zátěží na první pilíř důchodového systému se tak stává rychle rostoucí podíl starších spoluobčanů.

V posledních třech letech vzrostl počet důchodců o 80 tisíc, došlo k poklesu zaměstnanosti a k zaostávání růstu nominálních mezd za valorizací důchodů. Tím se průběžný důchodový systém dostal z rovnováhy mezi příjmy a výdaji v roce 2008 do deficitu 35 mld. Kč v roce 2010.⁴

3.3 Důchodová reforma

Někteří autoři se domnívají, že v českém reformním procesu byly rozhodující silou vnitřní faktory spíše než mezinárodní vlivy. To bylo přičítáno především tomu, že Česká

² Fontes Rerum. *Penzijní reforma České republiky* [online]. 2004 [cit. 2013-09-22]. Dostupné z: http://www.fontes-rerum.cz/soubory/download/pens_ref.pdf

³ Fontes Rerum. *Penzijní reforma České republiky* [online]. 2004 [cit. 2013-09-22]. Dostupné z: http://www.fontes-rerum.cz/soubory/download/pens_ref.pdf

⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 426/2011

republika nebyla zasažena hlubokou ekonomickou krizí jako ostatní státy střední a východní Evropy v té době, a proto nebyla závislá na půjčkách z MMF a Světové banky. Vláda byla přesto schopna se opřít o předsocialistické zkušenosti s důchodovým systémem.⁵

V roce 2004 byla založena tzv. Bezděkova komise, která byla výkonným týmem zabývajícím se problematikou důchodů a cílem byla příprava důchodové reformy. Komise byla složená z řad odborníků a vedl ji Vladimír Bezděk. Svoji činnost ukončila v roce 2005, ale v roce 2010 byla Bezděkova komise sestavená podruhé, za stejným účelem a stejným vedením, která již nesla název „PES“.⁶ Na pomoc vládě v otázkách nalezení nejhodnější podoby reformy a ekonomických opatření byl v roce 2009 založen poradní orgán NERV.⁷

Výsledkem práce Bezděkovy komise je Závěrečná zpráva, která shrnuje a porovnává varianty jednotlivých politických stran a komentuje provedené analýzy. Nedochozí k návrhu konkrétní podoby důchodové reformy.

Vladimír Bezděk ve své práci „Penzijní systémy obecně i v kontextu České ekonomiky“ mimo jiné zastává názor, jak reagovat na nepříznivou situaci ve státním penzijním systému. V první řadě může vláda změnit vnitřní parametry systému a další možné způsoby reakce vlády na finanční potíže systému zahrnují například snížení motivů a výhodnosti předčasného odchodu do důchodu. Nemusely by se tak hledat úspory pouze v oblasti starobních důchodů, ale byla by možnost přezkoumat také invalidní důchody nebo vdovské, vdovecké a sirotčí důchody.⁸

Družstvo pro ekonomická, politická a sociální studia FONTES – RERUM na svých webových stránkách v dokumentu „Penzijní reforma v České republice“ z roku 2004 uvádí problémy důchodového systému té doby. Z tohoto pohledu je uváděno, že současnými problémy jsou vysoká nivelizace, tj. důchody nejsou tak závislé na příjmu, důchody se

⁵ KOLDINSKÁ, K., ŠTEFKO, M., *Reflections on 20 years of social reform in Central and Eastern Europe*, s. 167

⁶ Poradní expertní sbor

⁷ Národní ekonomická rada vlády.

⁸ BEZDĚK, V., *Penzijní systémy obecně i v kontextu České ekonomiky*, s. 83

zplošťují, zvyšuje se míra závislosti na státu, což znamená, že přibývá poživatelů dávek a ubývá ekonomicky aktivních plátců. Dalším problémem je nízký reálný věk odchodu do důchodu, který je v průměru 59 let a nízká ekonomická aktivita starších osob, to znamená okolo důchodového věku a v důchodovém věku. Neúměrný je rozsah náhradních dob, který činí až 30 % nároku na důchod jednotlivce. Česká republika je v EU raritou, protože náhradní doby se počítají pro nárok a tím pádem nám enormně zatěžují systém. Systém je vnímán jako jednozdrojově financovaný pouze z pojistného a je velká nevěle hradit některé náhradní doby, které jsou nutné např. péče o dítě, vojenská služba a některé další náhradní doby, jež jsou započítané do důchodu z jiných zdrojů než z pojistného. Dále je zde nerovnost postavení v prvním důchodovém pilíři osob samostatně výdělečně činných proti zaměstnancům. Osoby samostatně výdělečně činné platí v průměru zatím méně než 30 %, tedy méně než to, co platí zaměstnanec.⁹

V tabulce 1 je znázorněno celkové saldo hospodaření důchodového systému v letech 1996 až 2012. Výsledky hospodaření jsou známy vždy až po uplynutí příslušného rozpočtového roku. Výpočet salda systému za rok 2012 je poprvé ovlivněn novými skutečnostmi a to započtením části výnosu z DPH připadajícího na státní rozpočet ve výši 7,2 % (14,4 mld. Kč) podle § 36 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů a převedením částky 14,4 mld. Kč do příjmů státního rozpočtu na kompenzaci deficitu důchodového systému na základě usnesení vlády č.693/2012 ve vazbě na zákon č.178/2005 Sb., o zrušení Fondu národního majetku.

Tabulka 1: Přehled celkového salda hospodaření důchodového systému - 1996 – 2012

Rok	Příjmy z pojistného na důchodové pojištění mld. Kč	Další veličiny vstupující do výpočtu výsledku hospodaření (pouze r. 2012),		Výdaje na dávky důchodového pojištění mld. Kč	Výdaje na správu mld. Kč	Výsledek hospodaření mld. Kč
		výnos DPH 7,2 %	UV č.693/12			
1996	133,927			126,797	2,746	4,384
1997	146,333			150,231	2,617	-6,516
1998	156,338			166,119	2,711	-12,493

⁹ Fontes Rerum. *Penzijní reforma České republiky* [online]. 2004 [cit. 2013-09-22]. Dostupné z: http://www.fontes-rerum.cz/soubory/download/pens_ref.pdf

1999	161,827			177,849	3,423	-19,445
2000	170,457			186,852	3,263	-19,658
2001	185,953			201,111	3,343	-18,501
2002	198,424			213,648	3,685	-18,909
2003	209,624			225,833	3,703	-19,912
2004	243,276			230,897	4,053	8,326
2005	258,327			247,39	4,377	6,56
2006	276,913			272,911	4,866	-0,864
2007	304,934			289,855	5,182	9,897
2008	320,028			312,532	4,898	2,598
2009	310,31			339,788	7,35	-36,828
2010	317,881			346,212	7,286	-35,617
2011	328,005			368,069	5,289	-45,353
2012	332,101	14,379	14,4	382,031	5,023	-26,174

Zdroj: Hospodaření systému důchodového pojištění. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2013 [cit. 2013-12-29]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/hospodareni-systemu-duchodoveho-pojisten>

3.3.1 Malá důchodová reforma

„Malá důchodová reforma začala platit od 1. ledna 2012 a výrazně zvyšuje věk potřebný pro odchod do důchodu. Lidé narození po roce 1965 budou moci do starobního důchodu odcházet až při dosažení 65. roku života.“¹⁰ Jedinci, kteří se narodili v roce 1977, budou mít nárok na odchod do důchodu při dosažení 67 let věku. Dále se bude odchod do důchodu prodlužovat o dvojnásobek rozdílu mezi rokem narození a rokem 1977. „Například osoba narozená v roce 2013 tak půjde do důchodu až v 73 letech. Zároveň se sblíží věk odchodu do důchodu mužů a žen, přičemž počet narozených dětí je zohledňován jen u žen narozených před rokem 1975.“¹¹ V tabulce 2 je přehledně uveden konkrétní věk odchodu do důchodu u mužů a žen podle roku jejich narození.

¹⁰ JANDA, J., *Zajištění na stáří*, s. 60

¹¹ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 7

Tabulka 2: Věk odchodu do důchodu

Rok narození	Důchodový věk					
	muži	ženy (dle počtu vychovaných dětí)				
		0	1	2	3 a 4	5 a více
1936	60r+2m	57r	56r	55r	54r	53r
1937	60r+4m	57r	56r	55r	54r	53r
1938	60r+6m	57r	56r	55r	54r	53r
1939	60r+8m	57r+4m	56r	55r	54r	53r
1940	60r+10m	57r+8m	56r+4m	55r	54r	53r
1941	61r	58r	56r+8m	55r+4m	54r	53r
1942	61r+2m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m	53r
1943	61r+4m	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m	53r+4m
1944	61r+6m	59r	57r+8m	56r+4m	55r	53r+8m
1945	61r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m	54r
1946	61r+10m	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m
1947	62r	60r	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m
1948	62r+2m	60r+4m	59r	57r+8m	56r+4m	55r
1949	62r+4m	60r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m
1950	62r+6m	61r	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m
1951	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	57r+4m	56r
1952	62r+10m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m	56r+4m
1953	63r	62r	60r+8m	59r+4m	58r	56r+8m
1954	63r+2m	62r+4m	61r	59r+8m	58r+4m	57r
1955	63r+4m	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	57r+4m
1956	63r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m
1957	63r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m	59r+4m	58r
1958	63r+10m	63r+10m	62r+8m	61r+2m	59r+8m	58r+4m
1959	64r	64r	63r+2m	61r+8m	60r+2m	58r+8m
1960	64r+2m	64r+2m	63r+8m	62r+2m	60r+8m	59r+2m
1961	64r+4m	64r+4m	64r+2m	62r+8m	61r+2m	59r+8m
1962	64r+6m	64r+6m	64r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+2m
1963	64r+8m	64r+8m	64r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m
1964	64r+10m	64+10m	64r+10m	64r+2m	62r+8m	61r+2m
1965	65r	65r	65r	64r+8m	63r+2m	61r+8m
1966	65r+2m	65r+2m	65r+2m	65r+2m	63r+8m	62r+2m
1967	65r+4m	65r+4m	65r+4m	65r+4m	64r+2m	62r+8m
1968	65r+6m	65r+6m	65r+6m	65r+6m	64r+8m	63r+2m
1969	65r+8m	65r+8m	65r+8m	65r+8m	65r+2m	63+8m
1970	65r+10m	65r+10m	65r+10m	65r+10m	65r+8m	64r+2m
1971	66r	66r	66r	66r	66r	64r+8m
1972	66r+2m	66r+2m	66r+2m	66r+2m	66r+2m	65r+2m
1973	66r+4m	66r+4m	66r+4m	66r+4m	66r+4m	65r+8m

1974	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+2m
1975	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m
1976	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m
1977	67r	67r	67r	67r	67r	67r
1978	67r+2m	67r+2m	67r+2m	67r+2m	67r+2m	67r+2m
1979	67r+4m	67r+4m	67r+4m	67r+4m	67r+4m	67r+4m
1980	67r+6m	67r+6m	67r+6m	67r+6m	67r+6m	67r+6m
1981	67r+8m	67r+8m	67r+8m	67r+8m	67r+8m	67r+8m
1982	67r+10m	67r+10m	67r+10m	67r+10m	67r+10m	67r+10m
1983	68r	68r	68r	68r	68r	68r

Zdroj: Starobní důchody. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 2011 [cit. 2013-09-22]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/618>.

V roce 2011 došlo také ke změně způsobu výpočtu dávek důchodového pojištění. Nově přiznávané důchody z nadprůměrných příjmů novým způsobem výpočtu vzrostly, zatímco důchody z průměrných příjmů se nepatrně snížily.

3.3.2 Velká důchodová reforma

Stávající důchodový systém byl složen ze dvou pilířů. První pilíř, který se ani po velké důchodové reformě nezměnil, je postaven na povinném průběžně financovaném důchodovém pojištění. Zatímco do konce roku 2012 tvořil druhý pilíř dobrovolné soukromé penzijní připojištění, od 1. ledna 2013 se přeměnil na pilíř třetí, s názvem doplňkové penzijní spoření. Druhým pilířem se od počátku roku 2013 stalo důchodové spoření.

„Velká důchodová reforma se od té malé liší tím, že lidé budou mít možnost vyvést část peněz z průběžného důchodového systému do nově vzniklých penzijních společností a spořit si tak na stáří v soukromých penzijních fondech. Ono vyvázání části finančních prostředků bude možné tak, že z aktuálně placeného sociálního pojištění převedete jeho část na účet u penzijního fondu.“¹²

¹² JANDA, J., *Zajištění na stáří*, s. 61

V následujícím obrázku 1 jsou znázorněny pilíře důchodového systému, jejich názvy a nároky plynoucí z účasti v jednotlivých pilířích.

Obrázek 1: Pilíře důchodového systému od 1. 1. 2013

Zdroj: Vlastní zpracování

3.4 První pilíř – důchodové pojištění

První pilíř je tvořen průběžným systémem PAYG.¹³ To je léty prověřený systém. Poprvé byl použit již v osmdesátých letech 19. století německým kancléřem Otto von Bismarckem. Byl to geniálně jednoduchý nápad. Krátkodobě se prostě nedá nabourat, protože princip spočívá v tom, že dnešní ekonomicky aktivní generace platí důchody dnes již neaktivní generaci. To, co se vybere, se hned zase vyplatí. Peníze se nikdy nekumulují, neinvestují, a tudíž téměř není možno je promrhat při nepovedené sázce na vývoj finančního trhu anebo rozkrást při vytunelování fondu.¹⁴

¹³ PAYG – Pay-As-You-Go = Povinné průběžně financované důchodové pojištění

¹⁴ PIKORA, V., ŠICHTAŘOVÁ, M., *Všechno je jinak aneb co nám neřekli o důchodech, euru a budoucnosti*, s. 21

3.4.1 Změny v prvním pilíři

Mimo některých úprav jako je délka pojištění a zvyšující se věk potřebný k odchodu do důchodu a následné získání starobního důchodu, se samotný výpočet důchodu nemění. Stále bude nezbytné odvádět z každého příjmu sociální nebo důchodové pojištění, podle toho, zda je fyzická osoba zaměstnancem nebo osobou samostatně výdělečně činnou.¹⁵

Dne 17. července 2008 byl schválen zákon č. 306/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Tento zákon nabyl účinnosti dne 1. ledna 2010.

„Mezi nejvýznamnější schválené změny ve srovnání se současnou právní úpravou patří:

- *postupné prodloužení doby pojištění potřebné pro vznik nároku na starobní důchod z 25 roků na 35 roků včetně náhradních dob pojištění nebo na 30 roků bez náhradních dob pojištění,*
- *postupné omezení zápočtu náhradních dob pojištění i pro nárok na starobní důchod na 80 % s výjimkou těchto dob z titulu osobní péče o dítě ve věku do 4 let, o osobu, která je závislá na péči jiné osoby a bývalé základní vojenské služby,*
- *plynulé pokračování v postupném zvyšování důchodového věku na 65 let u mužů a žen, které nevychovaly žádné dítě nebo jedno dítě a 62 až 64 let u žen (podle počtu vychovaných dětí), pokud vychovaly aspoň dvě děti a v souvislosti s tím i věkové hranice pro nárok na starobní důchod při získání kratší doby pojištění,*
- *postupné prodloužení období pro předčasný odchod do starobního důchodu ze tří na pět roků,*
- *zrušení podmínky pro nárok na výplatu starobního důchodu vedle příjmu z výdělečné činnosti, která spočívá ve sjednání pracovního vztahu nejdéle na dobu jednoho roku,*

¹⁵ JANDA, J., *Zajištění na stáří*, s.62

- zvyšování procentní výměry starobního důchodu za dobu výdělečné činnosti po vzniku nároku na starobní důchod při souběžném pobírání tohoto důchodu v plné výši, a to o 0,4 % výpočtového základu za každých 360 kalendářních dnů nebo při pobírání tohoto důchodu v poloviční výši, a to o 1,5 % výpočtového základu za každých 180 kalendářních dnů,
- změna plného invalidního důchodu na důchod starobní ve stejné výši při dosažení věku 65 let,
- sjednocení dosavadní pevné věkové hranice pro „trvalý“ nárok žen na vdovský důchod (nyní 55 let) a mužů na vdovecký důchod (nyní 58 let) na věk o 4 roky nižší, než činí důchodový věk pro muže stejného data narození,
- nové vymezení invalidity (zavedení třístupňové invalidity) s „trvalou“ ochranou výše dosavadních částečných invalidních důchodů v případě změny invalidity ze II. stupně invalidity na I. stupeň (dosud existují dva druhy invalidních důchodů, a to plný invalidní důchod a částečný invalidní důchod),
- sjednocení věkové hranice, ke které se zjišťuje tzv. *dopočtená doba*¹⁾ pro výši procentní výměry invalidního důchodu, pro muže a ženy (pro muže i ženy důchodový věk stanovený pro ženy stejného data narození, které nevychovaly žádné dítě),
- zrušení doby studia získané v období po účinnosti návrhu zákona jako náhradní doby pojištění s výjimkou posuzování nároku na invalidní důchody
- zvýšení redukce procentní výměry při předčasném odchodu do důchodu, a to od třetího roku (za každých i započatých 90 kalendářních dnů z doby ode dne, od kterého se přiznává starobní důchod, do dosažení důchodového věku činí snížení procentní výměry důchodu 0,9 % výpočtového základu za období prvních 720 kalendářních dnů a 1,5 % výpočtového základu od 721. kalendářního dne).¹⁶

Ke změně výpočtu dávek důchodového pojištění došlo v roce 2011, kdy vláda v červnu 2011 schválila novelu zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Podnětem této změny byl náleží Ústavního soudu Pl. ÚS 8/07 z 23. března 2010, jímž shledal ustanovení § 15 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění

¹⁶ Hlavní změny v důchodovém pojištění schválené v roce 2008. MPSV.CZ [online]. 2008. vyd. [cit. 2013-10-05]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/5409>

protiústavní. V příslušném ustanovení byla zakotvena takzvaná redukční hranice pro stanovení výpočtového základu procentní výměry důchodu. V kombinaci s ostatními parametry a stávající konstrukcí důchodového systému negarantovalo dostatečně ústavně zaručené právo na přiměřené hmotné zabezpečení dle čl. 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a vedlo k neakceptovatelné nerovnosti mezi různými skupinami důchodových pojištěnců.¹⁷

3.4.2 Účastníci prvního pilíře

Účast na důchodovém pojištění je povinná pro všechny osoby, které splní zákonem stanovené podmínky. Nemohou na základě svého rozhodnutí do systému nevstoupit, případně z něj vystoupit.¹⁸

Důchodová soustava je jednotná pro všechny fyzické osoby výdělečně činné na území České republiky. Nejsou tak diskriminovány či zvýhodňovány žádné skupiny osob na úkor ostatních (např. v minulosti pracovní kategorie, osobní důchody). Respektování tohoto principu znamená také zavedení obdobných podmínek pro přiznávání vdovského a vdoveckého důchodu.¹⁹

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů vymezuje konkrétní účastníky důchodového pojištění. Jsou jimi:

- **zaměstnanci** a osoby, které se účastní nemocenského pojištění²⁰
- **osoby samostatně výdělečně činné** – účastní se pojištění při splnění podmínek **povinně**, nebo na základě přihlášky **dobrovolně**
- **osoby dobrovolně účastné důchodového pojištění**, kterým bylo více než 18 let a podají si přihlášku k dobrovolné účasti

¹⁷ K nálezu Ústavního soudu ve věci důchodového pojištění. *Epravo.cz* [online]. 2013. vyd. [cit. 2013-10-05]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-nalezu-ustavniho-soudu-ve-veci-duchodoveho-pojisteni-63051.html>

¹⁸ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 12

¹⁹ KREBS, V., *Sociální politika*, s.206

²⁰ Přesně definováno v § 5 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění

3.4.3 Výše pojistného na důchodové pojištění

Zaměstnanci, i když se účastní nemocenského pojištění, platí pouze na důchodové pojištění. Vztahuje se na ně i státní politika zaměstnanosti. Do těchto dvou podsystemů, tj. příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na nemocenské pojištění, odvádí zaměstnavatel za zaměstnance ve své části pojistného.²¹

„Pojistné na důchodové pojištění nyní činí 28 % z měsíční hrubé mzdy zaměstnance. A protože není moc představitelné, že by neexistovali vůbec žádní zaměstnanci schopní do prvního pilíře přispívat, podstatným rysem tohoto systému je, že stát ručí za to, že důchodce svou penzi prostě dostane. Třeba neručí za to, jak bude vysoká; ale nějaká bude. V nejhorší variantě je možné jen to, že budou lidé v důchodu dostávat podstatně méně. Nehrozí však varianta, že by nedostávali vůbec nic.“²²

Pokud zaměstnanci přesáhne příjem maximální výši, která je stanovena jako 48násobek průměrné mzdy, již dále nepodléhá pojistnému. Pro rok 2013 činí maximální výše 1 242 432 Kč.

U osob samostatně výdělečně činných účastnících se důchodového pojištění je povinnost placení pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Pokud se dobrovolně přihlásí, hradí i pojistné na nemocenské pojištění. Samy si určí základ pro pojistné na důchodové pojištění, který je vázán pouze zákonným minimem a maximem a částkou ve výši 50 % jejich daňového základu. Stejně jako pro zaměstnance, je i pro osoby samostatně výdělečně činné určena maximální výše vyměřovacího základu, tj, 48násobek průměrné mzdy. Pokud příjmy přesáhnou tuto hranici, nepodléhají pojistnému.²³

„Osoby dobrovolně účastné důchodového pojištění platí pouze pojistné na toto pojištění.“²⁴ Měsíčně platí z určeného vyměřovacího základu. Určený základ musí

²¹ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 25

²² PIKORA, v., ŠICHTAŘOVÁ, M., *Nahá pravda aneb Co nám neřekli o našich penězích a budoucnosti*, s. 129

²³ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 27

²⁴ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 29

respektovat zákonné minimum, tj. nesmí být nižší než jedna čtvrtina průměrné mzdy, což je pro rok 2013 částka ve výši 6 471 Kč. Naopak nesmí překročit zákonné maximum, které činí 4násobek průměrné mzdy, tedy částku 103 536 Kč danou pro rok 2013.²⁵

3.5 Druhý pilíř – důchodové spoření

Druhý pilíř důchodového systému je založen na osvědčených principech kolektivního investování. Je zde restriktivně regulována investiční politika, která je uplatňována jako minimální standard principů u tzv. standardních fondů. Specifika, jež jsou vlastní produktům spoření na stáří, a to dlouhodobost a zvýšená obezřetnost, zůstávají zachována.²⁶

Důchodové spoření v podobě druhého pilíře důchodového systému vešlo v platnost v rámci druhé fáze důchodové reformy 1. ledna 2013. Důchodové spoření upravují předpisy v podobě zákona č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDS“) a zákona č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZPDS“).²⁷

Vznikl nový systém, jenž přináší možnost si na důchod uspořit část z příjmu, který byl dosud odváděn povinně státu a zajistit si tak ve stáří vícezdrojové financování pomocí soukromých společností.²⁸

„Navrhovaný systém důchodového spoření je obecně označován jako dobrovolný. Přesněji by bylo tento systém označit za povinný s dobrovolným vstupem. Rozhodnutí o účasti bude ponecháno plně v rukou každého občana.“²⁹

Se vstupem do druhého pilíře následně dochází i k přesunutí části finančních prostředků z prvního pilíře. Hlavní úlohou druhého pilíře je fondové investování, které je

²⁵ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 29

²⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 426/2011

²⁷ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 45

²⁸ Důchodová reforma. *Informační centrum vlády*. [online]. 2013 [cit. 2013-10-13]. Dostupné z: <http://icv.vlada.cz/cz/duchodova-reforma>

²⁹ Změna českého důchodového systému. *Ministerstvo práce a sociálních věcí*. [online]. [cit. 2013-10-13] Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/11969/Analyza.pdf>

v režii soukromých penzijních společností. V nich je oddělen majetek akcionáře, tedy samotné penzijní společnosti, a finanční prostředky samotných účastníků.³⁰

3.5.1 Účastníci druhého pilíře

Účast ve druhém pilíři je dobrovolná. Účastníkem se může podle § 2 odst. 1 ZDS stát na základě smlouvy jakákoli fyzická osoba, která dosáhla 18 let věku, nejpozději však do konce roku, ve kterém dosáhne věku 35 let. Další možností bylo uzavření smluv do druhého pilíře do 30. června 2013 bez horní věkové hranice.³¹ Osobám, které nyní nejsou ekonomicky aktivní, např. z důvodu mateřské či rodičovské dovolené, je umožněn vstup do druhého pilíře do 6 měsíců ode dne, kdy začnou platit pojistné do prvního důchodového pilíře.³² V době vstupu do druhého důchodového pilíře nesmí být fyzické osobě přiznán starobní důchod z prvního pilíře.

Účastníci, kteří dobrovolně vstoupí do druhého pilíře důchodového systému, se mohou dále rozlišovat na:

- zaměstnanci
- osoby samostatně výdělečně činné
- osoby dobrovolně účastné na důchodovém spoření

3.5.2 Registrace smlouvy

Prvním krokem je podpis smlouvy o důchodovém spoření. Za podmínky podpisu smlouvy s vybranou penzijní společností, sama penzijní společnost smlouvu bez další součinnosti budoucího účastníka důchodového spoření zašle k registraci správci Centrálního registru smluv, kterým je Specializovaný finanční úřad.

Pokud shledá správce Centrálního registru smluv, že jsou podmínky pro registraci smlouvy splněny, vydá písemné rozhodnutí o registraci, které zašle budoucímu účastníkovi důchodového spoření a současně penzijní společnosti. Rozhodnutí o registraci nabude

³⁰ JANDA, J., *Zajištění na stáří*, s. 63

³¹ § 2 odst. 1 zákona č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, ve znění pozdějších předpisů

³² RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 55

právní moci teprve doručením posledního z jeho adresátů a tímto je proces registrace ukončen. Od prvního dne následujícího po měsíci, v němž nabylo právní moci rozhodnutí o registraci, se fyzická osoba stává účastníkem důchodového spoření. Datum nabytí právní moci sdělí Specializovaný finanční úřad budoucímu účastníkovi i penzijní společnosti následným „Oznámením o nabytí právní moci“. V tomto okamžiku je účastník důchodového spoření povinen oznámit datum vzniku účasti svému zaměstnavateli, pokud jej má.³³

3.5.3 Povinnosti účastníků a výše pojistného na důchodové spoření

„Důchodové spoření je založeno na zhodnocování prostředků jednotlivých účastníků v důchodových fondech spravovaných penzijními společnostmi.“³⁴

Prostředky účastníků na jejich důchodových účtech u penzijních společností nepodléhají exekuci. I kdyby byl účastníkovi zabaven ostatní majetek, prostředky naspořené na důchod ve druhém pilíři by mu byly ponechány.³⁵

Sazba pojistného je v § 6 ZPDS uvedena ve výši 5 %. Tato sazba se skládá z části 3 %, která jsou převedena z důchodového pojištění na důchodové spoření. Zbylé 2 % si účastník spoření přidává z vlastních prostředků.³⁶ Uvedená 3 % jsou tzv. vyvedena z průběžného státního důchodového systému. Tímto přesunem si účastník odvádí méně do prvního pilíře, čímž se mu sníží důchod vyplácený ze státního průběžného systému. Naopak odváděných 5 % do penzijních fondů jsou prostředky ve vlastnictví účastníka a budou mu vypláceny po přiznání starobního důchodu a ukončení spořicí fáze důchodového spoření.

³³ Manuál důchodové spoření. *Finanční správa*. [online]. 2013 [cit. 2013-10-13]. Dostupné z: http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/fs-duchodove-sporeni/2013_Manual-duchodove_sporeni.pdf

³⁴ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 61

³⁵ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 79

³⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 397/2012

3.5.3.1 Povinnosti účastníka a výše pojistného – zaměstnanec

Podle § 29 ZPDS je povinností zaměstnance písemně oznámit plátcí pojistného den, kdy se stal účastníkem důchodového spoření.³⁷ V případě více zaměstnavatelů, je povinen informovat o této skutečnosti všechny své zaměstnavatele.

Zaměstnavatel musí následně změnit výpočet pojistného na důchodové pojištění u daného zaměstnance (sazba pojistného se sníží z 6,5 % na 3,5 %) a současně začne odvádět z jeho mzdy pojistné na důchodové spoření.³⁸

Pojistné bude zaměstnavatel vypočítávat ze stejného vyměřovacího základu, z jakého počítá pojistné na důchodové pojištění. Platí zde i hranice pro maximální vyměřovací základ. Při dosažení maximálního vyměřovacího základu, přestane zaměstnavatel pojistné srážet. V případě, že má účastník pojistného více plátců a součet vyměřovacích základů za pojistné období přesáhne maximální vyměřovací základ, může pro tyto účely využít institutu „přeplatku připadajícího na poplatníka“ podle § 28 ZPDS.

Pokud zaměstnanec nenahlásí svému zaměstnavateli, že se stal účastníkem druhého důchodového pilíře, má povinnost si pojistné uhradit sám. Jestliže toto pochybení zjistí správce pojistného, tedy finanční úřad, zaplatí k pojistnému navíc přírážku ve výši 10 %. V případě, že své pochybení oznámí sám účastník správci pojistného, nebo tak učiní jeho zaměstnavatel, uhradí přírážku ve výši 5 %. *„Výše přírážky k pojistnému se vypočte jako procentní část pojistného neodvedeného v důsledku pochybení poplatníka.“*³⁹ Splatnost neodvedeného pojistného a přírážky k pojistnému je 15 dnů ode dne právní moci platebního výměru vydaného správcem pojistného.

3.5.3.2 Povinnosti účastníka a výše pojistného – OSVČ

Osoby samostatně výdělečně činné nemusí neprodleně nikomu hlásit svou účast v důchodovém spoření. Svou povinnost informovat Českou správu sociálního zabezpečení

³⁷ Zákon č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření, ve znění pozdějších předpisů

³⁸ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 65

³⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 397/2012

a správce pojistného o registraci smlouvy v druhém pilíři musí splnit nejpozději v přehledu o příjmech a výdajích za kalendářní rok.⁴⁰ Na rozdíl od prvního pilíře nemusejí osoby samostatně výdělečně činné platit povinně během roku žádné zálohy.⁴¹

Účastníci důchodového spoření, kteří jsou osobami samostatně výdělečně činnými, si budou nově odvádět na důchodové pojištění nižší částku. Tím si ihned mohou snížit výši záloh na toto pojištění.⁴²

Základ pro výpočet pojistného na důchodové spoření je stejný jako pro pojistné na důchodové pojištění. Pokud si osoba samostatně výdělečně činná stanoví vyšší základ pro pojistné na důchodové pojištění, než jaký odpovídá skutečným příjmům, musí ze stejného základu platit i pojistné na důchodové spoření. Sazba pojistného na důchodové spoření je ve výši 5 % a pojistné je splatné ve lhůtě určené pro podání pojistného přiznání.⁴³

Z důvodu neexistence záloh, nemá účastník povinnost hradit důchodové spoření průběžně zálohami. Pokud chce pravidelně převádět finanční prostředky do důchodových fondů, může tak učinit průběžnými platbami poukázaných finančnímu úřadu. Tyto platby se stávají tzv. převoditelným přeplatkem a jsou omezeny celkovou částkou 100 000 Kč. Do této částky správce pojistného převádí přijaté platby do penzijní společnosti na důchodový účet účastníka.⁴⁴ Jestliže v průběhu roku zaplatí osoba samostatně výdělečně činná sumu převyšující 100 000 Kč, bude s převyšující částkou zacházeno stejně jako se standardním daňovým přeplatkem. Může být použit na úhradu nedoplatku jakékoliv splatné daňové povinnosti. Omezení v podobě výše částky převedené v průběhu roku je zavedeno z důvodu nedotknutelnosti prostředků na důchodovém účtu při exekuci. Jestliže by bylo možné převést jakoukoliv částku, mohly by se jednoduše ukrýt peníze před věřiteli.⁴⁵

⁴⁰ RUBEŠ, L., *Doplňkové penzijní spoření a důchodové spoření*, s. 51

⁴¹ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 70

⁴² RUBEŠ, L., *Doplňkové penzijní spoření a důchodové spoření*, s. 52

⁴³ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 71

⁴⁴ RUBEŠ, L., *Doplňkové penzijní spoření a důchodové spoření*, s. 53

⁴⁵ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 72

3.5.3.3 Povinnosti účastníka a výše pojistného – osoba dobrovolně účastná důchodového pojištění

Odvádět pojistné na důchodové spoření mají povinnost osoby, které se dobrovolně přihlásili k důchodovému pojištění (první pilíř) a zároveň uzavřeli smlouvu k účasti v druhém pilíři. Jejich pojistné se do obou pilířů nepočítá z dosahovaných příjmů, ale z jimi stanoveného vyměřovacího základu. Odvod prostředků do druhého pilíře je zajišťován pomocí navýšení pojistného do prvního pilíře o 2 % ze standardní sazby 28 %. Tudíž platí na důchodové pojištění celkem 30 % z jimi určeného vyměřovacího základu a správa sociálního zabezpečení z této částky převede 5 % do druhého pilíře a zbytek, tedy 25 %, bude odveden do prvního pilíře. Svou dobrovolnou účast na důchodovém pojištění mohou v průběhu kdykoliv ukončit, avšak nemohou ukončit účast v důchodovém spoření, byť bylo dobrovolně zvoleno.⁴⁶

3.5.4 Ukončení důchodového spoření

Účastník nemá povinnost ukončit své důchodové spoření a vybrat své naspořené finanční prostředky při přiznání státního starobního důchodu z důchodového pojištění. V případě, že je stále ekonomicky aktivní i po dosažení důchodového věku, má možnost dále spořit do druhého pilíře. I pokud není výdělečně činný, je stále jeho smlouva platná a úspory se dále na osobním účtu zhodnocují danou investiční strategií.⁴⁷

Svou účast fyzická osoba končí až uzavřením smlouvy o pojištění důchodu s vybranou životní pojišťovnou, na jejímž základě jsou následně účastníkovi vypláceny dávky. Smlouva o pojištění důchodu musí být zároveň registrována v Centrálním registru smluv. Smlouvu je možné uzavřít nejdříve ve chvíli, je-li účastníkovi přiznán starobní důchod ze státního důchodového pojištění.⁴⁸

⁴⁶ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 72

⁴⁷ RUBEŠ, L., *Doplňkové penzijní spoření a důchodové spoření*, s. 68

⁴⁸ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 59

Po uzavření smlouvy o pojištění důchodu převede penzijní společnost úspory klienta pojišťovně jako „jednorázové pojistné“ nejpozději do 10 pracovních dnů od zaregistrování pojistné smlouvy v Centrálním registru smluv.⁴⁹

Druhou variantou, kdy je ukončeno důchodové spoření, je úmrtí účastníka ve fázi spoření, tedy před uzavřením smlouvy o pojištění důchodu.⁵⁰

O ukončení účasti je povinen zaměstnanec informovat své zaměstnavatele, osoba samostatně výdělečně činná pak Českou správu sociálního zabezpečení a finanční úřad.⁵¹

3.5.5 Varianty výplat dávek

Účastník důchodového spoření má možnost si vybrat mezi několika druhy důchodů, které jsou uvedeny v § 18 ZDS. Ve smlouvě o pojištění důchodu si účastník zvolí druh vypláceného důchodu a dále jej nemůže změnit.⁵²

- **Doživotní starobní důchod** – je vyplácen v pravidelných měsíčních peněžitých splátkách doživotně v dohodnutém termínu. Vždy k 1. dubnu každého roku je důchod ze zákona valorizován způsobem stanoveným vyhláškou⁵³ Ministerstva práce a sociálních věcí.⁵⁴
- **Doživotní starobní důchod se sjednanou výplatou pozůstalostního důchodu po dobu 3 let** – při volbě této varianty bude důchod vyplácen jako v prvním případě v pravidelných měsíčních peněžitých splátkách doživotně v předem sjednaném termínu. Účastník si může ve smlouvě určit jednu tzv. „oprávněnou osobu“, které pojišťovna v případě úmrtí účastníka, vyplácí důchod ve stejné výši po dobu tří let ode dne úmrtí klienta. V průběhu výplaty penze může klient oprávněnou osobu kdykoli měnit, a to dodatkem smlouvy s pojišťovnou.⁵⁵

⁴⁹ RUBEŠ, L., *Doplňkové penzijní spoření a důchodové spoření*, s. 73

⁵⁰ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 59

⁵¹ RUBEŠ, L., *Doplňkové penzijní spoření a důchodové spoření*, s. 73

⁵² RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 75

⁵³ Vyhláška č. 423/2012 Sb., o zvyšování důchodů vyplácených z pojistné smlouvy o pojištění důchodu.

⁵⁴ RUBEŠ, L., *Doplňkové penzijní spoření a důchodové spoření*, s. 72

⁵⁵ RUBEŠ, L., *Doplňkové penzijní spoření a důchodové spoření*, s. 72

- **Starobní důchod na dobu 20 let** – penze je vyplácena na pevně stanovenou dobu dvaceti let ode dne zahájení výplaty, v pravidelných měsíčních peněžitých splátkách a v dohodnutém termínu.⁵⁶ Naspořené finanční prostředky se vydělí 20 lety po 12 měsíčních výplatách a tím jsou veškeré naspořené peníze účastníkovi vyplaceny, případně jeho dědicům.
- **Sirotčí důchod na dobu 5 let** – v § 18 odst. 1 písm. d) ZDS je uveden způsob výplaty v případě úmrtí účastníka ve fázi spoření, pokud jeho dědic nedosáhl věku 18 let.

Nelze si sjednat jednorázový výběr naspořených prostředků. Zákonodárci tím chtějí zamezit rychlému utracení uspořených peněz a následnému nárokování nákladů na živobytí od státu v podobě sociálních dávek.

3.5.6 Úmrtí účastníka důchodového spoření

Naspořené finanční prostředky účastníka důchodového spoření se stávají předmětem dědictví. Rozdílné postupy jsou, pokud účastník důchodového spoření zemře ve fázi spoření, nebo ve fázi vyplácení starobního důchodu z druhého pilíře.

Úmrtí účastníka ve spořicí době

„Prostředky účastníka se v případě jeho úmrtí za trvání smlouvy o důchodovém spoření stávají předmětem dědictví.“⁵⁷

- ✓ **Dědic mladší 18 let** – získává sirotčí důchod na dobu 5 let. Dědický podíl se použije na úhradu jednorázového pojistného na pojištění sirotčího důchodu. Smlouvu uzavře zákonný zástupce nebo soudem ustanovený opatrovník.
- ✓ **Dědic 18 let a starší**
 - *Je-li dědic účastníkem důchodového spoření* – dědický podíl zemřelého účastníka je převeden na osobní důchodový účet dědice u penzijní společnosti, a to do 1 měsíce, kdy o to dědic písemně požádal. S takto

⁵⁶ RUBEŠ, L., *Doplňkové penzijní spoření a důchodové spoření*, s. 72

⁵⁷ § 16 odst. 1 zákona č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, ve znění pozdějších předpisů

převedenými prostředky bude moci dědic disponovat až po odchodu do starobního důchodu.

- *Není-li dědic účastníkem důchodového spoření* – vyplatí penzijní společnost prostředky účastníka odpovídající dědickému podílu podle rozhodnutí soudu o dědictví, které nabylo právní moci, dědici do 1 měsíce ode dne, kdy o to písemně požádal.⁵⁸

Úmrtí účastníka ve fázi vyplácení starobního důchodu z druhého pilíře

Kapitálová hodnota nevyplaceného důchodu účastníka důchodového spoření je předmětem dědictví pouze v případě, že je pojišťovnou vyplácený starobní důchod na dobu 20 let.

Pokud byly naspořené prostředky účastníka důchodového spoření jím zvoleny na výplatu doživotního starobního důchodu nebo doživotního starobního důchodu se sjednanou výplatou pozůstalostního důchodu po dobu 3 let, nemohou být předmětem dědictví a pojišťovna zde uplatňuje princip solidarity.

3.5.7 Penzijní společnosti

Pouze akciová společnost se sídlem na území České republiky se může stát penzijní společností. Musí splňovat požadavky na kapitálovou vybavenost, což znamená, že počáteční kapitál musí činit nejméně 300 milionů Kč. Penzijním společností ve třetím pilíři stačí kapitál ve výši 50 milionů Kč. Společnosti musí kapitál průběžně udržovat ve výši přiměřené prostředkům účastníků.⁵⁹

Penzijní společnosti ve druhém důchodovém pilíři spravují prostředky účastníků důchodového spoření. Pro tuto činnost musejí mít příslušnou licenci, tedy povolení k vytvoření důchodových fondů. Penzijní společnosti jsou upraveny zákonem

⁵⁸ § 16 odst. 4 zákona č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁹ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 46

o doplňkovém penzijním spoření a splní-li další podmínky, mohou působit v doplňkovém penzijním spoření a zároveň i v důchodovém spoření.⁶⁰

Z celkem jedenácti penzijních společností, které mají povolení k činnosti ve třetím pilíři důchodového systému, získalo oprávnění k působení v důchodovém spoření pouze šest penzijních společností. V tabulce 3 jsou přehledně uvedeny všechny penzijní společnosti, které mají licenci k působení ve třetím pilíři, a které z nich splnily podmínky pro druhý důchodový pilíř. U každé penzijní společnosti je uveden i depozitář, tedy nezávislá banka vykonávající dohled nad penzijní společností.

Tabulka 3: Přehled penzijních společností

Penzijní společnost	Depozitář	Účast ve II. pilíři	Účast ve III. pilíři
AEGON Penzijní společnost, a.s.	Česká spořitelna, a.s.	Ne	Ano
Allianz penzijní společnost, a.s.	Komerční banka, a.s.	Ano	Ano
AXA penzijní společnost, a.s.	UnicCredit Bank Czech Republic, a.s.	Ne	Ano
Conseq penzijní společnost, a.s.	UnicCredit Bank Czech Republic, a.s.	Ne	Ano
Penzijní společnost České pojišťovny, a.s.	UnicCredit Bank Czech Republic, a.s.	Ano	Ano
Česká spořitelna - penzijní společnost, a.s.	Komerční banka, a.s.	Ano	Ano
ČSOB Penzijní společnost, a.s., člen skupiny ČSOB	UnicCredit Bank Czech Republic, a.s.	Ano	Ano
Generali penzijní společnost, a.s.	UnicCredit Bank Czech Republic, a.s.	Ne	Ano
ING Penzijní společnost, a.s.	Česká spořitelna, a.s.	Ne	Ano
KB Penzijní společnost, a.s.	Česká spořitelna, a.s.	Ano	Ano
Raiffeisen penzijní společnost, a.s.	ČSOB, a.s.	Ano	Ano

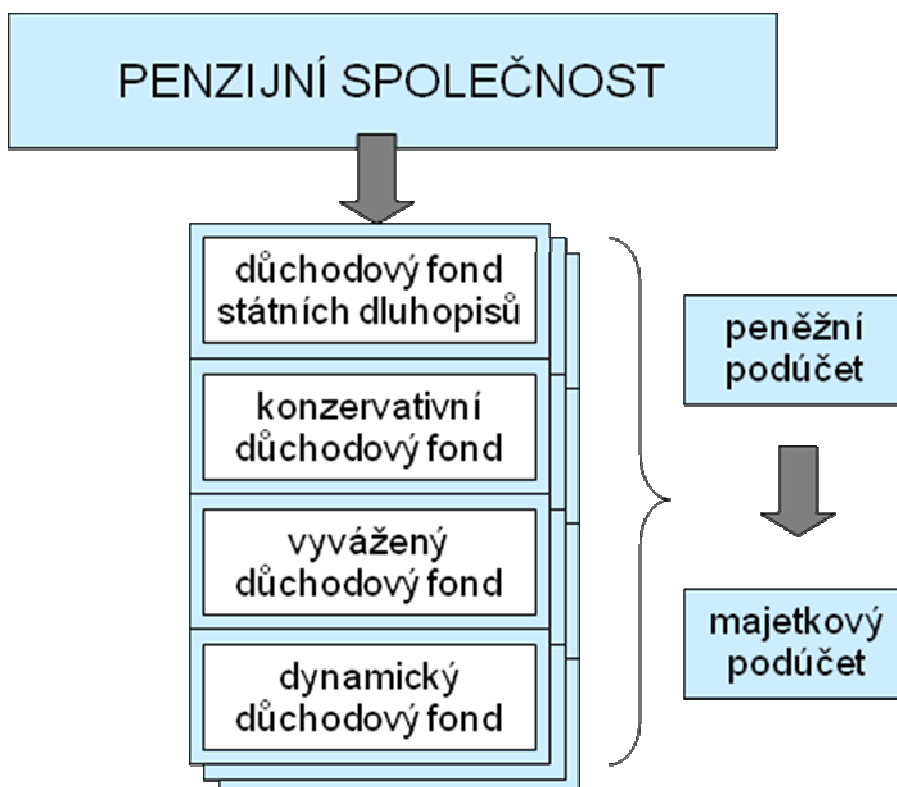
Zdroj: Vlastní zpracování

⁶⁰ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 46

3.5.7.1 Důchodové fondy ve II. pilíři

Každá penzijní společnost s nabídkou důchodového spoření musí svým klientům nabídnout možnost si spořit ve čtyřech zákonem určených důchodových fondech.⁶¹ Jednotlivé fondy jsou znázorněny v obrázku 2, seřazeny jsou od nejméně rizikového až po nejagresivnější fond.

Obrázek 2: Přehled důchodových fondů

Zdroj: Vlastní zpracování

Existuje zde ale riziko, na které poukazují autoři knihy *Všechno je jinak*. Upozorňují na to, že vklady do soukromých penzijních fondů nejsou pojištěné, a to v žádné zemi. Neexistuje zde ani teoretická pojistka. Samozřejmě by šlo vytvořit jakýsi rezervní fond, který by ale neunesl pád několika fondů naráz.⁶²

⁶¹ RUBEŠ, L., *Doplňkové penzijní spoření a důchodové spoření*, s. 55

⁶² PIKORA, V., ŠICHTAŘOVÁ, M., *Všechno je jinak aneb co nám neřekli o důchodech, euru a budoucnosti*, s. 48

Důchodový fond státních dluhopisů

Vzhledem k silně regulovaným možnostem investování je tento fond považován za nejkonzervativnější a nejméně rizikový. Fond může investovat především do českých státních dluhopisů a pokladničních poukázek. Prostředky fondu mohou být investovány i do dluhopisů zemí OECD, EU a nadnárodních institucí, jakými jsou Evropská centrální banka, Světová banka, Mezinárodní měnový fond a podobně.⁶³

Nejméně 90 % hodnoty svého majetku musí fond investovat do dluhopisů. Z toho může maximálně 30 % hodnoty majetku investovat do zahraničních dluhopisů.⁶⁴ Zbýlých 10 % hodnoty majetku fondu má být využito k řízení likvidity a měnového a úrokového rizika.

Majetek v důchodovém fondu státních dluhopisů musí být plně zajištěn proti měnovému riziku.⁶⁵ Cenou za nízké riziko, je velmi nízký výnos, který je odhadován kolem 2 až 3 % ročně.⁶⁶

Konzervativní důchodový fond

Stejně jako fond státních dluhopisů je konzervativní důchodový fond málo rizikový, i když může investovat mírně agresivněji. U tohoto důchodového fondu musí být zajištěna co nejvyšší likvidita, neboť má být používán pro uchování a zhodnocování prostředků, z nichž budou vypláceny dávky. Emitenty dluhopisů a nástrojů peněžního trhu mohou být státy OECD a EU a jejich centrální banky, nadnárodní instituce a korporace. Emitenty mohou být i země mimo EU a OECD, pokud splňují požadavky na rating.⁶⁷

Konzervativní důchodový fond investuje nejvýše 30 % hodnoty svého majetku do dluhopisů nebo obdobných cenných papírů.⁶⁸

⁶³ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 48

⁶⁴ RUBEŠ, L., *Doplňkové penzijní spoření a důchodové spoření*, s. 57

⁶⁵ § 46 odst. 4 zákona č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁶ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 48

⁶⁷ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 49

⁶⁸ § 47 odst. 3 zákona č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, ve znění pozdějších předpisů

Veškerá hodnota majetku musí být vždy zajištěna proti kurzovému riziku a finanční deriváty smějí být používány pouze k zajištění měnových a úrokových rizik.⁶⁹ Roční výnos konzervativního důchodového fondu je odhadován na 3 až 4 %.

Vyvážený důchodový fond

Na rozdíl od konzervativního důchodového fondu se vyváženému důchodovému fondu umožňuje investovat navíc i do akcií a zahraničních akcií přijatých na evropských regulovaných trzích, evropských mnohostranných obchodních systémech nebo na regulovaných trzích mimo EU, které jsou uvedeny na seznamu České národní banky. Do akcií a cenných papírů akciových standardních fondů může investovat vyvážený důchodový fond maximálně 40 % hodnoty svého majetku. Vyvážený důchodový fond může mít nezajištěný majetek proti měnovému a úrokovému riziku ve výši maximálně 25 % hodnoty svého majetku.⁷⁰ Předpoklad ročního výnosu vyváženého důchodového fondu se pohybuje mezi 4 až 5 %.

Dynamický důchodový fond

Dynamický důchodový fond má ještě volnější regulaci než vyvážený důchodový fond. Ze všech uvedených fondů je nejagresivnější a zároveň by měl zaručovat potenciálně nejvýnosnější investice. Může investovat až 80 % svého majetku do akcií, nástrojů s nižším ratingem a používat zajišťovací instrumenty k řízení veškerých rizik.⁷¹

Maximálně 50 % hodnoty majetku v dynamickém důchodovém fondu nemusí být zajištěno proti měnovému a úrokovému riziku.⁷² U dynamického důchodového fondu lze očekávat výnos přibližně 5 až 7 % ročně.

3.5.7.2 Povinnosti penzijních společností ve II. pilíři

Činnost penzijních společností je zákonem výrazně regulována a podléhájí přísnému dohledu České národní banky, čímž jsou minimalizována rizika jejich insolvence

⁶⁹ RUBEŠ, L., *Doplňkové penzijní spoření a důchodové spoření*, s. 56

⁷⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 426/2011

⁷¹ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 50

⁷² Důvodová zpráva k zákonu č. 426/2011

nebo zneužití svěřených prostředků. Částečný dohled provádí i depozitář, kterým má být nezávislá banka.⁷³

Předmětem dohledu ČNB⁷⁴ je mimo jiné dodržování povinností stanovených statutem důchodového fondu, smlouvou o důchodovém spoření, pojistnou smlouvou o pojištění důchodu a depozitářskou smlouvou.⁷⁵

O své činnosti musí penzijní společnosti pravidelně informovat jak Českou národní banku, tak účastníky. Údaje o výsledcích hospodaření a aktuální hodnotě jednotlivých fondů musí zveřejňovat také na svých internetových stránkách.⁷⁶

Povinnosti penzijních společností:

- Dohled vykonává ČNB a depozitář (banka, která nesmí být součástí stejného koncernu), dle §§ 38 a 94 ZDS.⁷⁷
- Podle § 30 ZDS musí do dvou let ode dne udělení povolení k vytvoření důchodových fondů získat alespoň 50 000 účastníků. Záměrem stanovení této povinnosti je zabezpečení stability sektoru a efektivity správy důchodových fondů.⁷⁸
- Při podpisu smlouvy je povinna vyplnit s účastníkem tzv. Investiční dotazník a navrhnout strategii spoření.
- Je povinna 1x ročně bezplatně informovat účastníka o stavu jeho majetkového podúčtu.
- Dle § 24 odst. 4 a 5 ZDS je penzijní společnost povinna 2 měsíce před dosažením důchodového věku účastníka oslovit všechny pojišťovny s žádostí o poskytnutí závazné nabídky pro konkrétního účastníka a pojišťovny jsou povinny do 10 dnů závaznou nabídku poskytnout. Nabídka je závazná po dobu 6 měsíců.

⁷³ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 46

⁷⁴ Česká národní banka

⁷⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 426/2011

⁷⁶ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 51

⁷⁷ Zákon č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 426/2011

- Penzijní společnost musí uhradit jednorázové pojistné na pojištění důchodu nejpozději do 10 dnů ode dne zaregistrování pojistné smlouvy o pojištění důchodu v Centrálním registru smluv.
- Deset let před předpokládaným nárokem na starobní důchod z prvního pilíře je penzijní společnost povinna postupně měnit investiční strategie za účelem snížení rizika ztráty.

Aby nedošlo ke znehodnocení dosažených výnosů krátce před odchodem účastníka do důchodu, z důvodu účasti v rizikovějším fondu, obsahuje zákon pojistku v podobě povinného přesunu prostředků do méně rizikových důchodových fondů.⁷⁹ Finanční prostředky musí být podle § 11 odst. 3 ZDS rozloženy následovně:

- 10 let před dosažením důchodového věku jsou prostředky účastníka umístěny v konzervativním nebo vyváženém důchodovém fondu,
- 9 let před dosažením důchodového věku jsou prostředky účastníka umístěny v konzervativním nebo vyváženém důchodovém fondu, přičemž nejméně 20 % hodnoty prostředků musí být uloženo v konzervativním důchodovém fondu,
- 8 let před dosažením důchodového věku jsou prostředky účastníka umístěny v konzervativním nebo vyváženém důchodovém fondu, přičemž nejméně 40 % hodnoty prostředků musí být uloženo v konzervativním důchodovém fondu,
- 7 let před dosažením důchodového věku jsou prostředky účastníka umístěny v konzervativním nebo vyváženém důchodovém fondu, přičemž nejméně 60 % hodnoty prostředků musí být uloženo v konzervativním důchodovém fondu,
- 6 let před dosažením důchodového věku jsou prostředky účastníka umístěny v konzervativním nebo vyváženém důchodovém fondu, přičemž nejméně 80 % hodnoty prostředků musí být uloženo v konzervativním důchodovém fondu,

⁷⁹ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 57

- 5 let před dosažením důchodového věku jsou prostředky účastníka umístěny pouze v konzervativním důchodovém fondu.⁸⁰

3.5.7.3 Práva penzijních společností ve II. pilíři

Penzijní společnost má nárok na úplatu hrazenou z majetku v důchodových fondech, výše musí být stanovena ve statutu:

Za obhospodařování majetku v důchodových fondech, přičemž úplata nesmí podle § 32 odst. 3 ZDS překročit:

- 0,3 % z průměrné roční hodnoty majetku v důchodovém fondu státních dluhopisů
- 0,4 % z průměrné roční hodnoty majetku v konzervativním důchodovém fondu. Tato úplata je snížena o náklady na nákup, prodej a držení cenných papírů vydávaných fondem kolektivního investování.
- 0,5 % z průměrné roční hodnoty majetku ve vyváženém důchodovém fondu, kde platí stejné snížení úplaty.
- 0,6 % z průměrné roční hodnoty majetku v dynamickém důchodovém fondu, i zde platí stejné snížení úplaty.

Za zhodnocení majetku, přičemž maximální výše úplaty je u konzervativního, vyváženého a dynamického důchodového fondu nejvýše 10 % z rozdílu průměrné roční hodnoty důchodové jednotky v příslušném období a v letech předcházejících příslušnému období od vzniku důchodového fondu vynásobené průměrným ročním počtem důchodových jednotek.⁸¹

Penzijní společnost má nárok na jednorázové poplatky od účastníka, které nejsou hrazeny z osobního penzijního účtu účastníka. Jednorázové poplatky si může penzijní společnost účtovat:

- za změnu strategie spoření, pokud je prováděna častěji než 1x za rok – nejvýše do částky 500 Kč

⁸⁰ § 11 odst. 3 zákona č. 426/2011 sb., o důchodovém spoření, ve znění pozdějších předpisů

⁸¹ § 32 odst. 5 zákona č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, ve znění pozdějších předpisů

- za přechod k jiné penzijní společnosti v případě, že neuplynulo pět let trvání smlouvy – maximální výše činí 800 Kč
- za odeslání výpisu o stavu majetkového podúctu častěji než 1x ročně
- za poskytování informací jiným než zákonem stanoveným způsobem.

3.5.7.4 Omezení penzijních společností ve II. pilíři

Zákonná omezení týkající se např. nákladů souvisejících se získáváním nových účastníků mají zabránit nehospodárnému vynakládání prostředků penzijních společností.⁸²

Náklady na propagaci a reklamu a jiné náklady na podporu prodeje smí v prvním roce dosáhnout hodnoty 3 000násobku průměrné mzdy v národním hospodářství vyhlášené Ministerstvem práce a sociálních věcí.⁸³

V dalších letech nesmí náklady na propagaci a reklamu a jiné náklady na podporu prodeje za kalendářní rok přesáhnout hodnotu tisícinásobku průměrné mzdy v národním hospodářství vyhlášené Ministerstvem práce a sociálních věcí.⁸⁴

Výše úplaty za nabízení a zprostředkování důchodového spoření nesmí překročit 3,5 % průměrné mzdy v národním hospodářství vyhlášené Ministerstvem práce a sociálních věcí, totéž platí i pro změnu smlouvy.⁸⁵

3.6 Třetí pilíř – doplňkové penzijní spoření

V roce 1994 vznikl na základě zákona č. 42/1994 Sb.⁸⁶ systém penzijního připojištění se státním příspěvkem. Důvodem vzniku tohoto zákona bylo připravení občanů na skutečnost, aby se v budoucnu nespolehali pouze na stát. Přibližně 4,4 miliony lidí se

⁸² RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 52

⁸³ § 111 odst. 1 zákona č. 426/2011 sb., o důchodovém spoření, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁴ § 37 zákona č. 426/2011 sb., o důchodovém spoření, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁵ § 35 odst. 1 a 2 zákona č. 426/2011 sb., o důchodovém spoření, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁶ Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem

v roce 2009 systému účastnilo a mělo celkově v penzijních fondech uloženo 200,8 mld. Kč.⁸⁷

„Česká republika se tak stala jednou z prvních zemí střední Evropy, které zavedly dodatkové penzijní připojištění. Systém, který lze v souladu s běžnou světovou praxí označovat jako třetí pilíř důchodového zabezpečení, má následující parametry:

- *je dobrovolný – založený na vlastním rozhodnutí potenciálního účastníka,*
- *je důsledně založen na občanském principu, který spočívá na vztahu penzijní fond versus fyzická osoba,*
- *umožňuje přihlédnout ke konkurenční nabídce různých penzijních fondů,*
- *je fondově financovaný,*
- *je podporován státem formou státního příspěvku, který je odvozen od výše pojistného a od roku 2000 je podporován i formou daňových úlev.“⁸⁸*

3.6.1 Změny ve třetím pilíři

Doplňkové penzijní spoření bylo zavedeno spolu s důchodovým spořením od 1. ledna 2013 v rámci druhé fáze důchodové reformy a upravuje jej především zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, ve znění pozdějších předpisů. Do původního penzijního připojištění se státním příspěvkem bylo možné se přihlásit do 30. listopadu 2012. Účastníci, kteří do tohoto termínu uzavřeli smlouvu o účasti na penzijním připojištění, mohou pokračovat v účasti podle původních podmínek. Týkají se jich jen některé změny platné od 1. ledna 2013.⁸⁹

Nově je upravena výše státního příspěvku, která posouvá hranici minimální výše státního příspěvku 50 Kč, na který měl účastník nárok při měsíční úložce 100 Kč. Od 1. ledna 2013 může čerpat minimální státní příspěvek ve výši 90 Kč až od částky 300 Kč měsíční úložky. Minimální výše příspěvku účastníka je i nadále 100 Kč měsíčně.

⁸⁷ PIKORA, V., ŠICHTAŘOVÁ, M., *Všechno je jinak aneb co nám neřekli o důchodech, euru a budoucnosti*, s. 24

⁸⁸ KREBS, V. a kol., *Sociální politika*, s. 225

⁸⁹ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 84

Rozdíl je patrný i v nároku na daňový odpočet, jenž je zachycen v tabulce 4, kde jsou uvedeny i jednotlivé státní příspěvky platné do konce roku 2012 a nově od počátku roku 2013.

Tabulka 4: Přehled státních příspěvků důchodového připojištění a doplňkového penzijního spoření

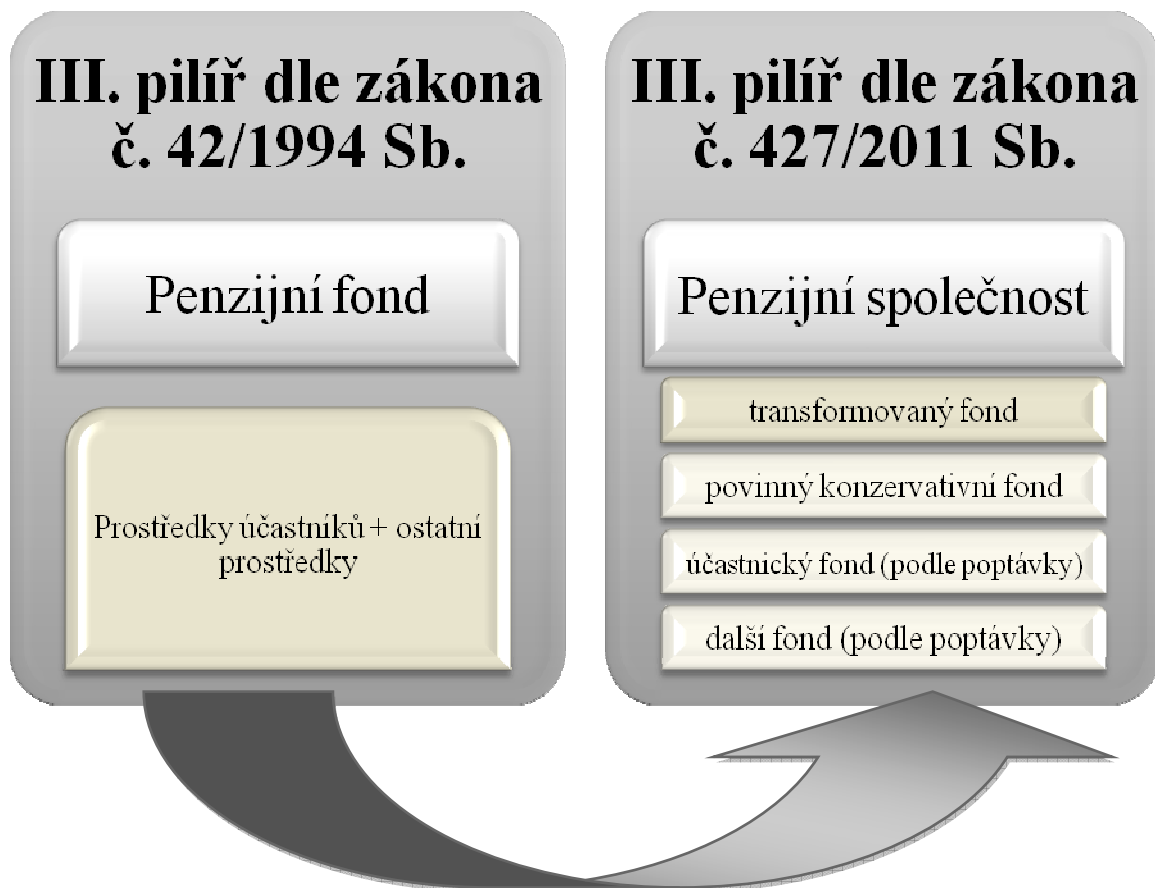
Měsíční vklad	Státní příspěvek do 12/2012	Státní příspěvek od 1/2013
100 Kč	50 Kč	0 Kč
200 Kč	90 Kč	0 Kč
300 Kč	120 Kč	90 Kč
400 Kč	140 Kč	110 Kč
500 Kč	150 Kč	130 Kč
600 Kč	150 Kč + daňový odpočet z částky přesahující 6 000 Kč ročně	150 Kč
700 Kč		170 Kč
800 Kč		190 Kč
900 Kč		210 Kč
1 000 Kč		230 Kč
1 000 Kč - 1 500 Kč		230 Kč + daňový odpočet z částky >12 000 Kč ročně
1 500 Kč - 2 000 Kč		

Zdroj: Vlastní zpracování

Od 1. ledna 2013 došlo k transformaci stávajících penzijních fondů a do tohoto data musely penzijní fondy získat povolení k činnosti penzijní společnosti podle zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, ve znění pozdějších předpisů. Veškerá aktiva a pasiva související s penzijním připojištěním musela být penzijními společnostmi vyčleněna do tzv. transformovaného fondu, jehož prostřednictvím nadále provozuje penzijní připojištění pro stávající účastníky, ale již nemůže přibírat nové.⁹⁰ Na obrázku 3 je znázorněna transformace původních penzijních fondů důchodového připojištění do transformovaného fondu a vytvoření povinného konzervativního fondu, případně dalších fondů u doplňkového penzijního spoření.

⁹⁰ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 85

Obrázek 3: Transformace fondů do III. Pilíře od 1. 1. 2013

Zdroj: Vlastní zpracování

„Transformované fondy (neboli fondy „podle staré smlouvy“) musí ze zákona garantovat nezáporný nominální výnos.“⁹¹ Po patnácti letech mají účastníci možnost čerpat z fondu až 50 % úspor bez ohledu na věk a mají možnost přestoupit do účastnického fondu podle „nové smlouvy“.⁹²

Oproti tomu u doplňkového penzijního spoření není garance nezáporného výnosu, není zde eventualita předčasného výběru úspor a nelze přestoupit zpět do transformovaného fondu.⁹³

⁹¹ PIKORA, V., ŠICHTAŘOVÁ, M., *Nahá pravda aneb Co nám neřekli o našich penězích a budoucnosti*, s. 133

⁹² RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 86

⁹³ PIKORA, V., ŠICHTAŘOVÁ, M., *Nahá pravda aneb Co nám neřekli o našich penězích a budoucnosti*, s. 133

3.6.2 Účastníci třetího pilíře

Účastníkem doplňkového penzijního spoření se může stát pouze fyzická osoba starší 18 let. Přesně řečeno – osoba, která oslavila 18. narozeniny nejpozději přede dnem uzavření smlouvy. Účastník nesmí mít zároveň platnou smlouvu původního penzijního připojištění uzavřenou před 1. prosincem 2012.⁹⁴

Účast je plně dobrovolná a může být uzavřena na dobu určitou (např. na 5 let), nebo na dobu neurčitou. Nedá se přispívat souběžně na více smluv zároveň. S jednou společností je možné mít uzavřenou pouze jednu smlouvu. Další smlouvu lze uzavřít jen v případě, že účastník požádá o výplatu z první smlouvy. Účastník může ve smlouvě o doplňkovém penzijním spoření určit jednu nebo více fyzických osob, kterým bude v případě jeho smrti vyplaceno jednorázové vyrovnání nebo odbytné.⁹⁵

3.6.3 Výše pojistného na doplňkové penzijní spoření

Na rozdíl od druhého pilíře, kde výběr pojistného za penzijní společnosti provádí stát (prostřednictvím Finanční správy České republiky), ve třetím pilíři je výběr všech příspěvků ponechán pouze na penzijních společnostech. Každý účastník si určí výši svých příspěvků sám, není tím nijak vázán svými aktuálními příjmy. Na spodní hranici měsíční úločky, která činí 100 Kč, není poskytován žádný státní příspěvek. Maximální hranice měsíčního vkladu stanovena není. Výše státních příspěvků jsou uvedeny v tabulce 4.

Na doplňkové penzijní spoření může účastníkovi přispívat jeho zaměstnavatel. O poskytování tohoto příspěvku se obvykle účastník se svým zaměstnavatelem dohodne a následně to oznámí penzijní společnosti. Zákonem nejsou určeny žádné formální podmínky poskytování příspěvku, pouze s touto dohodou musí zaměstnanec souhlasit. Částka, kterou může zaměstnavatel svému zaměstnanci přispívat, je libovolná. Není určena minimální ani maximální hranice, částka hrazená zaměstnavatelem může být vyšší nebo nižší než vlastní příspěvek zaměstnance. Zpravidla se však poskytuje příspěvek jen do takové výše, která je daňově zvýhodněná.⁹⁶

⁹⁴ RUBEŠ, L., *Doplňkové penzijní spoření a důchodové spoření*, s. 84

⁹⁵ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 95

⁹⁶ RYTÍŘOVÁ, L., *Důchodový systém v České republice*, s. 97, 98

4 ANALÝZA POSTUPŮ A PROCESŮ FINANČNÍ SPRÁVY

Praktická část je tvořena rozbořem jednotlivých postupů a procesů správce pojistného druhého pilíře důchodového systému. V této části jsou analyzovány pouze vybrané procesy správce pojistného, neboť pojistné Finanční správa České republiky dosud nespravovala a lhůta pro všechny úkony správce pojistného ještě neuběhla, např. v oblasti vymáhání, vyměřování vyúčtování pojistného na důchodové spoření a pojistných přiznání, úročení a kontroly pojistného.

Analytická část je zpracována po kapitolách jednotlivých postupů a procesů na sebe navazujících při správě Centrálního registru smluv a při správě pojistného. Podkladová data jsou přehledně znázorněna v tabulkách a grafech a sledovaným obdobím je kalendářní rok 2013. V závěru kapitol je uvedeno stručné zhodnocení s uvedenými klady a zápory, které vyplývají z analyzovaných dat a z procesu správy pojistného pro správce pojistného.

4.1 Finanční správa jako správce pojistného

Do realizace důchodové reformy je od 1. ledna 2013 zapojena Finanční správa České republiky. Jednotlivé finanční úřady jsou pověřeny výběrem pojistného od účastníků důchodového spoření a následným převodem vybraných finančních prostředků na účty penzijních společností.

S novou rolí se musela finanční správa vypořádat, a to i za podmínek, že ZPDS byl schválen až 7. září 2012. Přesto se v průběhu celého roku 2012 finanční správa intenzivně připravovala na přijetí tohoto zákona. Probíhala četná jednání se zástupci České správy sociálního zabezpečení, Asociace penzijních fondů České republiky a České národní banky. Do Automatizovaného daňového informačního systému (dále jen „ADIS“), který je finanční správou využíván pro účely výběru a evidence daní, byla implementována řada nových úloh v souvislosti se zavedením druhého pilíře důchodového systému. V návaznosti na změny, které přinesla správa pojistného na důchodové spoření, byli příslušní zaměstnanci finanční správy proškoleni.

Vzhledem k tomu, že byla Finanční správa České republiky zákonem pověřena správou důchodového spoření, bylo nutné vyřešit otázku personálního zabezpečení. Podle odhadů ze strany odborné veřejnosti se hovořilo o vstupu až půl milionů účastníků do druhého pilíře důchodového spoření v prvním pololetí roku 2013, jiné byly skromnější a odhady se pohybovaly kolem čísla 200 000 účastníků. Finanční správa se musela připravit i na tu nejkritičtější variantu. Protože ZDS stanovil, že evidenci smluv o důchodovém spoření povede Centrální registr smluv (dále jen „CRS“), byl Specializovaný finanční úřad (dále jen „SFÚ“) pověřen personálně zabezpečit vznik tohoto registru. Navíc musely být nahlášeny na Generálním finančním ředitelství (dále jen „GFŘ“) tzv. „personální zálohy“, které by v případě, že by CRS nestíhalo registrovat všechny účastníky v daných termínech, pomohli při registraci smluv na důchodové spoření. Činnosti spojené se správou pojistného na důchodové spoření byly rozprostřeny na všechny finanční úřady a jejich územní pracoviště. Již tak dost vytíženým správcům daně přibýlo ještě postavení správců pojistného, tedy práce spojená se správou, výběrem, kontrolou a vymáháním pojistného na důchodové spoření.

4.1.1 Role státu v systému důchodového spoření

Správu pojistného na důchodové spoření vykonávají podle § 10 ZPDS orgány Finanční správy České republiky a to konkrétně všechny finanční úřady včetně Specializovaného finančního úřadu.

V souvislosti s důchodovým spořením vystupují orgány finanční správy ve dvou rolích:

- Specializovaný finanční úřad – jako správce Centrálního registru smluv a jako správce pojistného na důchodové spoření.
- Finanční úřady – jako správce pojistného na důchodové spoření.

4.1.2 Správce Centrálního registru smluv

CRS je informačním systémem veřejné správy, v němž jeho správce

- eviduje zákonem stanovené údaje související s účastí fyzických osob na důchodovém spoření,

- registruje smlouvy o důchodovém spoření a pojistné smlouvy o pojištění důchodu účastníků důchodového spoření,
- vede údaje o fyzických osobách, penzijních společnostech a pojišťovnách účastnících se důchodového spoření dle ustanovení § 6 odst. 2 ZDS,
- poskytuje údaje subjektům uvedeným v § 7 ZDS, tedy České správě sociálního zabezpečení, okresním správám sociálního zabezpečení, orgánům sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra, Ministerstva obrany, Ministerstva spravedlnosti, České národní bance a penzijním společností, které mají uzavřenou smlouvu o důchodovém spoření a pojišťovnám, jež mají uzavřenou pojistnou smlouvu o pojištění důchodu.

Dále správce CRS zabezpečuje:

- registraci smluv o důchodovém spoření, pojistných smluv o pojištění důchodu a evidenci údajů z nich a jejich kopií,
- evidenci údajů o účastnících důchodového spoření, penzijních společnostech a pojišťovnách.

Centrální registr smluv uchovává pouze kopie smluv, které správce CRS registroval.

Veškeré údaje z CRS, které jsou potřebné pro správu pojistného na důchodové spoření, jsou evidovány v informačním systému ADIS. Správce pojistného tak má k dispozici údaje

- o účastníkovi důchodového spoření,
- o průběhu jeho registrace k důchodovému spoření,
- o penzijní společnosti, se kterou má účastník aktuálně uzavřenou smlouvu o důchodovém spoření,
- o průběhu jeho plateb a následných převodů do penzijní společnosti.

Informační systém ADIS využívá finanční správa již více než 20 let. Průběžně se inovuje a aktualizuje na potřeby častých změn v legislativě. Většími úpravami prošel informační systém ADIS i v návaznosti s přijetím nových zákonů upravujících druhý pilíř důchodového systému.

4.1.3 Správce pojistného na důchodové spoření

U osob samostatně výdělečně činných je místní příslušnost určena podle místa trvalého bydliště a v tomto případě je správce daně totožný se správcem pojistného. Pokud odvádí pojistné na důchodové spoření za účastníka zaměstnavatel, tedy plátce pojistného, je místně příslušný správce pojistného určen podle sídla zaměstnavatele účastníka důchodového spoření. U osob dobrovolně účastných na důchodovém spoření je místně příslušný správce pojistného Specializovaný finanční úřad.

Místně příslušní správci pojistného zajišťují správu pojistného na důchodové spoření včetně výběru, kontroly a vymáhání pojistného. Správa pojistného na důchodové spoření se řídí podle ZPDS a postupuje se podle zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „DŘ“). Správcem pojistného je zajišťován převod vybraného pojistného penzijním společností.

4.2 Postupy a procesy při registraci smlouvy o důchodovém spoření

Správce CRS postupuje při registraci smluv o důchodovém spoření podle ZDS a podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Správní řád je ve vztahu k zákonu o důchodovém spoření obecným právním předpisem.

4.2.1 Vznik účasti na důchodovém spoření

Účast fyzické osoby na důchodovém spoření vzniká po splnění dvou základních podmínek.

- Uzavření smlouvy o důchodovém spoření s vybranou penzijní společností.
- Zaregistrování smlouvy o důchodovém spoření v Centrálním registru smluv.

Smlouva o důchodovém spoření musí být uzavřena písemně a musí obsahovat veškeré náležitosti stanovené ZDS, mimo jiné identifikační údaje penzijní společnosti, identifikační údaje účastníka a datum uzavření smlouvy.

Fyzická osoba nemůže mít současně zaregistrováno více smluv o důchodovém spoření současně. Výjimkou je pouze převod prostředků účastníka důchodového spoření k jiné penzijní společnosti. V tomto případě má účastník podepsanou a zaregistrovanou první smlouvu o důchodovém spoření s jednou penzijní společností a zároveň má podepsanou druhou smlouvu o důchodovém spoření s jinou penzijní společností. Zákonným předpokladem převodu prostředků k jiné penzijní společnosti je výpověď dosavadní smlouvy o důchodovém spoření, která je aktuálně účinně registrovaná, nebo uzavření dohody s příslušnou penzijní společností o jejím skončení. Žádost o registraci smlouvy o důchodovém spoření je druhá penzijní společnost povinna podat správci CRS bez zbytečného odkladu. Správce CRS při registraci další smlouvy o důchodovém spoření neověřuje, zda účastník důchodového spoření dosavadní smlouvu o důchodovém spoření stávající penzijní společnosti skutečně vypověděl nebo zda uzavřel dohodu o skončení této smlouvy. Tento akt je tedy ponecháván v soukromoprávní rovině, pouze ve vztahu smluvních stran.

4.2.2 Žádost o registraci smlouvy o důchodovém spoření

Žádost o registraci smlouvy je povinna podat penzijní společnost neprodleně po jejím uzavření. Penzijní společnost podává žádost spolu s kopií smlouvy správci CRS pouze elektronicky způsobem, který stanoví správce CRS. Správní řízení o registraci smlouvy o důchodovém spoření je ve smyslu ustanovení § 44 odst. 1 správního řádu zahájeno dnem doručení žádosti o její registraci.

Pokud přijatá žádost o registraci smlouvy neobsahuje předepsané náležitosti nebo trpí jinými vadami, pak správce CRS vyzve žadatele k odstranění konkrétních vad. Srozumí ho, jakým způsobem tak má učinit a určí mu k tomu přiměřenou lhůtu.

V řízení o registraci smlouvy o důchodovém spoření nepřezkoumává správce CRS platnost smlouvy, ale musí ověřit, zda dokument, který registruje, je skutečně smlouvou. Penzijní společnost, která je žadatelem o registraci smlouvy o důchodovém spoření, je zodpovědná za shodu kopie smlouvy zaslané správci CRS s originálem.

Aby mohla být smlouva o důchodovém spoření účinná, musí ji správce CRS pravomocně zaregistrovat. Dnem zaregistrování smlouvy o důchodovém spoření se rozumí den účinnosti **kladného rozhodnutí o registraci smlouvy o důchodovém spoření**, což je první den „*kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém rozhodnutí, kterým byla tato smlouva zaregistrována, nabylo právní moci*“⁹⁷

V tabulce 5 jsou uvedeny veškeré písemnosti za rok 2013, které jsou v kompetenci správce CRS, a jsou jím vyřizovány a vydávány. Mezi takové písemnosti patří přijaté žádosti o registraci smlouvy o důchodovém spoření podávané penzijními společnostmi, na základě kterých je správcem CRS vydáno kladné nebo zamítavé rozhodnutí o registraci smlouvy o důchodovém spoření.

Správce CRS vydává podle § 66 správního řádu rozhodnutí o zastavení řízení a výzvy k odstranění vad podání dle § 45 odst. 2 správního řádu. Dále správce CRS zasílá penzijním společnostem a účastníkům důchodového spoření oznámení o nabytí právní moci rozhodnutí o registraci smlouvy o důchodovém spoření. Od poloviny roku 2013 je správcem CRS vydáváno rozhodnutí o obnově řízení, jemuž předchází oznámení penzijní společnosti, že došlo k odstoupení od smlouvy o důchodovém spoření. Zároveň však bylo toto oznámení doručeno správci CRS až po vydání rozhodnutí o registraci smlouvy. Vzhledem k tomu, že nebyl znám postup, kterým by se měl správce CRS v těchto případech řídit, byla rozhodnutí vydávána až od července 2013. Za celý rok 2013 bylo správcem CRS vyřízeno (přijato) a vystaveno celkem **251 418** písemností.

⁹⁷ § 9 odst. 9 zákona č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, ve znění pozdějších předpisů

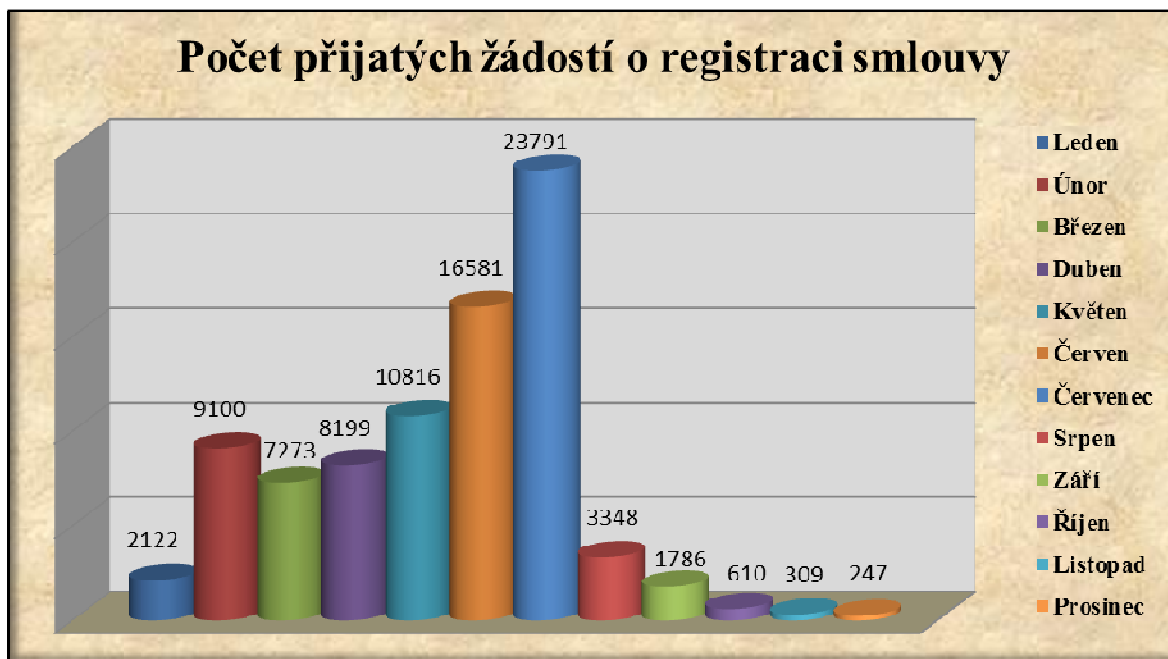
Tabulka 5: Počet písemností přijatých a vydaných správcem CRS v roce 2013

ROK 2013	Žádosti o registraci smlouvy	Vydaná souhlasná rozhodnutí	Vydaná nesouhlasná rozhodnutí	Zastavená řízení	Výzvy k odstranění vad	Oznámení o nabytí PM	Obnova řízení
Leden	2 122	1 045	0	0	31	0	0
Únor	9 100	5 613	5	58	1	441	0
Březen	7 273	9 787	4	213	3	10 606	0
Duben	8 199	8 089	11	222	0	7 558	0
Květen	10 816	9 837	5	92	10	6 896	0
Červen	16 581	12 663	15	110	0	14 608	0
Červenec	23 791	13 226	3	257	2	13 656	30
Srpen	3 348	18 454	19	56	6	14 066	33
Září	1 786	2 191	38	70	6	11 637	0
Říjen	610	1 311	8	43	22	2 001	208
Listopad	309	346	59	9	4	890	67
Prosinec	247	226	3	9	1	300	56
Celkem	84 182	82 788	170	1 139	86	82 659	394

Zdroj: Vlastní zpracování

Veškeré vydané písemnosti správcem CRS jsou vystavovány na základě přijatých žádostí o registraci smlouvy o důchodovém spoření, které zasílají penzijní společnosti. V grafu 1 je proto uveden průběh podání těchto žádostí v jednotlivých měsících roku 2013. Je zde patrný prudký nárůst v červnu a zejména pak červenci tohoto roku. Důvodem takového výkyvu byl fakt, že do konce června 2013 byla možnost uzavření smlouvy o důchodovém spoření i pro občany starších 35 let, tedy bez horní věkové hranice. V červenci 2013 bylo správci CRS doručeno 23 791 žádostí o registraci smlouvy o důchodovém spoření, ale hned následující měsíc došlo k prudkému propadu na počet 3 348 žádostí. V samém závěru roku 2013 bylo evidováno již pouhých 247 žádostí o registraci smlouvy o důchodovém spoření.

Graf 1: Přijaté žádosti o registraci smlouvy o důchodovém spoření v roce 2013

Zdroj: Vlastní zpracování

Stručné zhodnocení

Klady:

- Mezi správcem CRS a penzijními společnostmi je možná pouze elektronická komunikace.

Zápory:

- Účastníkům důchodového spoření je korespondence zasílána doporučeně.
- V prvním pololetí 2013 byl zaznamenán velký nárůst registrace smluv a s tím spojené korespondence, která měla vliv na spotřebu kancelářského materiálu – papíru, obálek, tonerů do tiskáren a nákladů na poštovné

4.3 Postupy a procesy při správě pojistného

4.3.1 Plátce pojistného

„Plátcem pojistného na důchodové spoření je plátce daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, pokud je podle zákona o daních z příjmů povinen vybírat nebo srážet

daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti poplatníkovi, který je zároveň poplatníkem pojistného na důchodové spoření.

Plátcovou pokladnou pro pojistné na důchodové spoření je organizační jednotka plátce pojistného, která je plátcovou pokladnou pro daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a kde má docházet ke srážení pojistného na důchodové spoření.“⁹⁸

Oproti skupině plátců daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků je skupina plátců pojistného na důchodové spoření užší, neboť jimi jsou pouze ti plátcové daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků, kteří mají povinnost zúčtovat nebo vyplácet mzdy poplatníkům pojistného na důchodové spoření. Plátcem pojistného se ze zákona stává osoba, jež je plátcem daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků a zároveň má alespoň jednoho poplatníka pojistného na důchodové spoření. Analogicky je tato podmínka uplatněna také u plátcovy pokladny.

4.3.1.1 Registrace plátce pojistného

„Plátce pojistného je registrován k pojistnému na důchodové spoření, pokud je registrován jako plátce daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti.“⁹⁹

Předpokladem registrace je tedy kumulativní splnění dvou podmínek

- osoba je plátcem pojistného na důchodové spoření ve smyslu § 2 ZPDS
- zároveň je registrována jako plátce daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků.

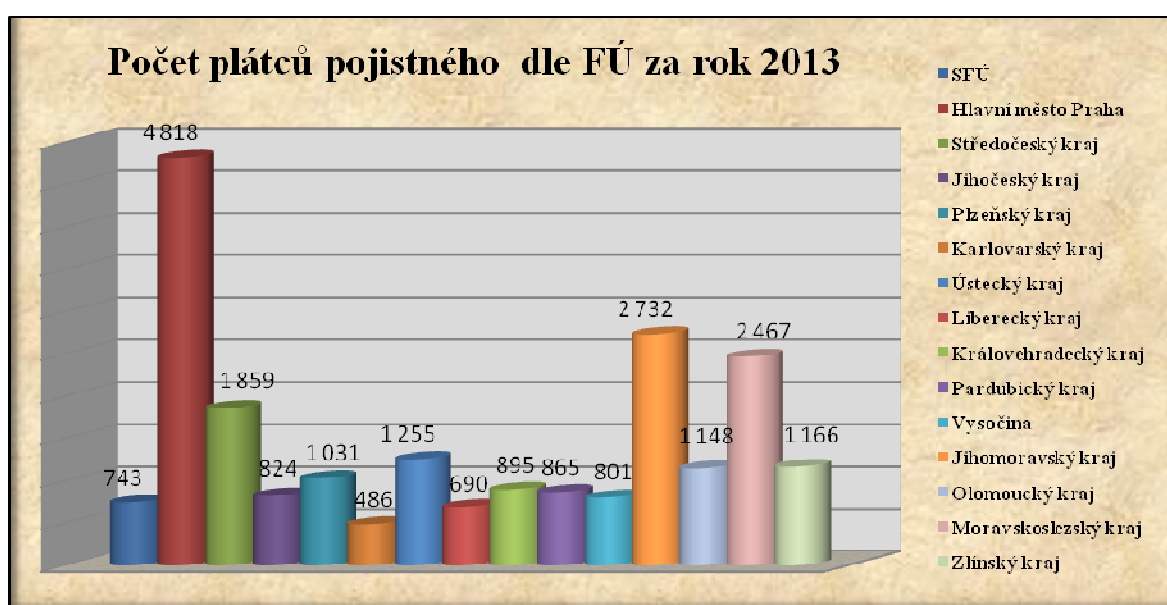
Jelikož při splnění těchto dvou podmínek vznikne plátcovi pojistného registrace k pojistnému na důchodové spoření ze zákona, není v důsledku toho povinen podat přihlášku k registraci k pojistnému na důchodové spoření. Skutečnost, že tato osoba je plátcem pojistného na důchodové spoření se správce pojistného dozví až na základě prvního podaného hlášení k záloze na pojistné.

⁹⁸ § 2 zákona č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁹ § 16 odst. 1 zákona č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření, ve znění pozdějších předpisů

Přehled o celkovém počtu plátců pojistného na důchodové spoření dle jednotlivých finančních úřadů na konci roku 2013 je uveden v grafu 2. Největší množství plátců pojistného na důchodové spoření je registrováno na Finančním úřadě pro hlavní město Prahu s počtem 4 818 plátců pojistného. Následuje Finanční úřad pro Jihomoravský kraj a Finanční úřad pro Moravskoslezský kraj a naopak nejméně plátců pojistného je v prosinci 2013 evidováno na Finančním úřadě pro Karlovarský kraj s 486 plátců pojistného.

Graf 2: Počet plátců pojistného na důchodové spoření na jednotlivých FÚ v roce 2013

Zdroj: Vlastní zpracování, dle podkladových dat z oddělení Analýz a statistik GFŘ

Vznik a zánik registrace

Správce pojistného o vzniku či zániku registrace plátce pojistného, popřípadě plátcovy pokladny, provede úřední záznam. Zvláštní rozhodnutí o registraci k pojistnému na důchodové spoření správce pojistného nevydává, neboť registrace vzniká ze zákona.

Plátců pojistného je ve smyslu § 16 odst. 4 ZPDS uložena povinnost podat elektronicky oznámení o změně registračních údajů, ve kterém uvede, že pozbyl postavení plátce pojistného z důvodu absence poplatníků, za které by odváděl zálohy na pojistné na důchodové spoření. Analogická situace platí i pro plátcovu pokladnu.

4.3.1.2 Povinnost podání hlášení k záloze na pojistné na důchodové spoření

„Plátce pojistného na důchodové spoření je povinen elektronicky podat hlášení k záloze na pojistné podle jednotlivých poplatníků a za plátce pojistného celkem.“¹⁰⁰

Předmětem hlášení je tvrzení plátce pojistného o výši záloh na pojistné od jednotlivých účastníků a jejich úhrn za plátce pojistného (zaměstnavatele) celkem.

Účel hlášení je dvojitý:

- tvrzení zálohy, která je v důsledku toho samovyměřena v souladu s § 22 odst. 1 ZPDS a
- individualizace zálohy na zálohy připadající na jednotlivé účastníky, sloužící k přerozdělení částek pojistného do fondů u penzijních společností.

Na základě hlášení ověřuje správce pojistného, zda odvod zálohy (tj. skutečně uhrazená částka), ke kterému by mělo dojít ve stejné lhůtě jako v případě podání hlášení, odpovídá celkové výši zálohy.

Podání hlášení lze činit výhradně elektronicky na adresu zveřejněnou Finanční správou České republiky nebo datovou schránkou v předepsaném formátu. Je možnost zvolit následující varianty podání:

- odeslání podání elektronicky s použitím uznávaného elektronického podpisu,
- odeslání podání elektronicky **bez** použití uznávaného elektronického podpisu, s nutností doručení z EPO (elektronické podání) vytištěného Potvrzení z podání, tzv. E-tiskopisu, do 5 kalendářních dnů na finanční úřad,
- uložení podání k odeslání do **datové schránky poplatníka** a následné odeslání ve formátu XML do datové schránky správce daně.

¹⁰⁰ § 19 odst. 1 zákona č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření, ve znění pozdějších předpisů

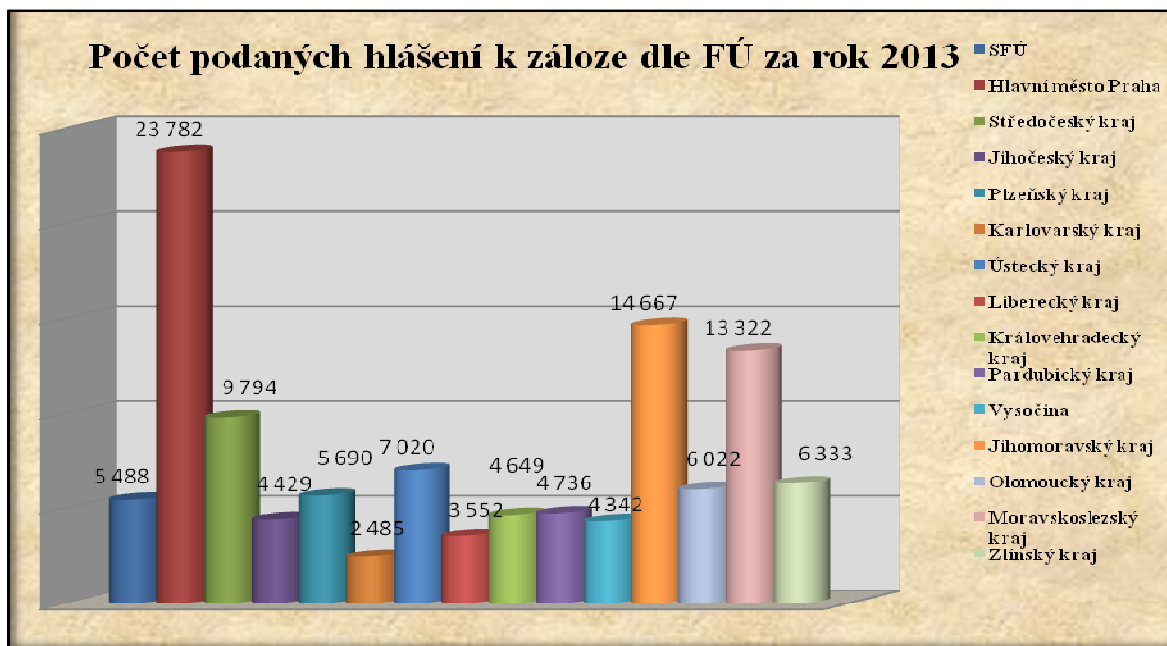
Plátce pojistného podává hlášení svému místně příslušnému správci pojistného, podle sídla či místa pobytu.

V praxi při podávání prvních hlášení k záloze plátcí pojistného, které obsahovaly vady podání (např. nedodržení stanoveného formátu a struktury datové zprávy, chybný obsah, absence rozhodných dat apod.), upozorňoval správce pojistného daného plátce na tyto vady podání neformálně, většinou telefonicky, emailem apod. Pro plátce pojistného byla povinnost podání hlášení k záloze nová, a tudíž byla zaznamenána četná chybná podání hlášení a řada telefonických i písemných dotazů ze strany plátců pojistného. Bylo proto nutné plátce pojistného upozornit, že pokud je hlášení k záloze podáno s chybami, není možné hlášení vyměřit a následně je tím znemožněn převod finančních prostředků na účty v penzijních fondech všech daných zaměstnanců uvedených v chybně vyplněném hlášení k záloze.

Plátce pojistného je povinen podat hlášení k záloze do 20 dnů od konce kalendářního měsíce, ve kterém mu vznikla povinnost, která je předmětem hlášení. Před uplynutím lhůty pro podání hlášení k záloze může plátce pojistného nahradit již podané hlášení opravným hlášením. K předchozímu hlášení se dále nepřihlíží.

V grafu 3 je znázorněno, kolik hlášení k záloze na pojistné na důchodové spoření bylo podáno plátcí pojistného na jednotlivých finančních úřadech za celý rok 2013. Jelikož na Finančním úřadě pro hlavní město Prahu je registrováno nejvíce plátců pojistného, pak je zde učiněno i nejvíce podání hlášení k záloze na pojistné na důchodové spoření a to počtem 23 782. Ze stejného důvodu je nejmenší počet podání hlášení k záloze evidován na Finančním úřadě pro Karlovarský kraj s údajem 2 845 podání za rok 2013.

Graf 3: Počet podaných hlášení k záloze dle jednotlivých FÚ za rok 2013

Zdroj: Vlastní zpracování, dle podkladových dat z oddělení Analýz a statistik GFŘ

4.3.1.3 Náležitosti hlášení k záloze na pojistné na důchodové spoření

Plátce pojistného je povinen v hlášení vyčíslit zálohu a uvést předepsané údaje, jakož i další okolnosti potřebné pro vyměření zálohy, přičemž je respektován obecný princip, že lze požadovat pouze údaje potřebné pro správu pojistného.

V tiskopisu Hlášení k záloze na pojistné na důchodové spoření tak plátce pojistného uvede následující údaje:

- identifikační údaje plátce,
- identifikační údaje jednotlivých poplatníků – jména, rodná čísla,
- vyměřovací základ pojistného jednotlivých účastníků důchodového spoření,
- vypočtenou zálohu – 5 % základu pojistného,
- sraženou zálohu – možnost použití přeplatku,
- vypořádaný přeplatek podle § 28 odst. 1 písm. a), b) ZPDS
- úhrn vyměřovacích základů pojistného,
- zálohu na pojistné celkem.

4.3.1.4 Samovyměření

ZPDS zavedl nový institut vyměření zálohy, tzv. samovyměření. Podstatou je vyměření zálohy bez vydání individuálního právního aktu správce pojistného, kterým je obvykle konkludentní platební výměr. K samovyměření dojde ze zákona na základě podání hlášení, ve kterém je tvrzena výše zálohy na pojistné. Správce pojistného tak nemusí každý měsíc a na každé podání vydávat konkludentní platební výměry a dochází tím ke snížení administrativní zátěže. Výhodou je i právní jistota plátců pojistného, kteří jsou obeznámeni s výší poslední známé zálohy.

„Záloha tvrzená plátcem pojistného v hlášení se považuje za vyměřenou dnem uplynutí lhůty pro podání hlášení, a to ve výši v něm tvrzené.“¹⁰¹ Ve včas podaném hlášení je záloha tvrzená plátcem vyměřena dnem uplynutí lhůty pro podání hlášení, a to ve výši, která je v hlášení uvedena.

Proti samovyměření zálohy se nemůže plátce odvolat, neboť odvolat se lze pouze proti rozhodnutí správce pojistného, jež v tomto případě není správcem pojistného vydáváno. K případné revizi vyměřené výše zálohy může plátce pojistného využít např. opravné hlášení nebo následné hlášení, a to v případě zjištění, že poslední známá záloha není ve správné výši.

Pokud plátce pojistného nepodá hlášení v zákonem stanovené lhůtě, má ze zákona zálohu vyměřenu dnem uplynutí této lhůty, a to ve výši nula. Ačkoli plátce pojistného zálohu fakticky netvrdí, zákon stanoví právní fikci, že uplynutím lhůty pro podání hlášení tvrdil plátce pojistného zálohu ve výši nula. Každé jeho další tvrzení musí být činěno prostřednictvím následného hlášení či po ukončení roku vyúčtováním, a to jak řádným, opravným nebo dodatečným, a záloha mu tak bude už vždy doměřována vůči nulové hodnotě.

Opožděně podané hlášení plátcem pojistného již nemůže být posouzeno jako řádné hlášení, nýbrž jako následné hlášení. Díky této konstrukci nevzniká zpoždění při podání

¹⁰¹ § 22 odst. 1 zákona č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření, ve znění pozdějších předpisů

hlášení a správce pojistného neuplatní sankci formou pokuty za opožděné tvrzení. Plátcí pojistného hrozí sankce v podobě úroku z prodlení dle daňového řádu.

V následující tabulce 6 je podrobně uveden stav podaných hlášení k záloze na pojistné na důchodové spoření v jednotlivých měsících roku 2013 učiněných na finančních úřadech České republiky. V prvních dvou měsících roku 2013 neměla být ještě podávána žádná hlášení k záloze, neboť smlouvy o důchodovém spoření se mohly uzavírat od 1. ledna 2013 a datum nabytí právní moci rozhodnutí o registraci smlouvy mohlo být nejdříve v únoru. Plátce pojistného tak měl srážet a podávat první hlášení k záloze v březnu za měsíc únor. Přesto bylo učiněno po jednom podání hlášení k záloze na Finančním úřadě pro Olomoucký kraj a na Finančním úřadě pro Zlínský kraj. Celkem bylo učiněno **116 311** podání hlášení k záloze na všech finančních úřadech v roce 2013.

Tabulka 6: Měsíční přehled podaných hlášení k záloze dle FÚ za rok 2013

Měsíční přehled počtu hlášení k záloze dle FÚ													
Finanční úřad pro	leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	celkem
SFÚ	0	0	31	222	456	493	601	648	710	781	754	792	5 488
Hlavní město Praha	0	0	52	313	955	1 303	1 809	2 370	3 128	4 463	4 594	4 795	23 782
Středočeský kraj	0	0	20	126	344	549	792	1 098	1 379	1 697	1 920	1 869	9 794
Jihočeský kraj	0	0	5	55	186	277	383	483	635	780	830	795	4 429
Plzeňský kraj	0	0	12	95	255	352	498	647	833	977	1 021	1 000	5 690
Karlovarský kraj	0	0	2	20	79	131	182	273	381	467	485	465	2 485
Ústecký kraj	0	0	16	111	364	492	636	785	1 008	1 191	1 208	1 209	7 020
Liberecký kraj	0	0	7	48	165	208	271	371	546	627	681	628	3 552
Královohradecký kraj	0	0	5	60	183	266	383	526	670	841	882	833	4 649
Pardubický kraj	0	0	5	67	223	312	410	558	667	810	878	806	4 736
Vysočina	0	0	7	57	198	280	386	519	611	730	791	763	4 342

Jihomoravský kraj	0	0	14	229	681	1 000	1 307	1 607	2 056	2 400	2 704	2 669	14 667
Olomoucký kraj	0	1	8	99	294	391	474	666	827	1 043	1 133	1 086	6 022
Moravskoslezský kraj	0	0	22	235	666	894	1 145	1 523	1 862	2 214	2 389	2 372	13 322
Zlínský kraj	0	1	4	86	341	444	552	712	878	1 087	1 133	1 095	6 333
Celkem za ČR	0	2	210	1 823	5 390	7 392	9 829	12 786	16 191	20 108	21 403	21 177	116 311

Zdroj: Vlastní zpracování, dle podkladových dat z oddělení Analýz a statistik GFŘ

4.3.1.5 Následné hlášení k záloze na pojistné na důchodové spoření

Pokud plátcí pojistného zjistí, že výše poslední známé zálohy nebyla stanovena správně, mají povinnost podat elektronicky následné hlášení. Není rozhodující, zda ke stanovení zálohy došlo na základě předchozího hlášení podaného plátcem pojistného, nebo z moci úřední. Záloha tvrzená v následném hlášení se stává poslední známou zálohou do doby, než bude nahrazena dalším tvrzením vztahujícím se k témuž zálohovému období.

„V následném hlášení plátce pojistného uvede rozdíl oproti poslední známé záloze.“¹⁰² Může jít o kladnou hodnotu, v případě že původně bylo sraženo méně, nebo zápornou hodnotu, pokud původně bylo sraženo více.

Následné hlášení může být podáno i v případě, kdy v důsledku jeho podání nedojde ke změně poslední známé zálohy, ale mění se pouze údaje dříve tvrzené. Lze tak měnit údaje týkající se jednotlivých účastníků, např. chybné identifikační údaje účastníka.

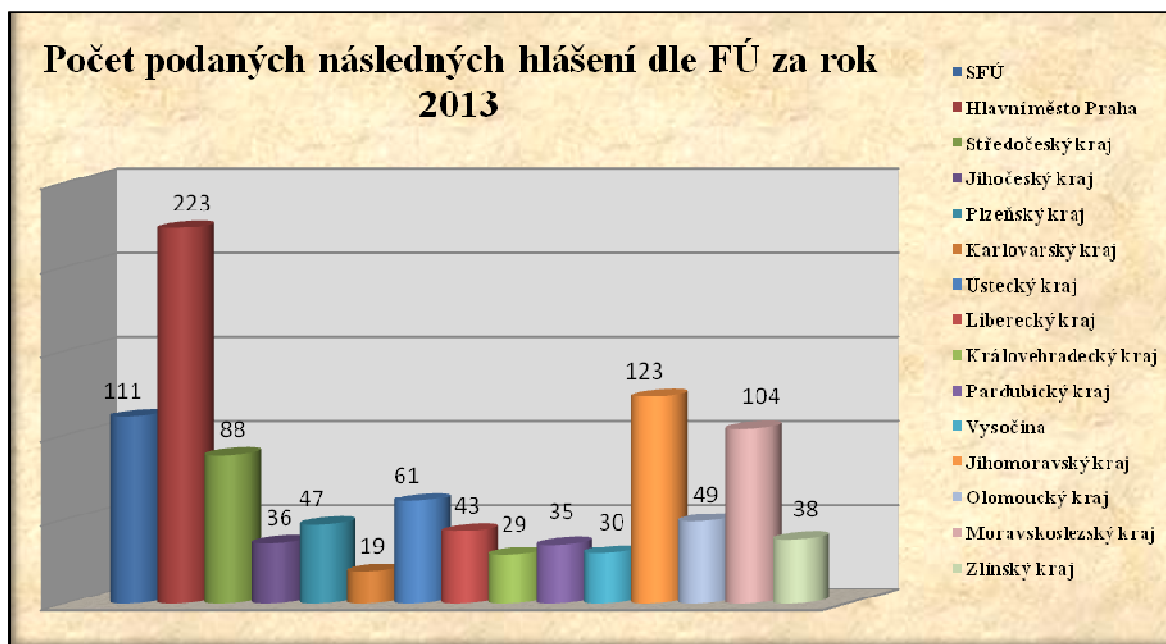
Lhůta pro podání následného hlášení není stanovena, a proto nemůže dojít ke vzniku pokuty za opožděné tvrzení pojistného. Následné hlášení je možné učinit až do lhůty pro podání vyúčtování.

Graf 4 znázorňuje počet podaných následných hlášení k záloze na pojistné na důchodové spoření učiněných plátcí pojistného za celý rok 2013 a podaných na jednotlivé

¹⁰² § 20 odst. 2 zákona č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření, ve znění pozdějších předpisů

finanční úřady. Oproti řádným hlášením k záloze je počet následných hlášení k záloze, v kterých jsou plátcí pojistného uváděny změny, podstatně nižší. Nejvyšší počet učiněných podání následných hlášení k záloze je evidováno opět na Finančním úřadě pro hlavní město Prahu a nejméně na Finančním úřadě pro Karlovarský kraj.

Graf 4: Počet podaných následných hlášení k záloze dle jednotlivých FÚ za rok 2013

Zdroj: Vlastní zpracování, dle podkladových dat z oddělení Analýz a statistik GFŘ

4.3.1.6 Náležitosti následného hlášení k záloze na pojistné na důchodové spoření

V tiskopisu Následné hlášení k záloze na pojistné na důchodové spoření plátce pojistného uvede následující údaje:

- identifikační údaje plátce pojistného,
- identifikační údaje účastníků – uvádí se pouze účastníci, u kterých je prováděna oprava,
- zálohové období - v rámci jednoho následného hlášení lze učinit opravy za více měsíců daného roku,
- vyměřovací základ pojistného - jedná se o nový základ u opravovaných účastníků,
- vypočtenou zálohu - 5 % nového základu pojistného,

- zálohu na pojistné připadající na poplatníka - jedná se o původní výši zálohy ve vykazovaném měsíci,

V souhrnu za plátce pojistného celkem uvede plátce

- poslední známou zálohu – souhrn za všechny účastníky za daný měsíc,
- zálohu tvrzenou v následném hlášení – nově vypočtená celková záloha za všechny účastníky.

4.3.1.7 Samodoměření

Na základě podaného následného hlášení, kterým je tvrzena výše zálohy na pojistné, dojde ze zákona k samodoměření. Princip samodoměření je shodný s principem samovyměření u řádného hlášení.

Institut samodoměření je uplatňován pouze pro zálohy. Záloha tvrzená plátcem pojistného v následném hlášení se považuje za doměřenou ke dni jeho podání. Ani na základě následného hlášení nebude správce pojistného vydávat rozhodnutí a záloha bude doměřena ze zákona na základě podaného následného hlášení.

První následná hlášení k záloze na pojistné na důchodové spoření byla podána již za měsíc únor v měsíci březnu 2013, a to na Finančním úřadě pro hlavní město Prahu, kde byla učiněna tři podání a po jednom podání na Finančním úřadě pro Karlovarský kraj a pro Moravskoslezský kraj. V tabulce 7 je patrný průběh podávání následných hlášení k záloze na pojistné na důchodové spoření v celém roce 2013 podle jednotlivých finančních úřadů. Celkový počet podaných následných hlášení k záloze za rok 2013 učiněných na všech finančních úřadech činí **1 036**.

Tabulka 7: Měsíční přehled podaných následných hlášení k záloze dle FÚ za rok 2013

Měsíční přehled počtu následného hlášení k záloze dle FÚ													
Finanční úřad pro	leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	celkem
SFÚ	0	0	0	3	8	10	15	14	17	20	9	15	111
Hlavní město Praha	0	0	3	5	14	9	13	11	24	57	45	42	223
Středočeský kraj	0	0	0	1	3	4	7	6	15	16	24	12	88
Jihočeský kraj	0	0	0	0	0	3	3	3	5	7	7	8	36
Plzeňský kraj	0	0	0	1	4	2	3	8	4	8	7	10	47
Karlovarský kraj	0	0	1	0	4	1	3	0	2	6	0	2	19
Ústecký kraj	0	0	0	3	3	5	5	9	11	11	10	4	61
Liberecký kraj	0	0	0	1	3	8	2	6	8	6	5	4	43
Královehradecký kraj	0	0	0	0	4	2	0	2	2	8	6	5	29
Pardubický kraj	0	0	0	0	4	2	2	7	4	6	7	3	35
Vysočina	0	0	0	2	2	1	2	3	7	5	5	3	30
Jihomoravský kraj	0	0	0	2	9	5	15	15	22	19	27	9	123
Olomoucký kraj	0	0	0	0	2	7	3	8	6	11	8	4	49
Moravskoslezský kraj	0	0	1	1	9	9	7	7	12	24	20	14	104
Zlínský kraj	0	0	0	0	3	5	4	5	6	9	4	2	38
Celkem za ČR	0	0	5	19	72	73	84	104	145	213	184	137	1 036

Zdroj: Vlastní zpracování, dle podkladových dat z oddělení Analýz a statistik GFŘ

4.3.1.8 Vyúčtování pojistného na důchodové spoření

„Plátce pojistného je povinen elektronicky podat vyúčtování (tím se rozumí i opravné a dodatečné vyúčtování) pojistného na důchodové spoření podle jednotlivých

poplatníků a za plátce celkem.¹⁰³ Jedná se o rekapitulaci měsíčních hlášení, popř. jsou ve vyúčtování zohledněny změny neboli opravy na pojistném, které nebyly součástí následných hlášení. Vyúčtování je souhrn informací za celé pojistné období, které správce pojistného vyměří platebním výměrem podle § 139 a 140 DŘ.

Vyúčtování se obdobně jako hlášení a následné hlášení podává pouze v elektronické formě místně příslušnému správci pojistného. Lhůta pro jeho podání je stanovena do 3 měsíců po uplynutí kalendářního roku.

4.3.1.9 Náležitosti vyúčtování pojistného na důchodové spoření

Jelikož je vyúčtování souhrnem z hlášení, popř. následných hlášení nebo z doměření, lze v rámci vyúčtování provést opravy, a to za všechny poplatníky. Ve vyúčtování plátce uvede:

- identifikační údaje plátce pojistného,
- Souhrn podle jednotlivých poplatníků
- identifikační údaje poplatníků,
 - zálohové období - uvádí se všechny měsíce, po které byl poplatník účasten důchodového spoření a plátce provedl srážku pojistného, čili včetně měsíců, ve kterých byl základ pojistného nula,
 - úhrn záloh na pojistné za dané období roku,
 - dodatečné vyúčtování – zde se uvedou pouze poplatníci, u kterých nastala změna na základě podání dodatečného vyúčtování

Souhrn za plátce

- zálohové období – plátce pojistného vyplní jen ty měsíce, ve kterých měl účastníky na důchodovém spoření,
- celkovou poslední známou zálohu
- vyúčtovanou částku - v případě oprav v rámci vyúčtování, je částka vyúčtovaná oproti poslední známé záloze navýšena o rozdíl z přílohy č. 1 – Opravy na pojistném.

¹⁰³ § 26 odst. 1 zákona č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření

Z důvodu shodného termínu pro podání vyúčtování a dokončení diplomové práce, nemohou být uvedeny údaje o počtu podaných vyúčtování pojistného na důchodové spoření.

4.3.1.10 Vyměření vyúčtování pojistného na důchodové spoření

Správce pojistného vyměří pojistné podle § 140 odst. 1 DŘ platebním výměrem. V případě, že se vyměřené pojistné neodchyluje od částky pojistného tvrzené ve vyúčtování, bude platební výměr založen do spisu, plátcí pojistného se nedoručuje a za den doručení se považuje poslední den lhůty pro podání vyúčtování pojistného na důchodové spoření. Proti takovému platebnímu výměru se nemůže plátce odvolat. V případech, kdy shledá správce pojistného ve vyúčtování pochybnosti a dojde k postupu k odstranění pochybností, je platební výměr plátcí doručován vždy a případný rozdíl zjištěný správcem pojistného je splatný ve lhůtě do 15 dnů ode dne právní moci platebního výměru.

4.3.2 Oznamovací povinnost a její porušení

„Poplatník pojistného na důchodové spoření je povinen písemně oznámit plátcí pojistného den, kdy se stal účastníkem důchodového spoření, a to tak, aby mohl plátce pojistného tuto skutečnost zohlednit při srážce pojistného.“¹⁰⁴

Povinnost sdělit den, kdy se stal účastníkem důchodového spoření má poplatník pojistného vůči každému svému zaměstnavateli. Tuto informaci je povinen nahlásit i v případě změny svého zaměstnavatele, nebo v případě, kdy mu další plátce pojistného přibude (např. nástup do dalšího zaměstnání, aniž by opouštěl své dosavadní).

Oznámení této skutečnosti svému zaměstnavateli má poplatník pojistného povinnost učinit písemně, v tomto případě nestačí pouze ústní sdělení. Oznámení by mělo být provedeno tak, aby mohl plátce pojistného novou skutečnost o účasti svého zaměstnance na důchodovém spoření zohlednit při nejbližší srážce pojistného. Odpovědnost za sražení a odvedení zálohy na pojistné za poplatníka má dle obecné

¹⁰⁴ § 29 zákona č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření, ve znění pozdějších předpisů

platnosti plátce pojistného. Pokud však poplatník svému plátcí pojistného neoznámí skutečnost, že je účastníkem důchodového spoření, není důvod, aby za pochybení poplatníka pojistného nesl zaměstnavatel odpovědnost. V tomto případě přenáší zákon veškerou zodpovědnost na poplatníka, který nese následky za nesplnění oznamovací povinnosti.

Důsledkem neoznámení účasti na důchodovém spoření je nesražené a neodvedené pojistné na důchodové spoření plátcem pojistného ve správné výši a poplatníkovi tak vzniká povinnost uhradit správci pojistného takto neodvedené pojistné spolu s přírážkou k pojistnému.

Přirážka k pojistnému se odvíjí od skutečnosti, zda ke zjištění porušení povinnosti došlo ze strany poplatníka nebo plátce pojistného, pak je přírážka k pojistnému ve výši 5 % z neodvedeného pojistného. Pokud tuto skutečnost zjistí správce pojistného, činí přírážka k pojistnému 10 % z neodvedeného pojistného.

K úhradě nedovedeného pojistného a přírážky k pojistnému vystaví správce pojistného platební výměr adresovaný poplatníkovi pojistného. Neodvedené pojistné a přírážka k pojistnému jsou splatné do 15 dnů ode dne právní moci platebního výměru.

V běžné praxi bylo zaznamenáno mnoho těchto případů a ze strany plátců pojistného a poplatníků pojistného nespočet telefonický i písemných dotazů na další postup, v případě neohlášení účasti v druhém pilíři. Bohužel nebylo možné získat podkladová data o počtu účastníků, kteří nesplnili oznamovací povinnost svému plátcí pojistného.

Pokud zaměstnavatel nevěděl o účasti ve druhém pilíři svého zaměstnance, srážel a odváděl za něj pojistné pouze do prvního pilíře v plné výši. Při pozdním nahlášení této skutečnosti buď sám plátce pojistného, nebo poplatník nahlásí svému místně příslušnému finančnímu úřadu dle bydliště účastníka důchodového spoření, že došlo k prodlení oznámení svému zaměstnavateli o účasti v druhém pilíři a tím nedošlo k srážce a odvodu pojistného na důchodové spoření. Zároveň s oznámením je správci pojistného zasílána

kopie vyměřovacích základů za neodvedená období zaměstnance. Na základě těchto informací již může správce pojistného vystavit poplatníkovi pojistného platební výměr. Částky za neodvedené pojistné a přírážku k úhradě převádí poplatník pojistného na účty místně příslušného finančního úřadu, které jsou uvedeny v platebním výměru. Plátce pojistného začne srážet a odvádět pojistné na důchodové spoření za poplatníka od chvíle, kdy je mu známa skutečnost o jeho účasti v druhém pilíři a žádné sankce mu nehrozí.

Přírážka k pojistnému je příslušenstvím pojistného a stává se příjmem státního rozpočtu. Není tedy převáděna na účty penzijních společností.

Stručné zhodnocení

Klady:

- Registrace plátců pojistného ze zákona – snížení administrativní zátěže na straně správce pojistného i na straně plátce.
- Institut samovyměření a samodoměření – správce pojistného nevydává konkludentní platební výměr.
- Zákonem zakotvená povinnost komunikovat se správcem pojistného elektronicky, tzn. elektronické podání řádných, opravných a následných hlášení k záloze a vyúčtování pojistného na důchodové spoření.

Zápory:

- Chybně podávaná řádná, opravná a následná hlášení k záloze, následkem těchto chyb je nemožnost převodů finančních prostředků do penzijních společností.
- Enormní administrativní zátěž správců pojistného s vyřizováním četných telefonických a písemných dotazů ze strany plátců pojistného a zaměstnaných účastníků důchodového spoření.
- Nárůst podání z titulu důchodového spoření, tzn. zvýšení administrativní zátěže na správce pojistného.
- Nadměrný nárůst telefonických i písemných dotazů na další postup, v případě neohlášení účasti v druhém pilíři poplatníkem pojistného.
- Zatížení správců pojistného s vystavováním platebních výměrů na neodvedené pojistné a přírážku z pojistného.

4.3.3 Poplatník pojistného – OSVČ

4.3.3.1 Registrace poplatníka pojistného

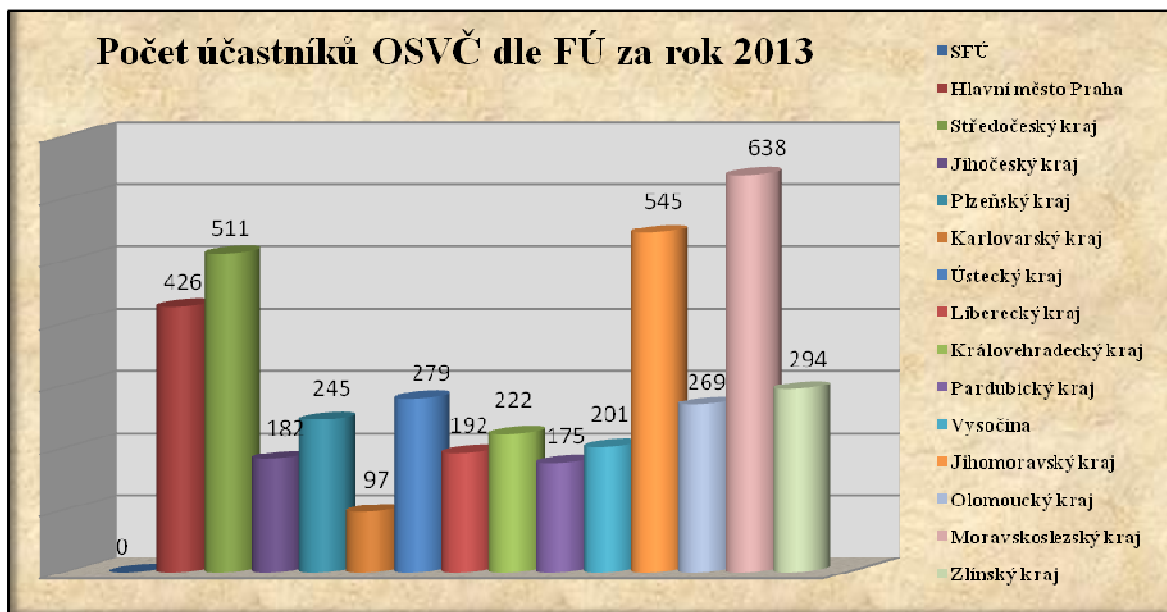
„Poplatník je registrován k pojistnému na důchodové spoření, pokud je registrován jako poplatník daně z příjmů fyzických osob. O vzniku a zániku registrace poplatníka učiní správce pojistného elektronicky úřední záznam; úřední záznam není třeba podepisovat úřední osobou, která jej vyhotovila.“¹⁰⁵

Jestliže je poplatník registrován k dani z příjmů fyzických osob a následně se stane účastníkem důchodového spoření, je jeho registrace u správce pojistného automatická.

Následný graf 5 znázorňuje počet účastníků důchodového spoření, kteří jsou v pozici OSVČ. V grafu jsou podkladová data seříděna za jednotlivé finanční úřady za celý rok 2013. Jelikož jsou data čerpána na základě počtu aktivních osobních pojistných účtů druhu příjmu 13, který slouží pro evidenci účastníků OSVČ, je zde uveden počet pouze těch účastníků OSVČ, kteří si již zaplatili dobrovolnou zálohu, byť k tomu nemají povinnost. Přesný počet účastníků OSVČ bude znám v březnu, popř. v červnu 2014, kdy mají povinnost podat pojistné přiznání.

¹⁰⁵ § 11 zákona č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření, ve znění pozdějších předpisů

Graf 5: Počet účastníků OSVČ registrovaných na jednotlivých FÚ v roce 2013

Zdroj: Vlastní zpracování, dle podkladových dat z oddělení Analýz a statistik GŘ

4.3.3.2 Povinnost podání pojistného přiznání – OSVČ

„Poplatník je povinen podat pojistné přiznání k pojistnému na důchodové spoření. Poplatník pojistné přiznání nepodává, pokud jeho pojistné je ve výši 0 Kč, nebo je za něj pojistné povinen odvádět výhradně plátce nebo plátcí pojistného.“¹⁰⁶

Pojistné přiznání se podává v listinné podobě. V případě, že má poplatník vlastní datovou schránku a obsahově bude pojistné přiznání totožné s listinnou podobou, lze učinit podání prostřednictvím datové schránky. Pro OSVČ není stanovena povinnost podávat pojistné přiznání elektronicky.

Pokud podává poplatník daňové přiznání a má povinnost podat pojistné přiznání, pak je pojistné přiznání jeho součástí. Může nastat situace, kdy má poplatník povinnost podat pojistné přiznání, ale z důvodů uvedených v § 38g zákona č. 586/1992 sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, daňové přiznání nepodává.

¹⁰⁶ § 12 zákona č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření, ve znění pozdějších předpisů

Jestliže nemá povinnost podat daňové přiznání, je povinen podat pojistné přiznání na samostatném tiskopise. Oba tyto tiskopisy jsou zveřejněny na stránkách finanční správy.

Lhůta pro podání pojistného přiznání je stanovena v souladu s § 136 odst. 1 a 2 DŘ a pro poplatníka pojistného tak platí, že podání pojistného přiznání má povinnost učinit ve lhůtě 3 měsíců po uplynutí pojistného období. Má-li daňový subjekt zákonem uloženou povinnost mít účetní uzávěrku ověřenou auditorem, nebo pokud jeho daňové přiznání zpracovává a podává poradce, je lhůta pro podání nejpozději do 6 měsíců po uplynutí zdaňovacího období.

Ze stejného důvodu jako tomu bylo u vyúčtování pojistného na důchodové spoření, je termín pro podání pojistného přiznání shodný s termínem dokončení diplomové práce, a nemohou tak být uvedeny údaje o počtu podaných pojistných přiznání.

Stručné zhodnocení

Klady:

- Jednoduše koncipovaný jednostránkový tiskopis pojistného přiznání

Zápory:

- Není zavedena povinná elektronická komunikace při podávání pojistných přiznání.
- Administrativní náročnost správců daně při zpracování pojistných přiznání v době podávání daňových přiznání, ruční vkládání a vyměřování pojistných přiznání včetně vystavení konkludentních platebních výměrů.
- Povinnost kontroly, zda účastník vůbec pojistné přiznání podal.
- V případě pozdní platby povinnost správce pojistného úročit.
- Povinnost kontrolovat a vymáhat nedoplatky.
- Vzhledem k neinformovanosti účastníků nutnost odpovídat na dotazy účastníků důchodového spoření.

4.4 Evidence pojistného na důchodové spoření finanční správou

V informačním systému ADIS se mimo jiné evidují veškeré platby, předpisy a příslušenství k různým daňovým druhům příjmů (dále jen „DP“). Se zavedením druhého

pilíře důchodového systému bylo nutné pro evidenci pojistného na důchodové spoření zavést nové druhy příjmů, pro které byly založeny speciální osobní daňové účty, tzv. osobní pojistné účty. Nové druhy příjmů pro pojistné na důchodové spoření jsou následující:

Evidence pojistného pro OSVČ:

- DP 13 – Pojistné na důchodové spoření OSVČ
- DP 913 – Příslušenství k pojistnému na důchodové spoření OSVČ

Evidence pojistného pro plátce pojistného:

- DP 14 – Pojistné na důchodové spoření za poplatníky pojistného sražené plátcem pojistného
- DP 24 – Přeplatky připadající na poplatníky pojistného evidované plátcem pojistného
- DP 914 – Příslušenství k pojistnému na důchodové spoření za poplatníky pojistného sražené plátcem pojistného

Evidence pojistného za dobrovolné plátce:

- DP 15 – Pojistné na důchodové spoření od dobrovolných plátců

Příslušenství k pojistnému na důchodové spoření, jako je přírážka k pojistnému, úrok z prodlení a penále z doměřené částky, jsou evidována na samostatných druzích příjmů, jelikož jsou příjmem státního rozpočtu.

Platby pojistného na důchodové spoření by měly být prováděny účastníky důchodového spoření na účty místně příslušných finančních úřadů podle trvalého bydliště účastníka pojistného na důchodové spoření, pokud je účastníkem důchodového spoření fyzická osoba samostatně výdělečně činná.

Jestliže je účastník důchodového spoření zaměstnancem a odvod pojistného za něj srazí plátce pojistného, tedy jeho zaměstnavatel, provádí se odvod pojistného stejně jako

podání hlášení k záloze na důchodové spoření a vyúčtování pojistného na důchodové spoření místně příslušnému finančnímu úřadu podle sídla zaměstnavatele.

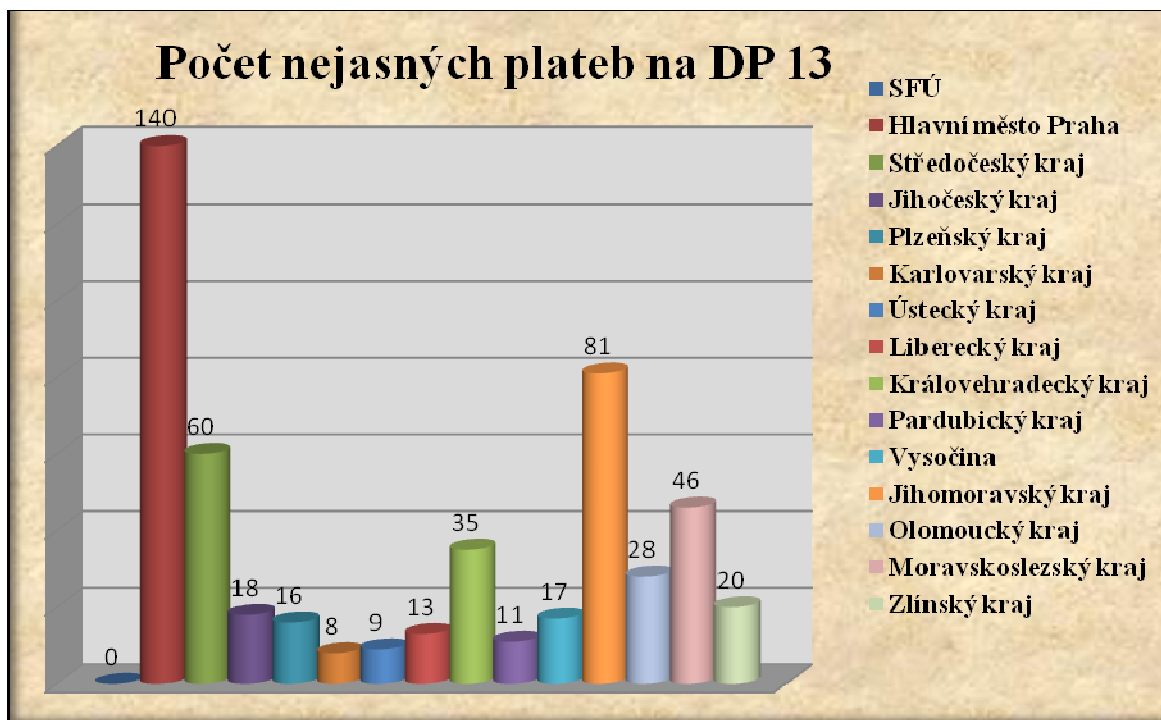
U dobrovolných plátců pojistného na důchodové spoření byl určen jako místně příslušný pouze Specializovaný finanční úřad a odvod za dobrovolné plátce provádí jednotlivé okresní správy sociálního zabezpečení. Specializovaný finanční úřad byl určen jako správce dobrovolných plátců důchodového spoření z důvodu předpokladu malého počtu těchto plátců a dalším argumentem byl fakt, že SFÚ spravuje jen vybrané daňové subjekty s obratem vyšším než dvě miliardy Kč, není místně příslušný žádným fyzickým osobám z pohledu správy daní, ale zároveň má ve své databázi všechny účastníky důchodového spoření.

Platby na pojistné na důchodové spoření by měly být plátcí pojistného a poplatníky pojistného OSVČ směřovány na správné účty místně příslušných finančních úřadů včetně správného předčíslení, které je určeno zvlášť pro účastníky důchodového spoření v pozici OSVČ a zvlášť pro plátce pojistného a dobrovolné plátce. Seznam čísel účtů finančních úřadů včetně daných předčíslení je uveden na webových stránkách finanční správy a zároveň je uveden v příloze diplomové práce.

Při odvodech pojistného by plátcí pojistného i účastníci OSVČ měli věnovat velkou pozornost na správnost čísla účtu, na který platby převádí a zároveň na identifikaci platby. Platba hrazená plátcem pojistného by měla obsahovat ve variabilním symbolu IČO zaměstnavatele a platba poukazována účastníkem OSVČ a OSSZ za dobrovolné plátce má mít ve variabilním symbolu uvedené rodné číslo daného účastníka důchodového spoření. Z důvodu časté chybovosti při zadávání příkazů k úhradě pojistného na důchodové spoření ze strany plátců pojistného a poplatníků pojistného OSVČ byly v roce 2013 ve velkém množství vyjasňovány nejasné platby na účtech finančních úřadů. V grafu 6 je znázorněn počet připsaných nejasných plateb na druhu příjmu 13 dle jednotlivých finančních úřadů za rok 2013. Tento účet je určený pro platby účastníků důchodového spoření OSVČ. Nejvíce nejasných plateb je zaznamenáno na Finančním úřadě pro hlavní město Prahu a naopak nejméně neidentifikovaných plateb je na Finančním úřadě pro Karlovarský kraj. Specializovaný finanční úřad nemá pro platby účastníků OSVČ otevřen účet, nemá tudíž

žádný záznam nejasných plateb. Celkový počet nejasných plateb evidovaných na druhu příjmu 13 na všech finančních úřadech kromě SFÚ za celý rok 2013 je **502**.

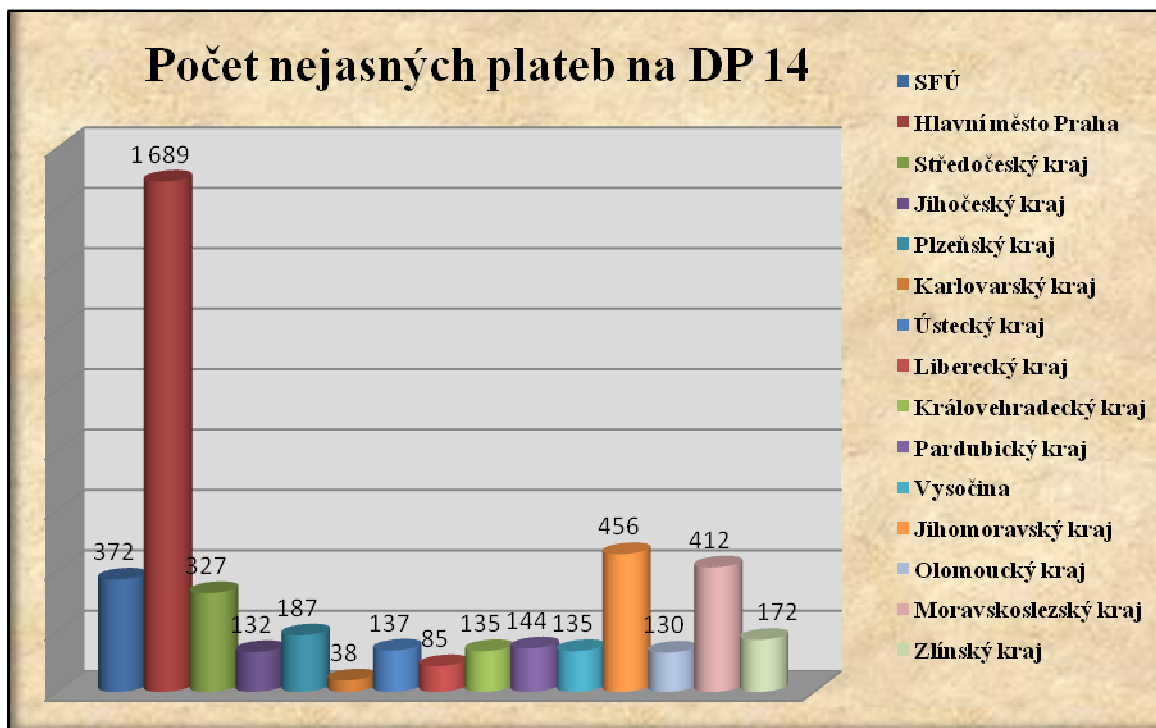
Graf 6: Počet nejasných plateb na DP 13 dle FÚ za rok 2013

Zdroj: Vlastní zpracování, dle podkladových dat z oddělení Analýz a statistik GFŘ

Podstatně vyšší počet nejasných plateb byl v průběhu roku 2013 zaznamenán na druhu příjmu 14, a to přesně počtem **4 551** evidovaných nejasných plateb na všech finančních úřadech. Tento druh příjmu je určen pro odvody pojistného hrazených plátců pojistného. V grafu 7 jsou uvedeny počty nejasných plateb dle jednotlivých finančních úřadů. Z grafu je patrný největší výskyt těchto plateb na Finančním úřadě pro hlavní město Prahu, pro Jihomoravský kraj, Moravskoslezský kraj a Specializovaném finančním úřadě. Nejméně nejasných plateb za rok 2013 je na Finančním úřadě pro Karlovarský kraj.

Graf 7: Počet nejasných plateb na DP 14 dle FÚ za rok 2013

Zdroj: Vlastní zpracování, dle podkladových dat z oddělení Analýz a statistik GFŘ

Mezi nejčastější chyby u příkazování plateb na úhradu odvodů pojistného patří uvádění rodných čísel účastníků namísto identifikačního čísla plátce pojistného. Dalších omylů se účastníci důchodového spoření dopouštějí špatně zadaným předčíslem bankovních účtů a číslem účtu místně příslušného finančního úřadu. Nastane tak situace, že platby připisované na špatné účty a s chybnou identifikací, nemohou být správcem pojistného převedeny do penzijních společností. Tím nemohou být v jednotlivých fondech penzijních společností zhodnocovány. Správce pojistného tak průběžně vyjasňuje platby pomocí centrálního registru daňových subjektů, obchodního rejstříku a jiných zdrojů a tyto finanční prostředky následně převádí na správné místně příslušné finanční úřady. Zároveň s převodem platby zasílá subjektům, které provedly chybné platby, písemné oznámení o postoupení platby pro nepřislusnost. Tímto se plátce pojistného či účastník OSVČ dozví, že jeho chybně zasláná platba byla postoupena místně příslušnému finančnímu úřadu, s původním datem platby a je zde uvedeno správné předčíslo a číslo účtu.

Stručné zhodnocení

Klady:

- Generálním finančním ředitelstvím zveřejněná informace o placení pojistného na stránkách finanční správy.

Zápory:

- Administrativní náročnost pro účtárny s vyjasňováním plateb, jejich přeúčtovávání a převádění na správná čísla účtů finančních úřadů.
- Vyhledávání informací o místně nepříslušných plátcích.
- Opakující se plátcí pojistného, kteří ani po obdržení oznámení nejsou schopni si zapamatovat a nastavit správné číslo účtu.
- Nutnost i opakovaně vystavovat a zasílat plátcům pojistného i poplatníkům OSVČ oznámení o postoupené platbě.

4.4.1 Převody plateb pojistného

Finanční úřady zajišťují v rámci správy pojistného na důchodové spoření podle § 14 ZPDS převody výnosů pojistného na důchodové spoření penzijním společnostem. Při převádění výnosů postupují finanční úřady způsobem stanoveným zákonem č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů. Ke zdrojovým, neboli inkasním druhům příjmů byly zavedeny i odpovídající převodní druhy příjmů, prostřednictvím kterých jsou realizovány převody výnosů pojistného na důchodové spoření penzijním společnostem.

Evidence převodních druhů příjmů ke zdrojovým druhům příjmů:

- DP 603 – Převod výnosu pojistného na důchodové spoření, uhrazeného OSVČ.
- DP 604 - Převod výnosu pojistného na důchodové spoření od poplatníka pojistného odvedeného plátcem.
- DP 605 - Převod výnosu pojistného na důchodové spoření, uhrazeného dobrovolnými plátcí.

V tabulce 8 jsou přehledně zobrazeny zdrojové a převodní druhy příjmů určené pro evidenci pojistného na důchodové spoření na jednotlivých finančních úřadech dle postavení účastníka pojistného na důchodové spoření.

Tabulka 8: Přehled druhů příjmů určených k evidenci pojistného na DS

Účastníci důchodového spoření	Zdrojové DP	DP - evidence přeplatků	DP - příslušenství	Převodní DP - ke zdrojovému DP	Spravující FÚ
OSVČ	DP 13		DP 913	DP 603	14 FÚ
Plátcí pojistného	DP 14	DP 24	DP 914	DP 604	14 FÚ + SFÚ
Dobrovolní plátcí	DP 15			DP 605	SFÚ

Zdroj: Vlastní zpracování

Převod finančních prostředků za daný finanční úřad je realizován jednou sumární platbou za všechny účastníky na daném druhu příjmu. Penzijní společnosti obdrží k daným hromadným platbám odpovídající elektronický rozpis částek dle jednotlivých účastníků. V elektronickém rozpisu jsou uvedena rodná čísla, jména, příjmení a částky a zároveň s rozpisem je penzijním společností zasílán do datových schránek průvodní dopis.

Stručné zhodnocení

Klady:

- Převody jsou realizovány sumárními platbami s elektronickým rozpisem účastníků – není zde zátěž v podobě převodů prostředků dle jednotlivých účastníků důchodového spoření. Do každé penzijní společnosti je převedena pouze jedna platba.

Zápory:

- Převody jsou prováděny přes třetí stranu - přes orgány finanční správy a nejsou tudíž převáděny plátcem rovnou na účty penzijních společností, což znamená, že při neplacení nebo díky špatně směřované platbě dochází k prodlení s převodem a tím i k problémům se zhodnocováním.
- Chyby v informačním systému ADIS, kdy převody nejdou z technických důvodů do fondů penzijních společností provést.

- Špatně vyplněná hlášení k záloze, kvůli kterým nemohou být provedeny převody do penzijních společností.

4.5 Vracení výnosu pojistného penzijní společností

4.5.1 Pravomocné rozhodnutí soudu

Nastane-li případ, ve kterém soud pravomocně rozhodne o neplatnosti zaregistrované smlouvy o důchodovém spoření a tím registrace smlouvy o důchodovém spoření od počátku zaniká, je penzijní společnost povinna o tomto rozhodnutí neprodleně uvědomit správce pojistného. Nejpozději do konce kalendářního měsíce bezprostředně následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém nabylo rozhodnutí soudu o neplatnosti smlouvy o důchodovém spoření právní moci, má penzijní společnost povinnost vrátit správci pojistného část výnosu pojistného připadajícího na poplatníka, jehož uzavřená smlouva o důchodovém spoření byla shledána neplatnou. Výnos vrácený správci pojistného je z 60 % příjmem státního rozpočtu a je započítán na jeho úhradu pojistného na důchodové pojištění. Zbýlých 40 % je správcem pojistného vráceno fyzické osobě.¹⁰⁷

Pro výše popsany případ byl zaveden v informačním systému ADIS druh příjmu 20 a v České národní bance byl otevřen účet určený pro vrácení výnosu, rozhodne-li soud pravomocně o neplatnosti zaregistrované smlouvy o důchodovém spoření. Tento účet byl otevřen pouze pro Specializovaný finanční úřad, neboť nebyl důvodný předpoklad vysokého počtu takovýchto rozhodnutí.

Správce Centrálního registru smluv není podle § 9 odst. 6 ZDS oprávněn přezkoumávat platnost smlouvy, a to ani v případech, kdy správci CRS bylo zasláno souhlasné vyslovení neplatnosti smlouvy o důchodovém spoření zaslané penzijní společností. Příčinou takto „neplatných“ smluv byl zejména důvod, že smlouvy byly uzavřeny omylem nebo podvodem, tudíž nezákonně. Tyto situace dále vyšetřuje policie a následně soud. Správce CRS není v rámci registračního řízení oprávněn přezkoumávat platnost smluv, a proto také ani nemá zákonnou možnost na tato prohlášení o neplatnosti

¹⁰⁷ § 9a zákona č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, ve znění pozdějších předpisů

smluv jakkoli procesně reagovat. Z těchto důvodů zůstává registrace smlouvy nadále v platnosti v souladu s platným a účinným rozhodnutím o registraci a na fyzickou osobu je nadále pohlíženo jako na účastníka důchodového spoření až do případného rozhodnutí soudu.

4.5.2 Rozhodnutí o obnově řízení správcem CRS

V praxi ovšem nastaly situace, kdy účastník odstoupil od smlouvy o důchodovém spoření, vypověděl ji, nebo uzavřel dohodu o jejím skončení s penzijní společností podle § 4 odst. 4 ZDS, a správce CRS se tuto skutečnost dozvěděl na základě oznámení penzijní společností podle § 4 odst. 6 ZDS (dále jen „Oznámení“). Nastaly tak dva případy, a to:

1. V prvním případě je Oznámení doručeno správci CRS **před vydáním rozhodnutí o registraci první smlouvy o důchodovém spoření**, tímto je na základě doručeného Oznámení zastaveno řízení o registraci smlouvy.
2. V druhém případě je Oznámení správci CRS doručeno až **po vydání rozhodnutí o registraci první smlouvy o důchodovém spoření**, a toto Oznámení je považováno za **žádost o obnovu řízení** ve smyslu § 100 odst. 2 správního řádu. O žádosti o obnovu řízení je rozhodnuto správcem CRS buď:
 - a) **Záporně** – žádost o obnovu řízení je rozhodnutím zamítnuta, pokud došlo ke skončení smlouvy po dni nabytí právní moci rozhodnutí o registraci smlouvy o důchodovém spoření. Rozhodnutí o zamítnutí žádosti o obnovu řízení je doručováno pouze žadateli, tedy penzijní společnosti. Účastník důchodového spoření je vyrozuměn sdělením, ve kterém je uvedeno, z jakých důvodů byla navrhována obnova řízení a proč nebyly splněny podmínky pro její obnovení (tj. že ke skončení smlouvy došlo po dni nabytí právní moci rozhodnutí o registraci smlouvy). Dále je výslovně upozorněn na to, že rozhodnutí o registraci tak zůstává nadále v platnosti a je třeba plnit povinnosti z něj vyplývající.
 - b) **Kladně** – žádost o obnovu řízení je rozhodnutím povolena, pokud došlo ke skončení smlouvy do dne nabytí právní moci rozhodnutí o registraci smlouvy o důchodovém spoření. Rozhodnutí o povolení obnovy řízení je doručováno jak penzijní společnosti, tak i účastníkovi důchodového spoření.

Pokud bylo správcem CRS již vydáno rozhodnutí o registraci smlouvy a následně bylo správci CRS doručeno oznámení o skončení této smlouvy v zákonem předvídané lhůtě, musela se s touto situací finanční správa náležitě vypořádat, neboť v zákoně o důchodovém spoření na takovou možnost nebylo pamatováno. Zpočátku se vedla jednání, jak v těchto případech postupovat. Jelikož jednání probíhala několik týdnů i na úrovni Finanční správy ČR a České správy sociálního zabezpečení, byla stále vydaná rozhodnutí o registraci smlouvy těchto účastníků platná a tudíž jejich zaměstnavatelé, pokud jim bylo účastníky oznámeno, že mají smlouvu o důchodovém spoření zaregistrovanou, byť vypověděli smlouvu u penzijní společnosti, měli plátcí ze zákona povinnost odvádět za své zaměstnance pojistné na důchodové spoření a podávat hlášení k záloze na důchodové spoření než bude správcem CRS vydáno rozhodnutí o zrušení či nezrušení registrace smlouvy. Na základě jednání se došlo k závěru, že v těchto případech bude správce CRS považovat oznámení penzijní společnosti o odstoupení od smlouvy za žádost o obnovu řízení, o kterých rozhodne buď kladně, nebo záporně, podle toho, zda došlo ke skončení smlouvy před nebo po dni nabytí právní moci rozhodnutí o registraci, jak je uvedeno výše. Pokud je o obnově řízení rozhodnuto kladně, následující postup je analogický s § 9a ZDS a penzijní společnosti jsou povinny vrátit správci pojistného část výnosu pojistného připadajícího na poplatníka.

Počty vydaných kladných rozhodnutí o obnově řízení jsou zobrazeny v grafu 8. Jak je z grafu patrné, o případech, kdy bylo správci CRS doručeno oznámení o odstoupení od smlouvy až po vydání rozhodnutí o registraci smlouvy o důchodovém spoření, bylo rozhodováno až od července 2013.

Graf 8: Počet vydaných kladných rozhodnutí o obnově řízení v roce 2013

Zdroj: Vlastní zpracování

V § 9a ZDS je řečeno, že 60 % z vráceného výnosu pojistného je příjmem státního rozpočtu. Z tohoto důvodu byl v České národní bance otevřen účet pro tyto účely. Původně bylo finanční správou zamýšleno, že všechny finanční prostředky na tomto účtu budou příjmem státního rozpočtu, tudíž budou připsány České správě sociálního zabezpečení na účely úhrady důchodového pojištění.

Po jednáních s Českou správou sociálního zabezpečení vyplynulo, že ke své evidenci potřebují každou jednotlivou vrácenou platbu identifikovat. Platby musí být převedeny na účty konkrétních Okresních správ sociálního zabezpečení (dále jen „OSSZ“) podle bydliště bývalého účastníka – OSVČ nebo podle sídla plátce, který prováděl odvody pojistného za bývalého účastníka důchodového spoření. Dále musí být finančním úřadem zasláno OSSZ oznámení, ve kterém bude uvedeno rodné číslo bývalého účastníka důchodového spoření, jeho jméno a příjmení, IČO, název a adresa plátce pojistného.

Otevřený účet v České národní bance určený pro vrácení výnosů pojistného byl uzavřen, z důvodu přehodnocení závěrů vyplývajících z jednání s ČSSZ, neboť v obou

případech, a to při vracení výnosu pojistného z rozhodnutí soudu o neplatnosti zaregistrované smlouvy nebo rozhodne-li Specializovaný finanční úřad na základě obnovy řízení o zrušení rozhodnutí o registraci smlouvy o důchodovém spoření, se postupuje analogicky. Bylo určeno, že penzijní společnosti budou zasílat finanční prostředky na depozitní účet Specializovaného finančního úřadu.

Stručné zhodnocení

Klady:

- NEZJIŠTĚNÝ

Zápory:

- V ZDS nebyl upraven případ odstoupení od smlouvy o důchodovém spoření, kdy se správce CRS dozví o této skutečnosti až po vydání rozhodnutí o registraci smlouvy o důchodovém spoření.
- Pozdě vydaný vzor Rozhodnutí o obnově řízení, tím v průběhu roku 2013 docházelo k situacím, že i na již zrušené smlouvy prováděli plátcí pojistné odvody, které byly převáděny do penzijních společností a následně je nutné tyto prostředky vracet.
- Nadměrné zatížení správců daně s ověřováním výše již převedených plateb do fondů, jejich převádění a vracení.
- Na tyto případy nebyl připravený informační systém ADIS.

4.5.3 Evidence a převod vráceného výnosu pojistného penzijní společností

Evidování vráceného výnosu pojistného penzijní společností a realizace následného převodu je prováděna v několika krocích:

Příjem plateb od penzijních společností na účet Specializovaného finančního úřadu

Penzijní společnost vrátí výnos pojistného na depozitní účet Specializovaného finančního úřadu. Vraceny jsou skutečně převedené prostředky od finančních úřadů na účet penzijní společnosti, což znamená bez ohledu na aktuální hodnotu prostředků účastníka v příslušném fondu.

Zároveň s platbou zašle penzijní společnost písemné avízo do datové schránky Specializovaného finančního úřadu, ve kterém je uvedena identifikace platby.

Ověření výše plateb a zjištění místní příslušnosti plátce pojistného nebo OSVČ

Správce pojistného na SFÚ následně zjistí z osobního účastnického účtu na jakém druhu příjmu je evidováno pojistné za účastníka. Dále je nutné zjistit IČO plátce pojistného, pokud ho účastník má a místně příslušný finanční úřad plátce pojistného nebo OSVČ. V této fázi je potřeba ověřit, zda vrácené výnosy pojistného penzijní společností jsou ve stejné výši jako odvedené pojistné finančním úřadem.

Zjištění Okresní správy sociálního zabezpečení místně příslušné plátcí pojistného nebo OSVČ

Správce pojistného na SFÚ zašle České správě sociálního zabezpečení žádost o zjištění OSSZ místně příslušné plátcí pojistného účastníka nebo OSVČ. Na základě žádosti ČSSZ zašle Specializovanému finančnímu úřadu informaci o místně příslušné OSSZ a čísle účtu, na který budou finanční prostředky ve výši 60 % z celkové vrácené částky OSSZ správcem pojistného převedeny.

Ve specifických případech, kdy je účastník pojištěncem jiných orgánů, např. Ministerstva vnitra, Ministerstva obrany nebo Ministerstva spravedlnosti, postupuje správce pojistného SFÚ obdobně jako s ČSSZ.

Zjištění 60 % výše plateb pojistného

Správce pojistného zašle na všechny místně příslušné FÚ žádost o sdělení úhrnné výše 60 % pojistného za každého plátce nebo OSVČ. Úhrnná výše plateb je tvořena součtem všech individuálních plateb pojistného, vypočítaných pro účely OSSZ.

Jednotlivá individuální platba je vypočtena ve výši 60 % evidované na osobním zaměstnaneckém účtu (OZÚ) účastníka a tato individuální částka se vždy zaokrouhluje na Kč nahoru.

Informace o úhrnné výši plateb pojistného zašle místně příslušný FÚ zpět Specializovanému finančnímu úřadu.

Převod 60 % vráceného výnosu z účtu SFÚ

1) **Převedení prostředků z účtu SFÚ na účet FÚ plátce pojistného nebo OSVČ.**

Správce pojistného převede prostředky ze SFÚ na účet místně příslušného FÚ plátci pojistného nebo OSVČ a současně s platbou zašle do datové schránky FÚ avízo, ve kterém jsou kromě platebních údajů uvedeny následující informace:

- IČO/RČ/VČP a název plátce pojistného nebo OSVČ.
- RČ/VČP bývalého účastníka pojistného.
- Adresa místně příslušné OSSZ plátci pojistného nebo OSVČ.
- Číslo účtu místně příslušné OSSZ, na které budou finanční prostředky převedeny.

2) **Převedení prostředků z účtu SFÚ u účastníka, jehož plátce pojistného je místně příslušný SFÚ.**

Je-li SFÚ místně příslušný plátci účastníka, jsou převedeny prostředky přímo OSSZ, popř. jinému orgánu, u kterého je účastník pojištěncem.

Převedení platby ve výši 60 % vráceného výnosu pojistného a zaslání oznámení OSSZ

Správce pojistného převede prostředky ve výši 60 % vráceného výnosu pojistného místně příslušné OSSZ na uvedený účet a současně s platbou je zasláno do datové schránky OSSZ Oznámení o převedeném pojistném na důchodové spoření, ve kterém jsou doplňující informace o zaměstnavateli, účastníkovi a podrobný rozpis předpisů a plateb pojistného na důchodové spoření.

Převedení platby ve výši 40 % vráceného výnosu pojistného účastníkovi z účtu SFÚ

Částka, která zbývá převést, je správcem pojistného na SFÚ vrácena účastníkovi – fyzické osobě na oznámené číslo účtu, pokud není znám účet, vrací se na jeho adresu.

Stručné zhodnocení

Klady:

- NEZJIŠTĚNY

Zápory:

- Velmi komplikovaný postup vracení výnosu pojistného dle plátců pojistného a poplatníků pojistného OSVČ na jednotlivé účty OSSZ.
- Administrativní a časová zátěž správců pojistného při převodu vráceného výnosu, korespondence mezi SFÚ a ČSSZ, OSSZ a místně příslušnými finančními úřady.
- Na straně správce pojistného zatěžující úkony v podobě ověřování výše plateb převedených do fondů, jejich převádění na účty finančních úřadů, OSSZ a vracení fyzickým osobám.
- S prodlením vydaný metodický postup převedení vráceného výnosu pojistného penzijní společnostmi.

5 ZHODNOCENÍ A NAVRHOVANÁ ŘEŠENÍ

5.1 Zhodnocení analýzy postupů a procesů

V analytické části diplomové práce byly podrobně rozebrány jednotlivé postupy a procesy správce CRS a správce pojistného při správě pojistného na důchodové spoření. U každé části daného procesu správy pojistného jsou podkladová data uvedena v souhrnných tabulkách a grafech. Data mají vypovídající schopnost o skutečnostech, jak v každém procesu správy pojistného probíhaly určité úkony konané správcem pojistného a ostatními účastníky důchodového spoření.

Na základě zjištění získaných provedenou analýzou postupů a procesů při správě pojistného, jsou tyto postupy a procesy zhodnoceny a rozděleny na klady a zápory, které správa pojistného na důchodové spoření přinesla.

Pozitiva postupů a procesů správy pojistného na důchodové spoření pro správce pojistného:

Mezi kladně hodnocené postupy při správě pojistného na důchodové spoření se řadí skutečnost, že komunikace mezi správcem CRS a penzijními společnostmi je pouze elektronická. Tímto je urychlen přenos informací o smlouvě o důchodovém spoření každého účastníka.

Dalším pozitivem je snížení administrativní zátěže při registraci k pojistnému na důchodové spoření jak na straně správce pojistného, tak na straně plátců pojistného na důchodové spoření a poplatníků pojistného OSVČ, neboť tato skutečnost již vyplývá ze zákona o pojistném na důchodové spoření. Registrace je tímto zcela automatická a nastává až v momentě podání prvního hlášení k záloze na pojistné na důchodové spoření nebo podáním pojistného přiznání.

Tím, že je zaveden institut samovyměření a samodoměření, odpadá správci pojistného povinnost vydávat ke každému hlášení k záloze konkludentní platební výměr.

Dalším kladem pro správce pojistného je povinnost plátce pojistného komunikovat se správcem pojistného elektronicky a to v zákonem stanovených limitech, čímž dochází k časové a administrativní úspoře.

U účastníků důchodového spoření, kteří jsou v pozici OSVČ, odpadá správci daně kontrolovat placení záloh během roku, vzhledem k tomu, že tato povinnost není zákonem ukotvena.

Převody odvedeného pojistného na důchodové spoření jsou na účty penzijních společností realizovány jednou sumární platbou za všechny účastníky důchodového spoření. Odpadá zátěž v podobě převodů jednotlivých plateb.

Negativa postupů a procesů správy pojistného na důchodové spoření pro správce pojistného:

Prvním negativem při procesu registrace smlouvy o důchodovém spoření je zasílání souhlasných nebo zamítavých rozhodnutí o registraci smlouvy o důchodovém spoření účastníkům důchodového spoření v listinné podobě prostřednictvím České pošty. Většina fyzických osob nemá datové schránky a rozhodnutí jsou tak správcem CRS zasílána doporučeně. Vzhledem k tomu, že k 31. prosinci 2013 bylo registrováno téměř 83 000 účastníků důchodového spoření a všem bylo správcem CRS zasláno rozhodnutí o registraci smlouvy o důchodovém spoření a následně oznámení o nabytí právní moci rozhodnutí, došlo tak k významnému nárůstu finančních nákladů na poštovné, spotřebu kancelářského materiálu, mzdových prostředků na vznik CRS a nárůst práce pro pracovníky podatelny s odesíláním písemností.

Dalšími zápory, které znesnadňují správcům pojistného práci, jsou chybně podávaná řádná, opravná a následná hlášení k záloze plátci pojistného. Důsledkem chybně podaných hlášení k záloze je nemožnost jejich samovyměření a samodoměření a tím nemůže dojít k převodu finančních prostředků správcem pojistného na účty penzijních společností. Z důvodu zcela nové povinnosti podávání měsíčních hlášení k záloze na pojistné pro plátce pojistného, byla zaznamenána enormní zátěž na jejich zpracování. Práci

správce pojistného také ztěžovali četné telefonické, emailové a písemné dotazy ze strany plátců pojistného a poplatníků OSVČ.

Nárůst zpracovávané agendy byl zaznamenán správcí pojistného při vystavování platebních výměrů na neodvedené pojistné a přírážku z pojistného v případech, kdy účastník důchodového spoření nesplnil svou oznamovací povinnost vůči svému zaměstnavateli.

Náročným úkolem pro správce pojistného se stalo vyjasňování a převádění nejasných plateb, které byly směřovány na špatná čísla účtů nebo platby nebyly řádně identifikovány. Všechny platby, které nebyly řádně připsány na správné účty, nemohly být z tohoto důvodu převáděny do fondů penzijních společností. Úkolem bylo objasnit tyto platby v co možná nejkratším termínu.

Negativem, které zkomplikovalo postupy a procesy při správě pojistného, byla skutečnost, že legislativní pracovníci na Ministerstvu financí České republiky nepamatovali v ZDS na případy předčasného odstoupení od smlouvy o důchodovém spoření, kdy se správce CRS dozví o této skutečnosti až po vydání rozhodnutí o registraci smlouvy o důchodovém spoření. Tím, že jednání o dalším postupu ve výše uvedených případech, která probíhala mezi zástupci GFŘ a ČSSZ byla složitá a ke shodnému byt' byrokratickému rozhodnutí došlo až po značné časové prodlevě, došlo i k průtahům při vydávání rozhodnutí o povolení obnovy řízení správcem CRS a následkem bylo časté převádění plateb na již zrušené smlouvy.

Velkým problémem a zároveň záporom se stal proces převodů vrácených výnosů pojistného v případech odstoupení od smlouvy a následně vydaných rozhodnutí o povolení obnovy řízení. Jde o komplikovaný postup vracení finančních prostředků na účty jednotlivých OSSZ a na adresy bývalých účastníků důchodového spoření. Správce pojistného má povinnost podrobně identifikovat všechny platby a předpisy záloh na pojistné jednotlivých plátců pojistného pro účely OSSZ. Jedná se o administrativní a časovou zátěž správců pojistného.

5.2 Navrhovaná řešení

Jedním z největších problémů při správě pojistného z důvodu své komplikovanosti a složitosti se dle názoru autorky jeví postup při převodu vráceného výnosu pojistného penzijní společností. Tento problém byl vybrán záměrně i z důvodu, že má nová vláda připravený návrh programového prohlášení, ve kterém se počítá s ukončením druhého pilíře důchodového systému. Koalice ČSSD, ANO a KDU – ČSL plánuje sloučení druhého a třetího pilíře. Jak přesně bude vypadat podoba legislativní úpravy, není zatím známo, ale jak vyplývá ze zatím zveřejněných informací, dá se předpokládat, že dojde ke zrušení stávajících účtů důchodového spoření jednotlivých účastníků a následného převodu veškerých naspořených prostředků ve druhém pilíři. Kam se tyto prostředky převedou, o tom probíhají intenzivní jednání. V první řadě musí ale vláda zákonem stanovit ukončení druhého pilíře důchodového systému k určitému dni.

Záleží na konečné úpravě zákona, zda bude část prostředků v podobě 60 % výše výnosu převedena zpět do prvního pilíře důchodového pojištění a zbylých 40 % výnosu pojistného vráceno fyzickým osobám, nebo zda se částka ve výši 40 % převede na účty klientům třetího pilíře doplňkového penzijního spoření. Otázkou však zůstává, jakým způsobem naloží vláda s prostředky účastníků důchodového spoření, kteří nejsou účastníky doplňkového penzijního spoření.

Na základě doposud prováděného postupu při převodu vráceného výnosu pojistného penzijní společností a s velkou pravděpodobností zrušení druhého pilíře důchodového systému, navrhuje autorka následující varianty řešení postupu při převodu naspořených finančních prostředků ve druhém pilíři důchodového systému.

1. Varianta – postup vrácení výnosu pojistného přenesený výhradně na penzijní společnost:

CRS se bude muset vypořádat se správním řízením, které se týká ukončení smluv o důchodovém spoření. Poté bude moci dojít i k ukončení fungování CRS. Aby došlo k zamezení administrativní zátěže úředníků finanční správy vyplývající s převáděním

a vrácením naspořených prostředků, byla by tato povinnost svěřena penzijním společností, u nichž mají účastníci uloženy naspořené prostředky. Naspořené finanční prostředky účastníka penzijní společnost převede tak, jak je stanoveno v § 9a ZPDS, tzn. rozdělí naspořené prostředky poměrem 60% ku 40%. Částka odpovídající 60% bude příjmem státního rozpočtu a bude započítána u ČSSZ bývalému účastníkovi na úhradu jeho pojistného na důchodové pojištění, z čehož vyplývá, že by se dotyčnému účastníkovi v budoucnu nekrátil vyplácený starobní důchod z povinného průběžně financovaného důchodového pojištění. Zbývajících 40% převede penzijní společnost bývalému účastníkovi dle jeho požadavku. Účastník bude mít na výběr několik variant.

1. První varianta by nabízela bývalému účastníkovi možnost vrátit vybrané a naspořené prostředky na jeho běžný účet nebo složenkou na adresu jeho bydliště.
2. Druhou variantou by byla možnost převést si naspořené prostředky na stávající uzavřenou smlouvu ve třetím pilíři důchodového systému – doplňkové penzijní spoření.
3. Třetí možnou variantou by byla možnost založit novou smlouvu doplňkového penzijního spoření se státním příspěvkem, na kterou mu bude zbývajících 40% převedeno.

Pokud by v průběhu spoření došlo ke zhodnocení již naspořených finančních prostředků, bude tento výnos bývalému účastníkovi vyplacen, dle výše uvedených variant s tím, že by byl podroben při výplatě 15% srážkové dani. Plátcem daně bude příslušná penzijní společnost. Odpadla by tak účastníkům povinnost, zahrnout zhodnocenou částku do daňového přiznání.

2. Varianta – postup vrácení výnosu pojistného bez převodu do prvního pilíře

Je možné, že se vláda usnese na možnosti převodu celých 100 % vložených prostředků ve druhém pilíři důchodového systému, do pilíře třetího. Tedy včetně 60 % vyvedených z povinného průběžně financovaného pilíře důchodového pojištění. Tím by byla respektována vlastnická práva, ale zároveň by měl být těmto účastníkům krácen státní důchod poměrem, který by odpovídal době, po kterou odváděli do prvního pilíře o 3 %

měsíčně méně. V tomto případě by penzijní společnost převedla veškeré naspořené prostředky účastníka na jeho stávající smlouvu o doplňkovém penzijním spoření. Pokud by účastník neměl uzavřenou smlouvu o doplňkovém penzijním spoření, měl by na výběr možnost uzavřít si novou smlouvu o doplňkovém penzijním spoření nebo si na žádost nechat převést výnos pojistného důchodového spoření na běžný účet nebo složenkou na adresu jeho bydliště. Veškeré tyto úkony by zajišťovala příslušná penzijní společnost.

3. Varianta – postup vrácení výnosu pojistného Finanční správou ČR a penzijní společností.

Penzijní společnost vrátí naspořené finanční prostředky ve výši 40 % bývalým účastníkům dle jejich požadavků uvedených v první variantě a 60 % převede na účet Specializovaného finančního úřadu. Pokud by platila dosavadní úmluva mezi finanční správou a ČSSZ jako doposud, musel by správce pojistného každou jednotlivou platbu, kterou by vracel do prvního pilíře povinného průběžně financovaného důchodového pojištění, řádně identifikovat. U každé vrácené platby by se musel zjistit plátce pojistného bývalého účastníka, který pojistné odváděl a jaká OSSZ je tomuto plátcí pojistného místně příslušná. Dále by se správce pojistného na SFÚ musel písemně dožádat místně příslušného finančního úřadu plátcí pojistného na úhrnnou výši 60 % výnosu pojistného dle jednotlivých předpisů a plateb. Na základě sdělení finančního úřadu by byla platba převedena na účet konkrétní místně příslušné OSSZ s oznámením o převedeném pojistném na důchodové spoření, ve kterém jsou uvedeny doplňující informace o zaměstnavateli, účastníkovi a podrobný rozpis předpisů a plateb pojistného na důchodové spoření. V tomto případě se jedná o velmi komplikovaný a zdoluhavý proces, neboť by se jednalo přibližně o sto tisíc plateb.

Jako nejschůdnější řešení se jeví první varianta – vrácení výnosu pojistného přenesené výhradně na penzijní společnost, neboť by nedošlo k nadměrnému zatížení ani bývalých účastníků důchodového spoření ani orgánů Finanční správy ČR.

6 ZÁVĚR

Druhý pilíř důchodového systému začal fungovat 1. ledna 2013 a za dobu jeho trvání je v diplomové práci zhodnoceno, jakým způsobem se vypořádala Finanční správa České republiky s novou rolí správce pojistného. Není zde hodnoceno, který ze tří pilířů důchodového systému je výhodnější, ale jaký dopad má druhý pilíř důchodového systému na finanční správu, jakými postupy a procesy je povinna se řídit a jakým způsobem vzrostla administrativní a časová náročnost při výkonu správy pojistného.

Přípravě na novou roli správce pojistného věnovala Finanční správa České republiky značnou pozornost. Právě ve fázi příprav nebylo jednoduché odhadnout, jak velký bude zájem o vstup do druhého pilíře důchodového systému. Vycházelo se z průzkumů ze strany odborné veřejnosti a finanční správa musela být připravena na zabezpečení hladkého průběhu registrace smluv o důchodovém spoření při pravděpodobnosti dosažení horní hranice těchto odhadů. Nebyly opomenuty vzdělávací semináře pro konkrétní pracovníky finanční správy se zaměřením na správu pojistného na důchodové spoření. Probíhala jednání na úrovni představitelů Generálního finančního ředitelství a zástupců České správy sociálního zabezpečení, Asociace penzijních fondů České republiky a České národní banky.

Ne však všechny procesy správy pojistného probíhaly bez problémů. Zejména implementace nových úloh a akcí v informačním systému ADIS probíhala se zpožděním a chybovostí. Zpočátku značná neinformovanost plátců pojistného a poplatníků OSVČ a pozdě vydávané metodické pokyny reagující na aktuální problémy správy pojistného ztěžovala správcům pojistného správu nové agendy. Výkon správy pojistného komplikovala chybně podávaná řádná a následná hlášení k záloze pojistného na důchodové spoření a v neposlední řadě i špatně směřované nebo nedostatečně identifikované platby týkající se odvodů pojistného na důchodové spoření. Počet nejasných plateb, které byly evidovány na všech finančních úřadech v roce 2013, se vyšplhal k číslu 5 053. Tyto platby bylo potřeba převést na správné účty se správnou identifikací, aby mohly být převedeny na účty penzijních společností jednotlivých účastníků.

Po roce fungování důchodového spoření lze zkonstatovat, že Finanční správa České republiky byla schopna zajistit výběr pojistného na důchodové spoření a správu pojistného. Za rok 2013 bylo správcem CRS vydáno a zároveň vyřízeno 251 418 písemností a bylo učiněno 116 311 podání řádných hlášení k záloze a 1 036 následných hlášení k záloze pojistného na důchodové spoření.

Otázkou však zůstává, jak dlouho bude tento model důchodového spoření fungovat. Již nyní je známa informace o ukončení působení Raiffeisen penzijní společnosti na trhu penzijního připojištění. Svou činnost ukončí počátkem druhého pololetí roku 2014 a všechny její stávající klienty druhého i třetího pilíře důchodového systému převezme Penzijní společnost České pojišťovny. Raiffeisen penzijní společnost tak reaguje na postoj současné vlády, která není nakloněna dalšímu rozvoji druhého pilíře důchodového systému. Jak je uvedeno v návrhu vládního prohlášení, jednalo by se o sloučení druhého a třetího pilíře. Detaily o postupu, jakým by se finanční prostředky převedly, však zatím známy nejsou. Vláda ale zároveň počítá se zvýšením valorizace důchodů na míru inflace a 1/3 růstu reálných mezd.

Naše společnost by měla být dobře informována o veškerých změnách, které probíhají a které ještě v důchodovém systému nastanou. Především ekonomicky aktivní obyvatelé by měli zodpovědně přistupovat k otázce finančního zabezpečení v důchodovém věku a nespolehat se tak pouze na státem vyplácený starobní důchod.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Monografie

BEZDĚK, Vladimír. *Penzijní systémy obecně i v kontextu české ekonomiky I., II.: (současný stav a potřeba reform)*. 1. vyd. Praha: Česká národní banka, Sekce měnová, 2000, 2 s. Výzkumné publikace (Česká národní banka). ISBN 80-238-6489-0.

DUCHÁČKOVÁ, Eva, DAŇHEL, Jaroslav. *Teorie pojistných trhů*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2010, 216 s. ISBN 978-80-7431-015-7.

JANDA, Josef. *Zajištění na stáří*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2012, 197 s. ISBN 978-80-247-4400-1.

KOLDINSKÁ, K., ŠTEFKO, M. *Reflections on 20 years of social reform in Central and Eastern Europe*. Praha: Auditorium, 2010, 243 s. ISBN 978-80-87284-15-5.

KREBS, Vojtěch a kol. *Sociální politika*. 4. vyd. Praha: ASPI, 2007, 504 s. ISBN 978-80-7357-276-1.

MUNKOVÁ, Gabriela a kol. *Sociální politika v evropských zemích*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2004, 189 s. ISBN 80-246-0780-8.

PIKORA, V., ŠICHTÁŘOVÁ, M. *Všechno je jinak, aneb, Co nám neřekli o důchodech, euru a budoucnosti*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2011, ISBN 978-80-247-4207-6.

PIKORA, Vladimír, ŠICHTÁŘOVÁ, Markéta. *Nahá pravda, aneb, Co nám neřekli o našich penězích a budoucnosti*. 1. vyd. Praha: NF Distribuce, 2012, 256 s. ISBN 978-80-260-2811-6.

PŘIB, Jan. *Kdy do důchodu a za kolik: (současný stav a potřeba reformy)*. 12. aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011, 128 s. ISBN 978-80-247-3616-7.

RUBEŠ, Lukáš. *Doplňkové penzijní spoření a důchodové spoření*. Úvaly: Systemia, 2013, 137 s. ISBN 978-80-260-3892-4.

RYTÍŘOVÁ, Lucie. *Důchodový systém v České republice*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2013, 120 s. ISBN 978-80-7263-821-5.

ŠULC, Jaroslav. *Alternativy reformy penzijního systému v České republice: (současný stav a potřeba reformy)*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2005, 93 s. ISBN 80-867-5434-0.

VOŘÍŠEK, Vladimír. *Pomýšlíte na důchod?* 2. aktualiz. vyd. Praha: ASPI, 2007, 164 s. ISBN 978-80-7357-251-8.

Právní předpisy

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 306/2008 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodovém spoření, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 586/1992 sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 218/2000Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 178/2005 Sb., o zrušení Fondu národního majetku České republiky a o působnosti Ministerstva financí při privatizaci majetku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Odborné zdroje

Starobní důchody. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 2011 [cit. 2013-09-22]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/618>

Fontes Rerum. *Penzijní reforma České republiky* [online]. 2004 [cit. 2013-09-22]. Dostupné z: http://www.fontes-rerum.cz/soubory/download/pens_ref.pdf

Změna českého důchodového systému. *Ministerstvo práce a sociálních věcí*. [online]. [cit. 2013-10-13] Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/11969/Analyza.pdf>

Důchodová reforma. *Informační centrum vlády*. [online]. 2013 [cit. 2013-10-24]. Dostupné z: <http://icv.vlada.cz/cz/duchodova-reforma>

Manuál důchodové spoření. *Finanční správa*. [online]. 2013 [cit. 2013-10-13]. Dostupné z: http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/fs-duchodove-sporeni/2013_Manual-duchodove_sporeni.pdf

Hospodaření systému důchodového pojištění. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2013 [cit. 2013-12-29]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/hospodareni-systemu-duchodoveho-pojisten>

Hlavní změny v důchodovém pojištění schválené v roce 2008. *MPSV.CZ* [online]. 2008 [cit. 2013-10-05]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/5409>

K nálezu Ústavního soudu ve věci důchodového pojištění. *Epravo.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-10-05]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-nalezu-ustavniho-soudu-ve-veci-duchodoveho-pojisteni-63051.html>

Důchodové spoření| Pojistné | Daně a pojistné. *Finanční správa* [online]. 2014 [cit. 2014-03-14]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/dane-a-pojistne/pojistne/duchodove-sporeni>

Ostatní zdroje

Důvodová zpráva k zákonu č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření

Důvodová zpráva k zákonu č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření

SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK, OBRÁZKŮ, GRAFŮ

Tabulky

Tabulka 1: Přehled celkového salda hospodaření důchodového systému - 1996 – 2012....	19
Tabulka 2: Věk odchodu do důchodu	21
Tabulka 3: Přehled penzijních společností	37
Tabulka 4: Přehled státních příspěvků důchodového připojištění a doplňkového penzijního spoření.....	46
Tabulka 5: Počet písemností přijatých a vydaných správcem CRS v roce 2013.....	55
Tabulka 6: Měsíční přehled podaných hlášení k záloze dle FÚ za rok 2013	63
Tabulka 7: Měsíční přehled podaných následných hlášení k záloze dle FÚ za rok 2013 ...	67
Tabulka 8: Přehled druhů příjmů určených k evidenci pojistného na DS	80

Obrázky

Obrázek 1: Pilíře důchodového systému od 1. 1. 2013	23
Obrázek 2: Přehled důchodových fondů.....	38
Obrázek 3: Transformace fondů do III. Pilíře od 1. 1. 2013.....	47

Grafy

Graf 1: Přijaté žádosti o registraci smlouvy o důchodovém spoření v roce 2013	56
Graf 2: Počet plátců pojistného na důchodové spoření na jednotlivých FÚ v roce 2013....	58
Graf 3: Počet podaných hlášení k záloze dle jednotlivých FÚ za rok 2013	61
Graf 4: Počet podaných následných hlášení k záloze dle jednotlivých FÚ za rok 2013	65
Graf 5: Počet účastníků OSVČ registrovaných na jednotlivých FÚ v roce 2013.....	73
Graf 6: Počet nejasných plateb na DP 13 dle FÚ za rok 2013.....	77
Graf 7: Počet nejasných plateb na DP 14 dle FÚ za rok 2013.....	78
Graf 8: Počet vydaných kladných rozhodnutí o obnově řízení v roce 2013.....	84

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Tiskopis Hlášení k záloze na pojistné na důchodové spoření

Finančnímu úřadu pro / Specializovanému finančnímu úřadu
Územní pracoviště v, ve, pro
Daňové identifikační číslo pláče pojistného/složovy počítadly

C, Z

HLÁŠENÍ

k záloze na pojistné na důchodové spoření
podle § 19 zákona č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření
za zálohové období [] pojistného období []

01 Typ hlášení: roční opravná

1. ODDÍL – Údaje o pláči pojistného

02 Fyzická osoba:
příjmení [] (jméno-a) [] titul []

03 Právnícká osoba:
název právnické osoby []
[]

04 Fyzická i právnická osoba:
adresa místa pobytu nebo sídla []

PROHLAŠUJI, ŽE VŠECHNY ÚDAJE UVEDENÉ V TOMTO HLÁŠENÍ JSOU PRAVDIVÉ A ÚPLNÉ

Údaje o zletopci: [] Kód zálohovce: []
Jméno(-a) a příjmení / Název právnické osoby []
Ověřovací číslo / Právní číslo ověření daňového poradce / IČ právnické osoby []
Fyzická osoba oprávněná k podpisu (je-li daňový subjekt či zastupce právnickou osobou)
s uvedením vztahu k právnické osobě (např. jednatel, pověřený pracovník apod.)
Jméno(-a) a příjmení / Vztah k právnické osobě []

Pláče pojistného/osoba oprávněná k podpisu

Datum: []

Vstupovní podpis
pláče pojistného/osoby oprávněné k podpisu []

26 Stránka 1 z 1 - verze 1.2

POKYNY

Pokyny jsou vypracovány v souladu se zákonem č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření (dále jen „zákon“) a zákonem č. 289/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“)

OBECNĚ

Obecná ustanovení o zálohách – plátce pojistného odvádí pojistné na důchodové spoření připadající na poplatníka prostřednictvím měsíčních záloh na pojistné.

Plátce pojistného snáží poplatníkovi zálohu na pojistné v termínu, ve kterém se snáží záloha na daň z příjmů ze závislé činnosti a to obdobným způsobem jako tuto zálohu na daň (§ 17 zákona).

Hlášení a splatnost zálohy – plátce pojistného na důchodové spoření je povinen elektronicky podat hlášení k záloze na pojistné podle jednotlivých poplatníků a za plátce pojistného celkem. Hlášení se podává podle § 157 odst. 1 daňového řádu v termínu do 20 dnů po uplynutí měsíce, v němž vznikla plátci pojistného povinnost, která je předmětem hlášení. Např. hlášení za zálohové období duben se podává do 20. května.

Před uplynutím lhůty pro podání hlášení může plátce pojistného nahradit již podané hlášení opravným hlášením, k předchozímu hlášení se dále nepřihlíží.

S hlášením je spojena povinnost odvést zálohu na pojistné.

Stanoví-li správce daně jinou lhůtu pro odvod záloh na daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, je záloha na pojistné splatná v této lhůtě a v této lhůtě se také podává hlášení.

Částka připsaná nejvýše 20 dnů před dnem splatnosti zálohy na osobní pojistný účet plátce pojistného, se nepoužije na úhradu nedoplatků na jiných osobních daňových účtech (§ 19 zákona).

Samovyměření zálohy – záloha brzená plátcem pojistného v hlášení se považuje za vyměřenou dnem uplynutí lhůty pro podání hlášení, a to ve výši v něm brzené (viz 09, 2. oddíl).

V případě, že plátce pojistného nepodá hlášení v zákonem stanovené lhůtě, má se za to, že tvrdí zálohu ve výši nula; pokud za opačného brzení pojistného se neuplatní (§ 22 zákona).

Hlášení podané po lhůtě se považuje za následné hlášení.

Přeplatek připadající na poplatníka (§ 28 zákona) – přeplatek připadajícím na poplatníka se pro účely tohoto zákona rozumí

- částka pojistného na důchodové spoření připadající na jednotlivého poplatníka odvedená plátcem pojistného převyšující předpis pojistného připadající na jednotlivého poplatníka (§ 28 odst. 1 písm. a zákona),
- částka, o kterou součet předpisů pojistného připadajícího na jednotlivého poplatníka od všech jeho plátců pojistného převyšuje částku odpovídající pojistnému vypočtenému z maximálního základu pojistného na důchodové spoření (§ 28 odst. 1 písm. b zákona).

Přeplatek připadající na poplatníka lze použít pouze tak, že poplatník uplatní nárok na

- a) vypořádání tohoto přeplatku u plátce pojistného, nebo
- b) snížení své budoucí platební povinnosti v pojistném přiznání (za předpokladu, že poplatník má povinnost podat pojistné přiznání). Plátce pojistného vypořádá přeplatek připadající na poplatníka tím, že sníží svoji budoucí srážkovou i odvodovou povinnost k pojistnému připadající na tohoto poplatníka ve výši tohoto přeplatku. Vypořádáním přeplatku připadajícího na poplatníka nebo snížením budoucí platební povinnosti poplatníka zaniká příslušná část přeplatku na osobním pojistném účtu plátce pojistného.

1. ODDÍL – Údaje o plátcích pojistného

Finančnímu úřadu pro / Specializovanému finančnímu úřadu – vyplňte v předškrtném nímětku zbyvajících část oficiálního názvu místně příslušného finančního úřadu (správce pojistného), v jehož územním obvodu máte v době podání adresu místa pobytu nebo sídlo. Územní pracoviště v, ve, pro – vyplňte název územního pracoviště, na kterém je umístěn spis plátce pojistného/plátčovy pokladny, pro pojistné na důchodové spoření.

Daňové identifikační číslo plátce pojistného/plátčovy pokladny – vyplňte daňové identifikační číslo plátce pojistného (DIČ), které je složeno z DIČ, pod kterým je plátce registrován k dani z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti (u plátčovy pokladny se postupuje obdobně, tzn. jedná se o DIČ, které bylo přiděleno plátčové pokladně).

Zálohové období – uveďte kalendářní měsíc (např. „duben“), za který hlášení podáváte.

Pojistné období – uveďte kalendářní rok ve tvaru RRRR.

01 Typ hlášení – označte jednu z variant. Před uplynutím lhůty pro podání hlášení může plátce pojistného nahradit již podané hlášení opravným hlášením, k předchozímu hlášení se dále nepřihlíží.

02 – 03 Plátcem pojistného na důchodové spoření je plátce daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, pokud je podle zákona o daních z příjmů povinen vybírat nebo srážet daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti poplatníkovi, který je zároveň poplatníkem pojistného na důchodové spoření.

Plátčovou pokladnou pro pojistné na důchodové spoření je organizační jednotka plátce pojistného, která je plátčovou pokladnou pro daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a kde má docházet ke srážení pojistného na důchodové spoření (§ 2 zákona).

02 Fyzická osoba – uveďte příjmení, jméno(-a) a titul.

03 Právnícká osoba – uveďte název právnícké osoby, právní formu.

04 Fyzická i právnícká osoba – uveďte adresu místa pobytu nebo sídlo.

2. ODDÍL – Tvzení údajů

Stoupec 01 a stoupec 02 – uveďte příjmení a jméno(-a) účastníků důchodového spoření.

Stoupec 03 Číslo účastníka důchodového spoření (rodné číslo) – uveďte číslo přidělené účastníkovi důchodového spoření při registraci smlouvy o důchodovém spoření uvedeně v Rozhodnutí o registraci smlouvy o důchodovém spoření (pokud bylo poplatníkovi přiděleno rodné číslo, pak číslo účastníka důchodového spoření je totožné s rodným číslem poplatníka. Rrodné číslo uvádějte bez lomítko).

Stoupec 03a Označení vyměřovacího základu – uveďte jednu z možností:

- 1 – jeden (popřípadě první) vyměřovací základ u zaměstnavatele
- 2 – druhý vyměřovací základ u téhož zaměstnavatele
- 3 – třetí vyměřovací základ u téhož zaměstnavatele
- 4 – čtvrtý vyměřovací základ u téhož zaměstnavatele atd.

Sloupec 04 Vyměřovací základ pojistného - uveďte samostatně vyměřovací základ zaměstnance pro pojistné na důchodové pojištění za příslušný kalendářní měsíc (§ 5 zákona č. 589/1902 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti).

Do hlášení uvádějte i poplatníky, kteří jsou účastni důchodového spoření, avšak za příslušné zálohové období (kalendářní měsíc) vykazují vyměřovací základ pojistného ve výši „0“ (jedná se např. o příjmy z dohody o provedení práce do 10.000 Kč započítatelného příjmu, popř. překročení maximálního vyměřovacího základu). U těchto poplatníků budou vyplněny pouze identifikační údaje (sloupec 01-03a) a v ostatních sloupcích budou uvedeny „0“.

Sloupec 05 Vypočtená záloha na pojistné připadající na poplatníka – záloha na pojistné na důchodové spoření za zálohové období se vypočte jako součin základu pojistného na důchodové spoření a sazby pojistného na důchodové spoření (§ 7 zákona). Záloha na pojistné připadající na poplatníka (za každý vyměřovací základ samostatně) se zaokrouhuje na celé koruny nahoru (§ 18 zákona). Sazba pojistného – sazba pojistného na důchodové spoření činí 5 % (§ 6 zákona).

Sloupec 06 Sražená záloha na pojistné připadající na poplatníka – záloha na pojistné připadající na poplatníka se vypočte za zálohové období, kterým je kalendářní měsíc. Záloha na pojistné připadající na poplatníka (za každý vyměřovací základ samostatně) se zaokrouhuje na celé koruny nahoru (§ 18 zákona).

Částka uvedená ve sloupci 06 může být nižší než částka uvedená ve sloupci 05, a to o částku uvedenou ve sloupci 07. Pokud poplatník u plátce pojistného písemně neuplatní přeplatek připadající na poplatníka podle § 28 zákona, pak hodnota ve sloupci 06 je shodná s hodnotou ve sloupci 05.

Sloupec 07 Vypořádaný přeplatek připadající na poplatníka – uveďte částku přeplatku připadající na poplatníka, která byla za uvezené zálohové období na základě písemné žádosti poplatníka vypořádaná u plátce pojistného snížením sázkové a odvodové povinnosti k pojistnému (§ 28 odst. 4 zákona).

Sloupec 07a Rozlišení vypořádaného přeplatku připadajícího na poplatníka (§ 28 odst. 1 písm. a) zákona)

– označte jednu z variant (a, b, a/b).

a) jedná se o částku pojistného na důchodové spoření připadající na jednotlivého poplatníka uvedenou plátcem pojistného převyšující předpis pojistného připadající na jednotlivého poplatníka (§ 28 odst. 1 písm. a) zákona).

b) jedná se o částku, o kterou součet předpisů pojistného připadajícího na jednotlivého poplatníka od všech jeho plátců pojistného převyšuje částku odpovídající pojistnému vypořádanému z maximálního základu pojistného na důchodové spoření (§ 28 odst. 1 písm. b) zákona). Pozn. tuto částku lze uplatnit až v rámci následujícího pojistného období, než za kterého přeplatek podle § 28 odst. 1 písm. b) vznikl.

Pokud vypořádaný přeplatek ve sloupci 07 je u některých poplatníků tvořen součtem vzniklých přeplatků (jedná se o kombinaci varianty a/b) – využijte k rozpisu (částek a variant) pomocnou tabulku, která je součástí elektronického formuláře.

Sloupec 07b DiČ plátce pojistného, u kterého vznikl přeplatek podle § 28 odst. 1 písm. a) zákona a byl uplatněn ve sl. 07 – uveďte DiČ plátce pojistného, u kterého vznikl přeplatek podle § 28 odst. 1 písm. a) zákona (zn. pouze u přeplatku vzniklého z důvodu chybné – původně vyšší - sražené částky), který příslušný plátce pojistného opraví v následném hlášení.

Jedná se o vypořádaný přeplatek (součet přeplatků) na pojistném uvedený ve sloupci 07. DiČ plátce pojistného uveďte pouze v případech, kdy dochází k uplatnění přeplatku podle § 28 odst. 1 písm. a) zákona, a to bez ohledu na skutečnost, zda tento přeplatek, který je vypořádan - vznikl u jiného případně stejného plátce pojistného.

Pokud dochází k uplatnění přeplatku podle § 28 odst. 1 písm. b) zákona (pozn. lze vypořádat nejdříve v následujícím pojistném období, než přeplatek vznikl) – sloupec 07b se nevyplňuje.

Pokud vypořádaný přeplatek ve sloupci 07 je u některých poplatníků tvořen součtem vzniklých přeplatků od více plátců pojistného – využijte k rozpisu (DiČ a částek) pomocnou tabulku, která je součástí elektronického formuláře.

Součet částek uvedených ve sloupcích 06 a 07 musí činit 5 % z vyměřovacího základu pojistného (sloupec 04).

08 Úhrn vyměřovacích základů pojistného – uveďte součet vyměřovacích základů pojistného za všechny poplatníky (úhrn sloupce 04).

09 Záloha na pojistné tvrzená plátcem pojistného v celkové výši (úhrn sloupce 05) je součtem záloh připadajících na jednotlivé poplatníky, tato záloha se zaokrouhuje (§ 18 zákona). Ostatní informace k 09 naleznete v obecné části těchto pokynů.

PROHLÁŠENÍ

Údaje o zástupci: tyto údaje budou vyplňovány pouze v případech, kdy je hlášení zpracováváno a podáváno zástupcem za daňový subjekt.

Kód zástupce: bude vyplněn číselný kód podle níže uvedených typů zástupců

- 1 – zákonný zástupce;
- 2 – ustanovený zástupce;
- 3 – společný zástupce, smluvní zástupce;
- 4a – obecný zmocněnec – fyzická osoba i právnická osoba;
- 4b – fyzická osoba daňový poradce nebo advokát;
- 4c – právnická osoba vykonávající daňové poradenství.

Datum narození / Evidenční číslo osvědčení daňového poradce / IČ právnické osoby: bude vyplněno datum narození zástupce – fyzické osoby, nebo evidenční číslo osvědčení daňového poradce – fyzické osoby, nebo IČ právnické osoby – zástupce daňového subjektu.

Plátce pojistného/fyzická osoba oprávněná k podpisu (je-li daňový subjekt či zástupce právnickou osobou) s uvedením vztahu k právnické osobě (např. jednatel, pověřený pracovník apod.): tyto údaje budou vyplňovány pouze v případech, kdy je hlášení podáváno právnickou osobou, včetně případů, kdy je právnická osoba v postavení zástupce daňového subjektu, za nějž zpracovává a podává hlášení.

Zdroj: Důchodové spoření | Pojistné | Daně a pojistné. *Finanční správa* [online]. 2014 [cit. 2014-03-14].

Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/dane-a-pojistne/pojistne/duchodove-speni>

Příloha č. 2: Tiskopis Vyúčtování pojistného na důchodové spoření

Finančnímu úřadu pro / Specializovanému finančnímu úřadu

Územní pracoviště v, ve, pro

Daňové identifikační číslo plátce pojistného

VYÚČTOVÁNÍ

pojistného na důchodové spoření

podle § 26 zákona č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření,

za pojistné období / za část pojistného období

od do

01 Vyúčtování řádné

Vyúčtování opravné

Vyúčtování dodatečné

02 Důvody pro podání dodatečného Vyúčtování zjištěny dne

03 Kód rozlišení vyúčtování 04 Datum

1. ODDÍL – Údaje o plátcí pojistného

05 Fyzická osoba:

příjmení

jméno(-a)

titul

06 Právnícká osoba:

název právnické osoby

07 Fyzická i právnická osoba:

adresa místa pobytu nebo sídla

08 Přílohy Vyúčtování

	ANO/NE
Opravy na pojistném	

PROHLAŠUJI, ŽE VŠECHNY ÚDAJE UVEDENÉ V TOMTO VYÚČTOVÁNÍ JSOU PRAVDIVÉ A ÚPLNÉ

Údaje o zástupci:

Kód zástupce:

Jméno(-a) a příjmení / Název právnické osoby

Datum narození / Evidenční číslo osvědčení daňového poradce / IČ právnické osoby

Fyzická osoba oprávněná k podpisu (je-li daňový subjekt či zástupce právnickou osobou),
s uvedením vztahu k právnické osobě (např. jednatel, pověřený pracovník apod.)

Jméno(-a) a příjmení / Vztah k právnické osobě

Plátce pojistného/osoba oprávněná k podpisu

Datum

Vlastnoruční podpis
plátce pojistného/osoby oprávněné k podpisu

2. ODDĚL – Údaje o základu pojistného a pojistném na důchodové spoření (dále jen „pojistné“)

	poplatník	finanční úřad
440	Dílčí základ pojistného ze závislé činnosti	
441	Úhm dílčích základů pojistného ze samostatné výdělečné činnosti (SvČ) a ze závislé činnosti vykonávané pro zahraničního zaměstnavatele	
442	Výpočet dílčího základu pojistného ze SvČ a ze závislé činnosti vykonávané pro zahraničního zaměstnavatele	
443	Pojistné ze SvČ a ze závislé činnosti vykonávané pro zahraničního zaměstnavatele (5 % z ř. 442)	

3. ODDĚL – Dodatečné pojistné přiznání

	poplatník	finanční úřad
444	Poslední známé pojistné z dílčího základu pojistného ze SvČ a ze závislé činnosti vykonávané pro zahraničního zaměstnavatele	
445	Zjištěné pojistné ze SvČ a ze závislé činnosti vykonávané pro zahraničního zaměstnavatele	
446	Rozdíl řádků (ř. 445 – ř. 444): zvýšení (+) částka pojistného se zvyšuje, snížení (-) částka pojistného se snižuje	

4. ODDĚL – Placení pojistného

	poplatník	finanční úřad
447	Úhm poplatníkem zaplacených částek na pojistném	
448	Přeplatek připadající na poplatníka podle § 26 odst.1 písm. a) zákona DIČ plátce	
449	Rozdíl mezi pojistným a úhmam zaplacených částek a přeplatek (ř. 443 – ř. 447 - ř. 448)	

Zdroj: Důchodové spoření| Pojistné | Daně a pojistné. *Finanční správa* [online]. 2014 [cit. 2014-03-14].

Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/dane-a-pojistne/pojistne/duchodove-sporeni>

Příloha č. 4: Bankovní spojení pro odvody na Pojistné na důchodové spoření

Název finančního úřadu	Bankovní spojení finančních úřadů pro odvody na Pojistné na důchodové spoření	
	poplatníci pojistného -OSVČ	plátce pojistného - zaměstnavatel
Finanční úřad pro hlavní město Prahu	31018-77628031/0710	41013-77628031/0710
Finanční úřad pro Středočeský kraj	31018-77628111/0710	41013-77628111/0710
Finanční úřad pro Jihočeský kraj	31018-77627231/0710	41013-77627231/0710
Finanční úřad pro Plzeňský kraj	31018-77627311/0710	41013-77627311/0710
Finanční úřad pro Karlovarský kraj	31018-77629341/0710	41013-77629341/0710
Finanční úřad pro Ústecký kraj	31018-77621411/0710	41013-77621411/0710
Finanční úřad pro Liberecký kraj	31018-77628461/0710	41013-77628461/0710
Finanční úřad pro Královehradecký kraj	31018-77626511/0710	41013-77626511/0710
Finanční úřad pro Pardubický kraj	31018-77622561/0710	41013-77622561/0710
Finanční úřad pro Kraj Vysočina	31018-67626681/0710	41013-67626681/0710
Finanční úřad pro Jihomoravský kraj	31018-77628621/0710	41013-77628621/0710
Finanční úřad pro Olomoucký kraj	31018-47623811/0710	41013-47623811/0710
Finanční úřad pro Moravskoslezský kraj	31018-77621761/0710	41013-77621761/0710
Finanční úřad pro Zlínský kraj	31018-47620661/0710	41013-47620661/0710
Specializovaný finanční úřad	-----	41013-77620021/0710

Zdroj: Vlastní zpracování